

RAPLAMAA Sonumid

KOLMAPÄEV, 6. detsember 2017 Nr. 49 (3007)

Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 1.98 €

Parimad talvekindad saad **TAMREX** ist!

WinterPRO 9100 talvekindad
art 44-384 **21 €**
Sooja Thinsulate voodriga mugavad kvaliteetkindad sobivad suurepäraselt üldtöödeks külma ajal tingimustes või vabal ajal kandmiseks ja sportimiseks.

WinterPRO 9200 talvekindad
art 44-385 **25 €**
Sooja Thinsulate voodriga mugavad ja täielikult veekindlad kvaliteetkindad sobivad ideaalselt üldtöödeks külma ajal kandmiseks ja sportimiseks.

WinterPRO 6000 talvised softkindad kitsenahast
art 44-383 **14.03 €** **-15%**
TAVAHIND 16.50 €
Õhukesed ja eriti mugavad talvised polüester-töökindad. Väga vastupidav voodriga. Väga vastupidav pehme kitsenahk ja naitonist käesalg tagavad suurepärase mugavuse. Hea puutetundlikkus ja nāgus disain. Suurepärase kindad ka vabal ajal kandmiseks.

Hinnad sisaldavad käibemaksu 20% ja kehtivad, kuni kaupa jätkub!

art 44-333 Soojad ja paksud tekstiilkindad **2.90 €**

art 44-328 Lateksvahuga soojad töökindad **4.50 €**

art 44-376 Sünteetilisest nahast soojad töökindad **4.90 €**

art 44-3001 Seanahast soojad töökindad **5.50 €**

art 44-301 Kitsenahast soojad softkindad **6.50 €**

art 44-331 "Wonder Grip® Thermo Plus" soojad latekskindad **7.90 €**

art 44-302 Kitsenahast talvised softkindad **9.70 €**

art 44-409 Loomanahast Hi-Vis talvised töökindad **11.- €**

art 44-389 LAPLAND valged kitsenahast talvekindad **18.- €**

art 44-360 WinterPRO 3600 veekindlad talvekindad **18.- €**

IGA TÖÖ JAKS LEIDUVAD SOBIVAD KINDAD – MEIE AITAME SUL VALIDA!

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

**UUS KAUPUS
KURESSAARE**
Tallinna 80a

TALLINN Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35 • TARTU Aardla 114, Ringtee 37a • PÄRNU Riia mnt 169a, Savi 3 • RAKVERE Pikk 2 • VILJANDI Riia mnt 42a • JÕHVI Tartu mnt 30
VÕRU Piiri 2 • VALGA Vabaduse 39 • NARVA Maslovi 1 • HAAPSALU Ehitajate tee 2a • PAIDE Pikk 2 • JÕGEVA Tallinna mnt 7 • TÜRI Türi-Alliku • RAPLA Tallinna mnt 2a • KEILA Keki tee 1

Riigigümnaasium sai nurgakivi

Lk 7

Kuidas peaks käituma, kui lasteaialapsel on täid?

Lk 4

Kuusiku külavanem ja
vana häärberi
omanik

Ants Kuningas

Lk 12 ja 13

Andres Saks pälvis aasta spordisõbralikuma õpetaja tiitli

Lk 25

Lk 15-18

Tudengivormelid ja
muud põnevad

Rapla kardirajal

Lk 32

Juhtkiri

Kakskümmend viis aastat hiljem

Jõulukuu esimese nädala ilm on heitlik – kord teeb külma, siis jälle sulatab. Lumi kord tuleb ja siis jälle läheb... kraavid, ojad, tiigid ja järved on pilgeni vett täis. Taevas ripub madalal maa kohal, nii madalal, et pilvede surve on lausa füüsiliselt tajutav. Aga linn, alevid ja alevikud on juba jõuluehteis ja majade akendelt kumab soe pühadevalgus vastu.

Õhus ongi juba pühadeootust. Kaubanduskeskustes on iga päevaga üha kitsam. Raha inimeste taskutes justkui sügeleks, nõuaks kulutamist. Eesti on viimase kahekümne viie aastaga Euroopa toel sedavõrd kosunud, et meid võidakse peagi heaoluriigiks pidama hakata. Ühelt poolt on muidugi uhke teada, et meil on hästi läinud, teisalt teeb see siiski natuke muret ka. Selles mõttes, et me ei julge väga kindlad olla, kas kuulume heaoluriikide hulka ka pärast seda, kui Euroopa Liit on meilt kui eeskujulikelt arenejatelt oma toetusrahad ära võtnud.

See on umbes sama tunne nagu siis, kui seisad esimest korda hüppetorni kolmandal platvormil ja valmistud basseini sukelduma. See võib olla täiesti põhjendamatu hirm, et ka enne sind on ju hüpatud, aga kõhe on ikka. Kakskümmend viis aastat tagasi ei olnud hirmu, sest polnud midagi kaotada, nüüd oleks...

Aga me oleme ikka alles teelahkmel. Me oleme just oma vallad kokku liitnud ja saadame laiali maavalitsusi, mis on ülearustena tundunud. See on justkui meie enda otsus olnud, ometi ei tea me väga hästi, mis edasi sündima hakkab. Talupojaloogika ütleb, et pole põhjust muretseda – küll kõik paika loksub, inimese harjub kõigega, ja kindlasti lähevadki olud paljude jaoks tõesti paremaks. Ja need, kes viimaste reformide järel ennast leida ei oska, on oma saamatuses kas ise süüdi või on olud nende suhtes pisut ebaõiglaselt olnud.

Teate ju seda ütlemist, et kui raiutakse, siis lendavad ka laastud. Kuigi lubati, et keegi ei saa muutuste käigus kannatada, kedagi ei jäeta hätta... Õeldi ka seda, et reformid muudavad kogu süsteemi läbipaistvamaks, selgemaks, kergemini hoomatavamaks... Aga juba on hakatud aru saama sellest, et kõige eest tuleb maksta. Ka muutuste eest. Isegi siis, kui muutused toimuvad meie enda huvides. Kui toimuvad...

On jõulukuu esimene nädal. Ilm on eestipäraselt niiske ja vastik. Indias said Eestist pärit laevakaitsjad pärast nelja aasta pikkust kinnipidamist loa koju sõita. Kiievis ässitab endine Gruusia president ja Odessa kuberner ukrainlasi oma presidenti kukutama. Soome tähistab riigi sajanadat aastapäeva, Eesti valmistub oma suureks peoks. Raplas sorteerivad maavalitsuse töötajad asju. Mida vaja ei ole, visatakse ära. Tundub, et tegelikult polegi enam midagi vaja... Ennustajakana lubab taas musti jõule.

Ajaleht 25 aastat tagasi

Heitlike ilmade nädal

Nädaline 2. detsembril 1992: „Jõulukuu esimese nädala ilm on heitlik – kord teeb külma, siis jälle sulatab. Alevid ja alevikud elavad pidevas külmahirmus – kohe-kohe võib küttemasuut otsa saada ja siis... Päris huvitav on ette mõelda, mis siis ikkagi saab. Kas saajandi viimase kümnendi eestlane on nii hakkaja kui teise kümnendi venelane, kes toppis kaheksateistkümnendal aastal linnamajade aknad Petrogradist Hiina piirini tihedalt bursuikade korstnaid täis ja tegi endale parketi ning väärt mööbliga sooja. Nojah, aga elumajades on nüüd parketti vähe ja mööbel põhiliselt saepurust...“

Juba on hakatud aru saama, et kõige eest tuleb maksta. Just tõusid busisõiduhinnad ja keegi ei nurisenudki. Ohkajaid oli küll. Mõistetakse sedagi, et tupp saab sooja ainult siis,

kui on, millega kütust osta, aga... tütar on ikka veel talvesaabasteta ja poeg on jopest välja kasvanud ja endal on mantlivarrukad kulunud ning saabastel paigad peal (peaks nad ometi kevadeni vastu!) ja süüa tahavad kõik ja jõulud on tulemas... Ehk piisab masuudi ostmiseks sellest, mis naabrid maksavad, ehk suudan järgmisel kuul võla ära õiendada... Kunagi peavad ju jalad jälle maha saama – oma riik on ju käes ja uus riigikogu ja valitsus korda loomas...

On jõulukuu esimene nädal. Ilm on eestipäraselt niiske ja vastik. Vilniuses lubavad sotsialistid Leedule helget tulevikku. Moskvas tahavad kommunistid Jeltsinist ja Gaidarist lahti saada. Peterburis arutletakse inimõiguste üle Eestis. Tallinnas vaidleb riigikogu televisiooni üle. Raplas paigaldavad rootslased abi korras haiglale oma katlamaja. Paigaldagu, paigaldagu, aga kütte eest tuleb ju maksma hakata...”

Südamelt ära

Kolm meelde jäävat Raplamaa JK mängu lõppeval aastal

Siim Jõgis

Tänase Raplamaa Sõnumite numbri vahelt leiab jalgpalli lisalehe, mille on kokku pannud Raplamaa jalgpallikool. Sealt saab põhjaliku ülevaate, mis seisus on meie maakonna jalgpall 2017. aastal.

Raplamaa JK esindusmeeskond tegi tänavu igati korraliku hooaja teise liiga lõuna/lääne piirkonnas, mis kohalikus jalgpallipüramiidis on tugevuselt neljas liigatase.

Järgmine samm sealt edasi oleks juba esiliiga B, mida Eesti jalgpalli liit peab siinses kontekstis juba tippliigaks. Nii kõrgele siiski veel jõutud ei ole. Raplamaa JK mängib kõigi eelduste kohaselt ka järgmisel aastal teises liigas, kuigi EJL veel liigade koosseise kinnitanud ei ole. Kõik, kes käisid lõppeval aastal Raplamaa JK kodumänge vaatamas, said kindlasti meelde jäävaid spordielamusi. Meeskond lõpetas hooaja tabeli keskel kaheksandal kohal. 26 vooruga koguti kümme võitu, neli viiki ja 12 kaotust. Täpsemalt saab selle kohta lugeda tänasest

jalgpillilisast.

Ise püüdsin Raplamaa JK kodumänge jõuda vaatama nii palju kui võimalik. Eriti eredalt jäid meelde kolm kohtumist. Esimene neist oli Väikeste karikavõistluste raames Maardu Unitedi vastu. 2016. aastal oli Raplamaa JK selles sarjas jõudnud finaali ning seega tahtsin kindlasti näha ka uue hooaja avakohtumist. See toimus 22. märtsi öhtul Valtu kunstmuruväljakul. Külmal õhtul oli. Kohe väga külm. Ometi tahtsin mängu lõpuni vaadata. Kui 90 minutit said mängitud, oli seis jätkuvalt 0:0. Kumbki meeskond polnud suutnud väravat lüüa. Tuli lisaaeg.

Läks mööda kõigest kolm minutit, kui Hendrik Väli eriti kaunis karistuslöökö jõudis vastaste väravasse. Seisuga 1:0 see kohtumine lõppeski. Muide, samal öhtul toimus ka Saksamaa – Inglismaa vaheline maavõistlus, mille saksalased võitsid Lukas Podolski iluväravast. Aga Hendrik Väli tabamus avaldas ikkagi rohkem muljet.

Teise meelde jääva mängu pidas Raplamaa JK 21. juunil Rapla ühisgümnaasiumi staadionil, kui Tipneri karikavõistluste raames sõitis külla esiliiga meeskond Tartu JK Welco. Mäng oli pingeline ja võrdne. Oma võimalused avanesid mõlemal satsil. Kaheksa minutit enne lõppu tundus, et ka see kohtumine läheb lisaaegale. Seis oli jätkuvalt

0:0, kuid 84. minutil tegid läbimurde tartlased. Peaga lõi värava Siim Valtna, mis tähendas, et see jäigi Raplamaa JK esimeseks ja viimaseks mänguks selle hooaja karikavõistlustel.

Kolmas meelde jääv mäng lõppenud hooajast oli erinevalt kahest esimesest väravaterohke. See toimus 30. augustil ning samuti RÜGi staadionil. Raplamaa JK võõrustas liiga liidrit FC Nõmme Unitedit, kes polnud sel aastal kaotanud veel ühtegi liigamängu. Nad tulid Raplasse ja lahkusid siit esimese kaotusega. Kodumeeskond võttis napi, ent veenva 5:4 võidu. Võitjate poolelt löid väravad Raigo Noode, Alo Bärengrub, Oliver Andres ning kaks väravat Kristjan Nõulik. Hea meel oli näha mängijate siirast rõõmu, kui nad olid eeldatavasti selgelt tugevama vastasest jagu saanud.

Muide, see jäigi FC Nõmme Unitedi ainsaks kaotuseks tänavusel liigahooajal.

Nüüd puhkab Eesti jalgpall talveund. Varsti tullakse sellest küll välja, sest ees ootab traditsiooniline aastalõputurniir. Sellest võtab osa ka Raplamaa JK esindus. Uus hooaeg hakkab koitma 2018. aasta esimestel kuudel. Raplamaa jalgpalli arengutega tasub end iga juhul kursis hoida. Kui te ise staadionile ei jõua, saate vähemalt mängude kokkuvõtteid lugeda Raplamaa Sõnumite spordikülgedelt.

Küsitlus

Kui tihti rongiga sõidate?

Karin, pensionär: Üldse ei sõida. Kui liigun, siis autoga.

Eneli, õpilane: Päris tihti sõidan rongiga Tallinnasse. Autoga on tüütu parkimise pärast. Elan raudteejaama lähedal, hea ja mugav on rongiga minna.

Madis, administraator: Üks kord aastas, 1. jaanuaril. See üks kord on kindel, aga võib juhtuda, et sõidan ka sagedamini.

Signe, klienditeenindaja: Enam ei sõida, nüüd on mul load ja auto, aga varem sõitsin kogu aeg rongiga tööle.

Elvis, õpilane: Kord kuus sõidan rongiga Türi kooli, enamasti sõidan autoga.

Sigrid, kodune ema: Ei sõidagi praegu. Varem sõitsin lapsega arsti juurde. Autoga ma Tallinnas sõita ei taha.

Küsis Stina Andok
Pildistas Siim Solman

Päevapilt

Tekst ja foto: ANGELA TÄPSI

Lõpuks ometi on HEA ILM, isegi 3-aastane Emille teab!

Hiie sõbra aunimetuse pälvis Eha Metsallik

Siim Jõgis

Hiite Maja Sihtasutus tunnustas laupäeval, 2. detsembril Tartus Eesti Rahva Muuseumis hiiesõbralikke inimesi ja tegemisi. Tänavuseks hiie sõbraks pärjati mesinik ja metsanaine Eha Metsallik.

See on tunnustus aastatepikkuse tegevuse eest Paluküla hiiemäe hoidmisel ja kaitsmisel. Varem on Rapla maakonnast saanud sama tunnustuse Lembi Välli, Arvi Sepp ja Toivo Sepp 2009. aastal.

Pärast tunnustusüritust “Aktuaalsele kaamerale” antud intervjuus ütles Mets-

allik, et me ei pea ainult minevikus elama. “Meil on ju kõik alles veel, kuigi palju on meie loodust veel alles ja see loodus õpetab ja loodus kõnetab. Mind on näiteks mesilased õpetanud loodusraamatut lugema, et mesilased on need teejuhid. Ma olen 40 aastat käinud nagu haige jänes – vaatan, mida nad korjavad, ja see õpetabki. Lõpuks panedki selle pusle kokku kogu sellest tasakaalus loodusest ja kui vajalik see meile on ja kas me jätame oma lastele ja mesilastele ja lastelastele seda loodust, kas me jätame oma maad?” ütles Metsallik.

Aunime kättesaamisel võutati hiie sõber väevööga ning talle anti hiie sõbra kirves. EVT Põlisrahvaste Sihtasutuse esindaja Liina Meta Kuuskman ütles aunime väljakuulutamisel: “Meie tänavune hiie sõber on naine,

kelle soontes voolab harjakate veri. Ta on viie lapse ema ja kahekümne lapse vanaema. Teda iseloomustavad hästi sellised sõnad nagu julge, isepäine, lahke, sihikindel, hoolitsev, loov, raudse selgrooga vaba inimene. Ta elab Paluküla hiiemäe lähedal, vana Harjumaa ja Järvamaa piirilal kõrvalises kohas, kus karud liiguvad ja tema mesipuid puistavad. Ta on inimene, kes austab põlisrahva pärimust ja vahetut suhet metsiku, isepäise, ise toime tuleva alistamata loomaga. Ta hoiab ja kannab edasi Paluküla hiiemäe pärimust, ja aitab koos abikaasaga korraldada tähtpäevi Paluküla hiiemäel.

Viimastel aastatel on ta korduvalt esinenud kohalikus ajakirjanduses Paluküla hiiemäe ja põlisrahva metsade kaitsmiseks ning teadvustanud ka muid ümbruskonna

pühapaiku. Ta on kaitsnud südikalt Kõrvemaa maastikukaitseala teemalistel ja muudel nõupidamistel Paluküla hiiemäe raiujate ja arendajate eest.”

2009. aastal hiie sõbra tiitliga pärjatud Arvi Sepp ütles, et tema arvates sai tänavu selle aunime õige inimene, metsaga lähedalt seotud ning selle kaitsmiseks ka välja astunud. Samuti on ta tegelenud põlisrahvaste küsimustega,” ütles Sepp. Sarnaselt Metsallikuga teenis ka Sepp selle tunnustuse Paluküla hiiemäe kaitsmise eest. Mullu kuulutati hiie sõbraks pärimuse tutvustaja, nüüdseks juba kahe hiieramatu autor Ahto Kaasik, tunamullu kolme hiiefilmi ja lugematute loodusfilmide autor Rein Maran. Hiie sõbra tunnustus antakse välja igal aastal.

Laste soovid ootavad oma ingleid

Helerin Väronen

Kaheksandat korda toimub pühade eel üle-eestiline kingikampaania “Inglipuu”, kus igal inimesel on võimalik vähekindlustatud perede laste jõulusoovide täitumisele kaasa aidata. Kokku on soove 1300, neist 40 Raplamaal.

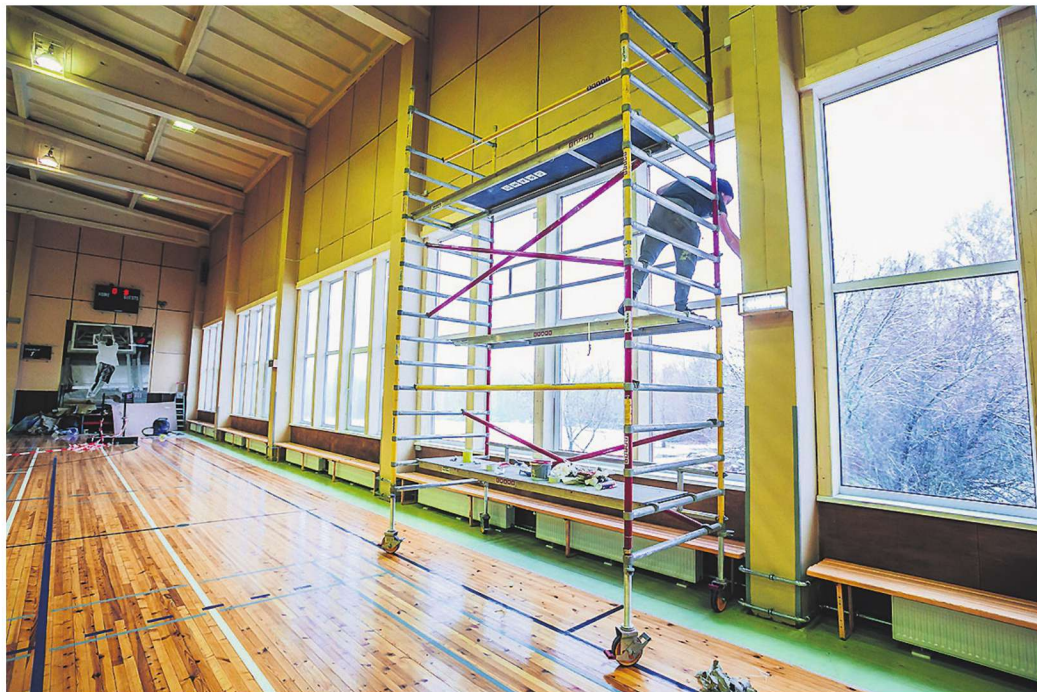
Heategevusliku kingikampaania elluviija on kaubanduskett Maxima koostöös omavalitsuste sotsiaaltöötajatega. Raplamaal on 40 laste soovi jagunenud võrdselt Märjamaa ja Rapla Maxima vahel. Neist ootas 4. detsembri seisuga veel täitmist seitse soovi Märjamaal ja neli Raplas. Kingitusi kogutakse 11. detsembrini ja neid oodatakse pakkimata kujul Maxima infoletti või kassasse.

Rapla valla lastekaitsepeaspetsialist Sirve Salu rääkis: “Inglipuul ripuvad nende laste soovid, kes Inglipuu kingitust kõige rohkem vajavad. Inglipuu korraldajad on valinud sihtrühmaks vähekindlustatud perede lapsed ja andnud arvu, sellest ka lähtume. „Vähekind-

lustatud“ on kokkuleppeline mõiste. Kindlasti teame neid vähekindlustatud lapsi, kelle pered vajavad sotsiaaltoetusi vallast. Rapla vallas kasvab toimetulekutoetuse saajate peredes suurusjärgus 30-40 last, veidi suurema sissetulekuga, ent täiendavaid sotsiaaltoetusi vajavates peredes umbes 20 last lisaks.

Pikaajaline tendents on õnneks lastega perede majandusliku olukorra suhtelise paranemise suunas: vanemahüvitis, vajaduspõhise peretoetuse lisandumine, lastetoetuste - eelkõige kolme- ja enamalapselistele peredele – suurenemine, laste huvitegevuse toetus vallast jm.

See rõõmustab, ent üks laste vajadused ja meie arusaamine heaolust muutuvad pidevalt nõudlikumaks. Inglipuu on võimalus aidata lihtsalt, ilma kohustusteta kummalegi poolele, ilma võlglaste tundeta saaja poolt.” Ükski kingisoovalt täitmata ei jää. Nende laste soovid, mis endale kampaania jooksul inglit ei leia, täidab kaubanduskett ise.

Uued aknad on vanadest hulga paremad, sest aknad on löögikindlad.

Foto: SIIM SOLMAN

Alu spordihoones on remont lõppenud

Katri Reinsalu

Oktoobris alanud remonditööd Alu spordihoones on jõudnud lõpule. Täna on saalis juba esimesed kehalise kasvatus tunnidki peetud.

Tegelikult viidi hoones ellu kaks eraldiseisvat projekti. Jätkuna eelmisel aastal tehtud töödele soojustati pallimängusaali katus, mis sai uue katte. Teise projektiga vahetati välja ka sama saali aknad.

Alu spordihoone administraator Madis Pärn ütles, et on tehtud töödega väga rahul.

Esialgu oli ta veidi skeptiline plaani suhtes alustada remonti sügisel. Siis algab hooaeg ning spordihoone leiab aktiivset kasutust. Ehitustööd said aga niiviisi planeeritud, et need segasid võrdlemisi vähe. Uued aknad läksid esmalt ette ning alles siis eemaldati vanad. Pärn rääkis, et ehitajatel oli parasjagu tegemist, et kõverate seintega majale aknad ikka korralikult ette saada.

Uued aknad on vanadest hulga paremad. Enam ei pea neile võrke ette seadma, sest aknad on löögikindlad. Pärn

rääkis, et veel peetakse plaani neile rüüand ette panna. Kevadel ja sügisel kipub õhtupäike otse pallimängusaali paistma ja pimestav päike võib sportimise keeruliseks muuta.

Saal sai ka uued radiaatorid. Pärna sõnul on viimaste aastate jooksul spordihoonesse päris palju investeeritud. Saalis on uus põrand, tabloo ning korvpallikonstruktsioonid. Mõni aasta tagasi rajas vald õue mänguväljaku. Hoone katus sai eelmisel aastal osaliselt soojustatud ning sissekäigu juurde ehitati varikatus.

Owens-Illinois, Inc. (NYSE: OI) on maailma suurim klaaspakenditootja ning paljude maailma juhtivate toiduaine- ja joogitööstusettevõtete eelistatud koostööpartner. Ettevõtte tulud olid 2016. aastal 6,7 miljardit USA dollarit ning ettevõtte 23 riigis asuvas 79 tehases töötab kokku üle 27 000 inimese. O-I, mille kontserni peakontor asub Ohios Perrysburgis, toodab ja tarnib pidevalt laienevale maailmaturul turvalisi, keskkonnasäästlikke, puhtaid, silmapaistvaid ja tootemarki kujundavaid klaaspakendeid. Lisateabe saamiseks külastage veebisaiti o-i.com.

O-I Production Estonia AS ootab oma meeskonda

KLAASIVORMIMISMASINA LUKKSEPPA (töökoht Järvakandis)

Sinu tööks on klaasivormimismasina mehaanikasüsteemide jälgimine ning hooldus. Masinate ja mehhanismide rikete operatiivne likvideerimine.

Ootame Sind kandideerima, kui:

- Omad töökogemust tehnika valdkonnas. Kasuks tuleb tehnikaalane haridus ning treimis- ja keevitamisoskus
- Sul on tehnilist taipu ning huvi tehnika vastu
- Oled valmis meeskonnatöoks ning hea pingetaluvusega
- Oled kohusetundlik ning vastutav

Omalt poolt pakume:

- Püsivat tööd rahvusvahelises ettevõttes
- Täistööaega (6.45 – 15.15)
- Suurepärase ja toetavat meeskonda
- Konkurentsivõimelist töötasu

Kandideerida soovijatel palume saata enda andmed koos elulookirjeldusega meiliaadressile kandideeri.estonia@o-i.com hiljemalt 12.12.2017

Politseiteated

Kohila vald

30. novembril kasutati Kohila alevi Tööstuse tänaval asuval territooriumil omavoliliselt ettevõttele kuuluvat sõiduautot Renault. Sõidukit lõhuti ja põhjustati varalist kahju. Tekitatud varalise kahju suurus on selgitamisel.

Rapla vald

2. detsembril alustati kriminaalmenetlust selles, et Kasvandu külas on köögiakna klaaside eemaldamise teel sisse tungitud tallu. Majast varastati espressomasin Philips, elektripliit Bomann ja saumikser Philips. Vargusega tekitatud esialgne kahju on 435 eurot.

Politsei- ja piirivalveamet

Päästeteated

Sõiduauto jäi teele kukkunud puusse kinni

1. detsembril kell 22.50 sai häirekeskus teate, et Raplas Viljandi maanteel on sõidu-teele kukkunud puule otsa sõitnud ja sinna kinni jäänud sõiduauto. Päästjad aitasid sõiduki vabaks ning eemaldasid puu teelt.

Praeahjus tekkis tulekahju

2. detsembril kell 16.24 sai häirekeskus teate, et Märjamaa vallas Varbola keskuses tossas elektripliit. Päästjate saabudes selgus, et korterielanik oli tulekahju praeahjus ise pulberkustutiga kustutanud, alguse võis põleng saada lühisest.

Päästeametil on hea meel, et kodudes on järjest enam tulekustuteid, millega saab ise tulekahju selle algusstaadiumis kontrolli alla. Nii on kahjud väiksemad. Päästeameti tuleohutuskampaania käigus on võimalik korteriühistutel võita tulekustuti koos kapiga, selleks käige läbi kõik oma ühistu korterid ning kontrollige üle, kas kõigil on suitsuandur olemas ning mis kõige olulisem, kas see ka töötab. Kui majas on kõik korras, registreeruge veebilehel kodutuleohutuks.ee.

Vardi metskonnas põles sõiduk

2. detsembril kell 8.45 sai häirekeskus teate sõiduki põlengust Märjamaa vallas Varbola külas Vardi metskonnas. Päästjad kustutasid põlengu.

Põlev tahm kustus ise

5. detsembril kell 4.47 sai häirekeskus teate, et Märjamaal Aasa tänaval lendub korstnast sädemeid. Päästjad selgitasid sündmuskohal välja, et tegemist oli tahma põlemisega korstnas. Põleng kustus iseseisvalt, päästjad jälgisid olukorda.

Lääne päästkeskus

Kuidas peaks käituma, kui lasteaialapsel on täid?

Raplamaa Sõnumite toimetuse poole pöördus murelik lapsevanem, kelle sõnul on Kehtna lasteaias Siller peatäid, kuid juhtkond ei võta probleemi piisavalt tõsiselt, mistõttu ei ole see ka lahenenud.

Stina Andok

Anonüümseks jääda soovinud lapsevanem ütles, et ajakirjanduse poole pöördus ta, sest hing kargas lihtsalt täis. „Juhatajaga sai räägitud, lapsevanematega ka, aga jääb mulje, et probleemi ei võeta tõsiselt,“ selgitas ta. Lapsevanema sõnul ei ole tema eesmärk kedagi milleski süüdistada, vaid pigem tõmmata probleemi tõsidusele teravamalt tähelepanu, lootuses, et see paneb nii lapsevanemad kui ka lasteaia juhtkonna senisest enam tegutsema.

Esimest korda avastas lapsevanem oma lapsel peatäid möödunud suvel, kuid siis ei osanud ta algallikat lasteaiast otsida. Alles sügisel, kui peatäid uuesti ilmusid, selgus, et kevadel oli Kehtna põhikoolis peatäidega probleeme olnud. Ei saa välistada, et kooli ja lasteaia vahel võisid peatäid edasi kanduda, kuivõrd mitmed ühe pere lapsed käivad nii koolis kui ka lasteaias.

Poole aasta jooksul kaks korda oma lapsel peatäid leida tundub juba väga sage, aga sellega lugu ei piirdunud ning mõnenädalase vahega tekkisid lapsele peatäid veel kolmandatki korda.

Oma lapsel lühikese aja jooksul kolm korda täid avastanud lapsevanem selgitas, et peatäide ravimine võib võtta nädalaid ning kui üks lapse-

Juukseid tuleb kammida täikammiga peanahale nii lähedalt kui võimalik. Protseduuri tuleks korrata hästi hoolikalt mõnepäevase vahega paari nädala jooksul.

vanem jätab oma osa kodus tegemata, kannatavad kõik. „Võib-olla ei teata täpselt, kuidas käituda,“ möönis ta. Tema sõnul ei saanud ta käitumisjuhiseid ka lasteaiast.

Murelik lapsevanem on ühendust võtnud ka terviseametiga, kust öeldi, et lasteaial ei ole kohustust terviseametit peatäidega nakatumisest teavitada, kuid vajadusel saab terviseamet anda soovitusi edasi toimimiseks. Lapsevanema sõnul on tema soov, et terves lasteaias, mitte vaid üksikutes rühmades, võetakse midagi peatäide leviku takistamiseks ette ning et ka lapsevanemad oma kodudes tegeleksid peatäide leviku tõkestamisega teadlikumalt. Lapsevanema sõnul väljendaks see teiste suhtes vajalikku vastutustunnet.

Kehtna lasteaia Siller direktori Katrin Velleste sõnul on lasteaed teinud peatäide probleemi lahendamiseks kõik

endast oleneva. „Olen kakskümmend aastat lasteaias töötanud, täid on igasugisene probleem,“ ütles ta. Velleste kinnitas, et peatäidest vabanemist juhendav info on kõikides rühmades väljas ning lapsevanemaid on teavitatud. Samuti kinnitas Velleste, et lasteaias töötav tervishoiutöötaja kontrollib laste päid kaks korda nädalas enne ujumist. Kui lapsel on avastatud lasteaias täid, on ta Velleste sõnul koju saadetud ja kui laps on hiljem tagasi lasteaeda toodud, on lapsevanem kinnitanud, et täidisid enam ei ole.

Velleste sõnul saab ta aru, et lapsevanema jaoks võib peatäidest vabanemine olla raske, kuid tema hinnangul ei ole selles siiski midagi enneolematut. Lasteaia direktori sõnul ei ole peatäid lasteaiast saadud, vaid sinna toodud. „Täidega võivad lapsed kokku puutuda kõikides kohtades.“

Terviseameti juhised peatäide avastamisel:

- Vanemad lähevad lapsega perearsti juurde, perearst määrab ravi, teostab järelkontrolli ja ütleb, millal laps võib lasteaeda tagasi minna. Soovituslik on kontrollida kõiki pereliikmeid.
- Kontrollida üle kõik rühma ning soovitatavalt ka muude rühmade lapsed ja nendega suhtlevad isikud.
- Teavitada juhtumist teisi lapsevanemaid.
- Kehtestada lasteaias perioodiline (vähemalt kord kuus) täikontroll.
- Lapsele, kes on lasteaiast eemal olnud üle ühe nädala, on soovitatav teha lasteaeda taastulekul täikontroll.

Kuidas takistada täide levikut?

- Kui pereliikmel on avastatud täid, tuleks korralikult puhastada tolmuimejaga kõik põrandad, vaibad, pehme mööbel ning seejärel puhastada ja vahetada ka tolmuimeja tolmuks, kuna tingud võivad tolmuksotus elusana püsida umbes kaks nädalat.

Tee nii:

- Pese põrandaharjad, kammid ja juukseharjad.
- Juukseksid viska ära või paki kilekotti ja aseta need vähemalt ööpäevaks sügavkülma.
- Auto kasutamisel puhasta kindlasti ka auto istmekatted.
- Pese riided, mütsid, sallid, kraega rõivad ja voodipesu võimalikult tulise veega (vähemalt 50-60 kraadi).
- Võimalusel triigi riidesemed üle.
- Kõik, mida pesta või triikida ei saa, nagu kaabud, paksud mantlid, aseta kaheks nädalaks suletud kilekotti.

Kuidas ravida?

Ilma ravita ja oskusliku tegutsemiseta on täidest keeruline vabaneda. Küsi apteegist täitõve ehk pedikuloosivastaseid vahendeid ja kasuta neid vastavalt pakendis olevale infolehele või pese pead pedikuloosivastase šampooniga. Pane tähele, et ravi võib mõnikord ebaõnnestuda, sest täid võivad olla ravimite suhtes resistentsed.

Sel juhul on abiks niiskete juuste kammimine täikammiga. Protseduuri tuleks korrata hästi hoolikalt mõnepäevase vahega paari nädala jooksul. Kammida tuleb kindlasti ka pärast pedikuloosivastaste vahendite kasutamist, kuna juuste külge kinnitunud tingud on juuksekarva küljes reeglina nii tugevasti, et nendest lõplik vabanemine on võimalik vaid mehaaniliselt teel. Täikammiga kammimist tuleks alustada peanahale nii lähedalt kui võimalik. Pärast iga juuksesalgu läbikammimist tuleks kamm puhastada ja korralikult kuuma veega ära pesta.

Allikas: Terviseamet

Liiva ja Männiku vahel avatakse uus rongipeatus

Siim Jõgis

Alates pühapäevast, 10. detsembrist hakkavad Rapla ja Tallinna vahel sõitvad rongid peatuma uues Valdeku peatuses. See asub Tallinna piiril Liiva ja Männiku peatuste vahel. Muudatus hakkab kehtima samal ajal uue Elroni põhisõiduplaaniga. Isegi uue peatuse lisandumisel hakkab edelasuunal rongide sõidu-aeg lühenema.

Elroni turundus- ja kommunikatsioonijuht Mariis Adamberg kinnitas, et tänu Tallinna-Rapla raudteelõigu

renoveerimisele saab Elron edelasuunal edaspidi pakkuda keskmiselt seitse minutit kiiremaid sõidu-aegu. „Kiirrongidega jõuab Raplasse umbes viiekümne minutiga ning ka tavarongide puhul jääb sõidu-aeg enamasti alla tunni. Ka Pärnusse, Viljandisse ja Türi saab nüüdsest oluliselt kiiremini,“ ütles Adamberg.

Valdeku peatus annab Adambergi sõnul Männiku elanikele täiendava võimaluse kiirelt ja mugavalt kesklinna sõita ning senistel rongireisijatel avaneb võimalus mugavalt edasi

liikuda Nõmme ja Mustamäe suunal. Valdeku peatus hakkab olema Liiva ja Männiku peatuste vahel ning jääb edelasuunal viimaseks Tallinna linna sees olevaks peatuseks, mistõttu on I ja II tsooni piir edaspidi Valdekus ning Liiva peatus nihkub I tsooni. Oluline on see, et Valdeku peatuses hakkavad peatuma kõik tavarongid, kuid Viljandi ja Pärnu kiirrongid Valdekus ei peatu.

Uue sõiduplaani kohaselt hakkab argipäeviti Raplast Tallinnasse ning Tallinnast Raplasse sõitma mõlemal

suunal 16 rongi. Uus sõiduplaan on leitav Elroni kodulehelt.

Elroni müügi- ja arendusjuht Ronnie Kongo ütles, et igal aastal on Elron sõiduplaani võimaluste piires tihendanud ja see on eesmärk ka edaspidi.

Lisaks edelasuunal tehtud muudatustele toob Elron liinile Tallinna-Narva ekspressrongi, mis tähendab, et juba üsna pea on võimalik Narva sõita senisest 25 minutit kiiremini. Teine oluline muudatus uues sõidugraafikus on Tartu-Valga liini sõiduplaani tihenemine.

Kohila raamatukogus saab nautida koolituskeskuse kunstikooli töid

Praegu on hea võimalus imetleda Kohila koolituskeskuse kunstikooli õpilaste ja täiskasvanute keraamikakursuse töid. Selleks tuleb seada sammud Kohila raamatukokku.

Katri Reinsalu

Näitus „Sinimustvalge RAKU“ avati esmaspäeva õhtul. Ühel pool on täiskasvanute tööd ning teisel pool õpilaste omad. Õpilased on oma tööde teemaks võtnud riigi sajanda sünnipäeva ning seetõttu on need kas kaunistatud vasta-va numbriga või muul moel patriootlikud. Täiskasvanud on valmistanud erinevaid kujusid ning põnevaid kausse ja vaagnaid.

Pearaamatukoguhoidja Tiit Talu tänas avamisel kõiki, kes näituse kokkupanemisele kaasa on aidanud. „Maailmal muidu puuduks tähendus, kui ma ei mõtestaks, ei kujutaks, ei tõstaks esile, ei mõjutaks... Kunst argist väärtustab ja seoseid loob ning olemise mõtte ilmsiks toob,“ luges ta Doris Kareva ja Jürgen Rooste kogumikust „Elutants“. Meeleolu loomise ülesanne oli usaldatud koolituskeskuse muusikakooli kasvandikele.

Tööde valmimisel on hoolega silma peal hoidnud keraami-

Tööde valmimisel on hoolega silma peal hoidnud keraamikaõpetaja Merike Hallik.

Foto: SIIM SOLMAN

kaõpetaja Merike Hallik. Välja on pandud täiskasvanute ning vanema astme õpilaste tööd, mis valmisid sügisel rakupõletuse käigus. „See oli paras tulemõll,“ kirjeldas Hallik, sest rakupõletuse käigus kuumutatakse esemed ahjus 1000 kraadini. Seejärel võetakse taiesed kuumade tangide abil ahjust välja ning pannakse saepurutünni. Suitsu kaasabil värvuvad need seal mustaks. Hallik on tulemusega rahul, tööde värvid on kenad. Loomulikult kiitis ta nii õpilasi kui ka täiskasvanuid, kes selle

suure töö ette võtsid. Ühte ahju läksid nii õpilaste, täiskasvanute kui ka juhendaja enda tööd.

Koolituskeskuse juhataja Reet Aro sõnul on raamatukogus alati kodune olla. Tiheadasse näitustegraafikusse on alati ka kunstikooli tööde jaoks aeg ette nähtud. Tema hinnangul on tööde glasuurid ning värvid kaunid ning vormid hästi välja tulnud. Aro lisas, et täiskasvanute puhul on teinekord juba raske vahet teha, kumb on õpilase ja kumb õpetaja töö.

Lisaks keraamikanäitusele on raamatukogu lasteosakonda üles pandud teinegi kunstikooli kasvandike näitus. Näitus „Kosmos“ on valminud vahakriipe tehnikas. Lapsi juhendas kunstiõpetaja Gudrun Koppel, kes küll paraku avamisest osa võtta ei saanud.

Vahakriipe tehnika tähendab aga seda, et esmalt kaetakse pind õlipastellidega ning seejärel musta värviga. Alles siis kraabitakse sellest mustast välja üks natuke maagiline pilt, mis sobib suurepäraselt jõulueelsesse aega.

Kehtna koolid sõlmisid koostööleppe

Mariliis Vest

Esmaspäeval allkirjastasid Kehtna kutsehariduskeskuse direktor Eero Kalberg ning Kehtna põhikooli direktor Liivi Siim koostööleppe, mille peaeesmärk on edaspidi teha koostööd süsteemselt ja ettekavandatult.

Kahepoolse leppe eesmärk on sätestada poolte koostöö üldpõhimõtted, mis on aluseks õpilaste teadliku õpitee kujundamisel ja olemasolevate võimaluste paremaks kasutamiseks õppeprotsessi täiustamisel. Täpsemalt tähendab see õppekvaliteedi ja õppeprogrammides püstitatud eesmärkide saavutamist õpetajate, spetsialistide ja ruumide ühise rakendamise kaudu.

Koostöö sisu näeb ette ka koolipersonali arendamist ühiste täiendkoolituste ja õppekäikude kaudu. Lepingu seisab, et igal aastal, maikuus, lepatakse poolte vahel kokku järgmise õppeaasta ühised tegevused, maht ja poolte kohustused ning arvestatakse, et koostöös juhendatakse teineteisest lugupidamise põhimõtteid.

Kehtna KHK direktori sõnul on kaks kooli omavahel koostööd teinud juba pikka aega, kuid heatahteepinguga soovitakse see viia järgmisele tasemele, kus ühised tegevused on veel süsteemsemad ja ettekavandatumad. Kalbergi sõnul on see igati loomulik ja ilmselge, et kogu Kehtna valla ja asula asutused nagu lasteaiad, põhikool, kutsekool, kunstide kool omavahel läbi

saavad ja koostööd teevad.

Lisaks sellele, et kaks kooli jagavad omavahel staadionit, võimlat ning muid ruume, on juba täna Kalbergi sõnul pedagooge, kes käivad tööl mõlemas koolis. See on ka üks koostöölepingu ideedest – pakkuda õpetajatele kahe kooli peale täiskoomusega töökohta üksteisele lähedal olevates hoonetes. Ka põhikooli selleaastane jõulupidu toimub just Kehtna KHK aulad.

Kindlasti plaanitakse direktori sõnul põhikooliga kirjutada ühiseid projekte ja taodelda lisavahendeid, mis on abiks nii koolidele kui ka kohalikule kogukonnale ja kogu alevi infrastruktuuri kvaliteedi tõstmisele.

Kehtna põhikooli direktor Liivi Siim ütles, et põhikoolile annab koostöölepe nii mõndagi juurde. Esiteks saavad õpilased näha maailma laiemalt ja avaneb parem võimalus leida endale sobiv eriala. Lisaks näevad õpilased kahe kooli erinevaid inimesi ja õpetamisstiile, leidis Siim. Direktor lisas, et koostööd saavad teha ka õpetajad, kellel on võimalus teineteiselt õppida. Juhi positsioonilt näeb Siim, et koostöölepe annab hea võimaluse teha koos koolitusi ja kasutada ära Kehtna KHK IT-inimesi kooli personali harimiseks ja robotikaringi arendamiseks. „Päris palju vahvaid kokkupuutepunkte on. See on nii äge! Mulle endale meeldib selliseid asju tohutult teha ja see võib panna ka õpetajatel silma särama,“ ütles direktor.

Komisjon ootab arvamusi uue sümboolika kavandite kohta

Ühinenud Rapla valla üks proovikivisid on leida endale uus sümboolika, mis nelja valda ühendaks.

Katri Reinsalu

Selleks kuulutati välja sümboolikakonkurss, mille raames oodati Rapla valla vapi ja lipu kavandit nii värvilise kui ka mustvalgena, dokumendi näidisblanketti ning sümbolite kirjeldust. Konkurss kestis 1. novembrini ning kokku laekus 31 tööd.

Tööde hindamiseks loodi ühinenud valdade esindajatest komisjon, kuhu kuuluvad Ülle Kiviste, Aili Normak, Ado Tuuga, Anne Kalf ja Cerly Marko Järvela. Esimest korda koguneti 27. novembril, kui ümbrikud avati.

Järvela ütles, et laekunud tööde hulk üllatas komisjoni positiivselt. Tööde tase oli aga erinev. „Põhiküsimusele – millised sümbolid ühinenud Rapla valda kõige paremini iseloomustavad, olid ühel või teisel moel küll kõik kavandite autorid vastust otsinud,“ rääkis Järvela.

Kavandite täpsem analüüsimine alles käib. Seetõttu on vara ka öelda, kui paljud neist heraldikanõuetele vastasid. Pigem toob Järvela välja riigikantselei sümboolikanõuniku Gert Uihoaedi märkuse, et enamasti leitakse iga kavandi puhul midagi, millega tuleb

tööd edasi teha.

Esialgne valik laekunud tööde hulgast on tehtud. Välja valiti 15 kavandit, mis läksid ka avalikule väljapanekule elanike arvamuste kogumiseks. „Hindamiskomisjon jättis eelvalikusse selge kujundusliku motiiviga võistlustööd ja lükkas kõrvale liig kriibu motiiviga kavandid, samuti need, milles sisalduv sõnum ei tundunud ühinenud valdu iseloomustavat. Sõnum on ju kõige olulisem!“ selgitas Järvela.

Oma arvamuse avaldamiseks on aega 27. detsembrini. Väljavalitud kavandid on üleval valla kodulehel ning inimestel on võimalus oma lemmiku poolt hääli anda. Veel saab arvamused avaldada edastada sotsiaalmeedia ning

e-posti teel. Senini on huvi olnud võrdlemisi leige ning komisjonile on laekunud vaid paar arvamust.

Rahva arvamus on aga oluline. Laekunud tööde hulgas ei olnud ühtegi, mis oleks hindamiskomisjonile teistest peajagu parem tundunud. Kuna selget favoriiti ei ole, ootab komisjon just nimelt laiemat üldsuse seisukohta.

Laekunud kavandid vaatab üle ka riigikantselei heraldikanõukogu. Pärast rahvaküsitluse tulemuste selgumist koguneb komisjon uuesti. Võttes kõik eelneva arvesse, langetatakse otsus eeldatavasti veel käesoleval aastal. „Kui kõik laabub, esitatakse väljavalitud kavand volikogule kinnitamiseks 25. jaanuaril 2018,“ ütles Järvela.

Perekonnaseisumetniku konkursile laekus kaks avaldust

Katri Reinsalu

Järgmisest aastast tegevuse lõpetava maavalitsuse juures on ametis ka perekonnaseisumetnik. Uuest aastast peab tema tegevuse üle võtma Rapla vald kui maakonnakeskuse omavalitsus. Konkurss perekonnaseisumetniku ametikoha täitmiseks lõppes pühapäeval.

Esmaspäeval toimunud vallavalitsuse esimesel istungil moodustati taotluste ülevaatamiseks konkursikomisjon, kuhu kuuluvad komisjoni esimees vallavanem Piret Minn, kultuurinõunik Rita Triinu Peussa, kultuurikomisjoni esimees Väino Sassi, vallasekretär Ants Soodla ja jurist Kaire Sädemets.

Minn ütles, et kokku lae-

kus kaks avaldust. Nende sisuga hakkab komisjon alles tutvuma ning seega ei saa praegu selle kohta rohkem kommentaare jagada. Olenevalt avalduste kvaliteedist langetatakse ka otsus, kas on vajadust edasiste intervjuude läbiviimiseks.

Seni on perekonnaseisutoiminguid viidud läbi Rapla riigimajas. Vallavanem lisas, et hetkel on käimas läbirääkimised Riigi Kinnisvara AS-ga, et perekonnaseisumetnik saaks jätkata oma tööd sealsetes ruumides.

Otseselt ei ole kokku lepitud, millal otsus kahe kandidaadi vahel langetatud peab saama, kuid vallavanema sõnul peab jaanuarist teenus elanikele kättesaadav olema.

Oktoobrikuus algas noortele politseitööd tutvustav politseiring, mille käigus saavad 9.-12. klasside õpilased lähemalt vaadata politseitöö erinevaid valdkondi.

Stina Andok

Rapla politseijaoskonna juht Janno Ruus selgitab, et politseiringi algatus sündis jaoskonna töötajate ühise arutelu käigus. „Tõuke andis üks meie töötajatest, kes on ise politseiringist meile tööle tulnud,“ ütleb ta. Ruus meenutab, et esimesed politseiringid tegutsesid umbes viisteist aastat tagasi ja vahepeal oli pikem paus.

Ringide elluäratamise peamine põhjus on vajadus tekitada järelkasvu. „Soovime, et noored valiksid turvalist kodukanti silmas pidades politseiniku elukutse ja tuleksid meie organisatsiooni tööle. Tahame pakkuda teadmisi, mida politseikooli õppima asumine eeldab, mida see eriala endast kujutab, millised on erinevad valdkonnad, arenguvõimalused, töötingimused. Räägime ka sellest, kuidas toimuvad sisseastumiskatsed, mida peaks teadma, kui tullakse kutseobivustestile,“ selgitab Ruus.

Kuna politseiringi sihtrühm on 9.-12. klasside õpilased, toimuvad politseiringid seal, kus asuvad gümnaasiumid ehk Raplas, Kohilas ja Märjamaal. Politseiringi on registreerinud end osalema üle 70 õpilase ja Ruusi sõnul on suurem osa neist ka aktiivselt üritustest osa võtnud. „Võrdluseks võib tuua, et viisteist aastat tagasi osales ringi töös 10-15 noort,“ ütleb ta.

Politseiringis osalevatele noortele tutvustatakse erinevate teemade kaudu maakonna politseitööd. Kõigi kolme piirkonna noored saavad osa kõikidest teemadest. Teemad on: patrull ja liiklus, ennetus- ja piirkonnatöö, kriminaal- ja uurimine, politsei

Kaiu Lasketiirus avanes noortel võimalus piirkonnavanem Jaan Sildoja juhendamisel ka ise relva käes hoida ning sellest märki lasta.

Foto: SIIM SOLMAN

Politseiring toob politseitöö noortele lähemale

üldine tutvustus ja arestimaja, turvataktika ja laskmine. Tegevused said alguse oktoobris, toimuvad pärast koolitundide lõppu ning vajadusel tagatakse osalejatele ka transport. Politseiring lõpeb kevadel sisekaitseakadeemia Paikuse politseikooli ühise külastamisega.

„Mul on väga hea meel, et nii paljud noored poisid ja tüdrukud väärtustavad turvalisust ja soovivad selles valdkonnas oma teadmisi täiendada,“ ütleb Ruus. Politseiringi noorte tarvis on Facebooki loodud oma salajane grupp, kus ürituste kohta infot vahetatakse. Ruus julgustab noori huvi korral liituma politseiringi tegevustega ka praegugi.

Eelmissel nädalal avanes ka

Raplamaa Sõnumitel võimalus kahel korral politseiringist osa saada. Teisipäeval, 28. novembril ühinesime Rapla politseiringis osalejatega Rapla politseijaoskonnas toimunud kohtumisel, kus oli teemaks ennetus- ja piirkonnatöö.

Kohal oli kuusteist Rapla valla noort, lisaks valla sotsiaaltöö spetsialist Piret Jaakberg ja Rapla Avatud Noortekeskuse noorsootöö koordinaator Geio Rüütalu. Ennetus- ja piirkonnatööd tutvustasid piirkonnavanem Jaan Sildoja ja noorsoopolitseinik Triin Tähtla. Tutvumisele lisaks said noored oma piirkonna politseitöö ja ennetustegevuse osas ka ise kaasa rääkida. Piirkonnavanem Sildoja rakendas selleks

nn avatud ruumi meetodit, mida kasutatakse oluliste teemade arutamiseks ning mille eesmärk on anda võimalus kõigil osalejatel aktiivselt panustada.

Esiteks oli igalühel võimalusel pakkuda välja probleemkohti, millega nende hinnangul võiks tegeleda.

Noorsootöö koordinaator Geio Rüütalu tegi algust ning rääkis, et tema mureks on noortekeskuse läheduses suitsetavad noored. Kuna aga probleem ei ole niivõrd avalikus kohas suitsetamine kui just suitsetamine ise, tõstatati probleemküsimus järgmiselt: kuidas vähendada noorte seas suitsetamist? Sealt edasi nimetati juba väga erinevaid küsimusi, näiteks kuidas

vähendada hulkuvate koerte hulka või kuidas motiveerida noori õppima ja sporti tegema. Oli näha, et noorte peamised mured keerlesid koolis toimuva ümber, sest tõstatati ka küsimusi koolitoidu mitmekesisusest ja kontrolltööde toimumise ajast.

Kui küsimused olid selgeks tehtud, pandi need seintel olevatele paberitele kirja. Iga teema juures oli üks vastutaja, kes pani kõik tehtud ettepanekud ja arutelu tulemused paberile kirja. Hiljem said noored anda hääli oma teemadele, et välja selgitada neist kolm kõige põletavamad. Üheksast välja pakutud probleemkohast sai kõige enam hääli see, kuidas tõsta noorte motivatsiooni õppida ja sporti

teha. Noored mõtlesid ühiselt välja mõned märksõnad, mis võiksid aidata selle murega tegelemisel. Nii said kirja sellised mõtted nagu: mõistvad õpetajad, tippsportlased võiksid rääkimas käia ja tunde läbi viia, väiksem koormus, tegusamad koolitunnid jms.

Kolme enam hääli saanud probleemi hulka jõudsid ka: kuidas vähendada noorte seas suitsetamist ja kuidas muuta kooli õppesüsteemi õpilasesõbralikumaks. Noored leidsid, et suitsetamise vähendamiseks tuleks suitsetajate elu võimalikult kibedaks teha, trahvimise asemel mingisugust alternatiivi pakkuda jms. Õppesüsteemi sõbralikumaks muutmisel soovisid õpilased näha vähendatud koormust, põnevamaid tunde jms.

Sisukate arutelude kõrval saab politseiringis tutvust teha ka politseitöö füüsilisema poolega. Kahtlemata tekitavad relvast laskmine ja turvataktika politseinikuametiga kaasas käivatest valdkondadest kõige enam elevust. Seda enam, kui avaneb võimalus ka ise sama relva käes hoida, mida kasutavad politseinikud, ning proovida omal nahal järele need võtted, millega tõrjuvad politseinikud oma töös rünnakuid.

Kolmapäeval, 29. novembril korjas piirkonnavanem Jaan Sildoja kokku Märjamaa kümme-kolme politseitööhuvilist noort ning sõidutas nad Kaiu lasketiiru. Seal tutvustas Sildoja noortele relva käsitsemise põhitõdesid ja ohutusnõudeid ning seejärel avanes igalühel võimalus relva käes hoida ning sellest märki lasta. Märjamaalt olid lasketiiru tulnud üksnes tüdrukud ning selgus, et nende seas oli neidki, kes on juba varem relvast lasknud. Tänu asjalikule juhendamisele said aga märgilaskmisega edukalt hakkama ka need, kes esimest korda too päev relva käes hoidsid.

Lisaks sai proovida oma täpsust õhupüssist laskmisel ning omal nahal katsetati ära ka turvataktika võtted kaitsmaks end ootamatu rünnaku eest.

Politseiringi järgmised põnevad kohtumised tulevad juba uuel aastal.

80 aastat looduskaitset

Tiit Petersoo

Vabariigi valitsuse otsus 3. detsembrist 1937 maa-ala looduskaitse alla võtmise kohta. Alus: Looduskaitse seadus (RT 106-1935) prg 7.

1. Võtta looduskaitse alla ja kanda looduskaitse registrisse Rapla kihelkonnas Kuusiku metskonnas kvartaal nr 54 (5) nimega “Lipstu nõmm” ...

Alla kirjutanud: Riigihoidja K.

Päts, põllutööminister K. Tupits, riigisekretär K. Terras.

Vt Heinrich Aasamaa “Lipstu nõmm” (Lehmlõuke nr 26 20. det. 1997), Tiit Petersoo “Lipstu nõmm on 60aastane” (sealsamas), Inge Põlma “Lipstu nõmm on ime, millest palju räägitakse, aga vähesed on näinud” (Raplamaa Sõnumid 8. november 2012).

Foto: ARNE KIIN

Nurgakivi müürib riigigümnaasiumi direktor Sirje Kautsaar, teda assisteerib Ehitus5ECO juhatuse liige Andres Neemre.

Foto: SIIM SOLMAN

Rapla riigigümnaasium sai nurgakivi

Esmaspäeval, 4. detsembril pandi pidulikult Rapla riigigümnaasiumi õppehoonele nurgakivi. Sõnavõttudega esinesid haridus- ja teadusminister Mailis Reps, Rapla riigigümnaasiumi direktor Sirje Kautsaar, esimest päeva tööl olnud Rapla vallavanem Piret Minn ning Riigi Kinnisvara AS-i ja Ehitus5ECO esindajad.

Stina Andok

Tänavu augustikuus sõlmisid Riigi Kinnisvara AS (RKAS) ja Ehitus5ECO lepingu Rapla riigigümnaasiumi õppehoone rajamiseks, mille ehitustööde maksumus on 4,7 miljonit eurot. Tulevane riigigümnaasium rajatakse Rapla ühisgümnaasiumi endise algklasside maja krundile Kooli tänaval. Lisaks uue koolihoone ehitamisele rekonstrueeritakse olemasolev ajalooline hoone. 360 õpilasele kavandatud riigigümnaasium alustab õppetööga 2018. aasta sügisel.

Nurgakivi panemise pidulikkude tseremooniast juhtis näitleja Leino Rei. „Kui vaatame ajas pisut tagasi, võime öelda, et mõtteline nurgakivi on Rapla haridusele pandud ligi kakssada aastat tagasi,“ ütles ta oma avasõnas. Rei

tõi välja olulise verstapostina aastanumbri 1926, mil hakati ehitama sedasama algklasside maja, mille juures uuele riigigümnaasiumile nurgakivi asetati. 1988. aastal alustas tegevust Rapla II keskkool, praeguse nimega Rapla Vesi-roosi gümnaasium, meenutas Rei. Tema oli üks nendest õpilastest, kes tookord I keskkoolist teise õppima asus. „Gümnaasiumiharidus jõuab taas kokku, ühte füüsilisse ja vaimsesse ruumi. Käesolev hetk on ka minu jaoks emotsionaalne,“ ütles ta.

Haridus- ja teadusminister Mailis Reps mõtles märksa pragmaatilisemalt ning rääkis oma kõnes, et riigigümnaasiumid on saanud piirkondadele justkui kvaliteedimärgiks. „Kui riigigümnaasium on rajamisel, siis on see justkui kindlustunne, et riik tunustab seda piirkonda tõsise partnerina.“ Repsi sõnul ta-

gab riigigümnaasium kõigile noortele paremad võimalused, et nad ei peaks kaugele ära kippuma.

RKAS-i juhatuse esimehel Kati Kusminil oli esmaspäev esimene tööpäev uuel ametipostil. „Mul on täna esimene tööpäev ja kohe saan tõenäoliselt ka käe tsemendiseks,“ naljatles ta. Kusmin tõi välja, et ettevõttega Ehitus5ECO on ühiselt rajatud enne Rapla riigigümnaasiumi ka Põlva gümnaasium ning arhitektuuribüroo on sama, kus kujundati Viljandi gümnaasium, mis on saanud väga palju tähelepanu.

„Eeldused selleks on ka Rapla gümnaasiumile loodud,“ sõnas Kusmin. Ta meenutas Winston Churchilli kuulsaid sõnu: „Meie vormime oma hooneid, aga pärast vormivad nad meid“, ning lisas omalt poolt: „Teadliku ruumilahendusega on võimalik väga suurel määral mõjutada seda, mil viisil ja millise kvaliteediga inimesed omavahel suhtlevad.“

Ehitus5ECO juhatuse liige Andres Neemre võttis sõna peatöövõtja nimel. Ta ütles, et asetades hoonele nurgakivi, on selge, et suur osa ehitustegevusest seisab alles ees, kuid lubas, et nad annavad omalt

poolt parima.

Riigigümnaasiumi direktor Sirje Kautsaar tänas projektiga seotud isikuid otsuse eest, et olemasolev hoone ühendatakse uuega. „Olen ise kuusteist aastat mõisakoolis töötanud ja ma tean, mida tähendab vana maja hing, ja ma arvan, et need kaks hakkavad väga hästi kokku sobima.“

Tulevase koolimaja ees ei seisnud Kautsaar ükski, vaid juba koos osalise meeskonnaga. Nimelt on riigigümnaasiumi palgatud juhiabina Anu Lillemägi, õppejuhina Aime Klandorf ja õppekorraldusjuhina Mari Palu.

Esmaspäeval esimest päeva Rapla vallavanemana tööl olnud Piret Minn tsiteeris suurelt, öeldes, et mis on väike samm astronautile, on suur samm inimkonnale. „Valla vaatevinklist oli nurgakivi lihtne asi. Hoopis keerulisem samm on riigigümnaasiumi jaoks leida sobiv vorm ja värv Rapla mitmekülgsetes haridussüsteemis. Siin on vaja väärtustel põhinevat meeskonnatööd. Kui sellega oleme hakkama saanud, siis oleme astunud kõige suurema sammu. Oleme asetanud haridusega nurgakivi inimese ellu.“

ESPAK

R A P L A

08.-11.
detsembrini on
Espaki ehitusmaterjalikauplustes üle Eesti
kõik kaubad
20%
soodsamad!

Tutvu kampaania reeglitega
www.espak.ee

ESPAK RAPLA
N&N Invest Grupp OÜ,
Tallinna mnt 3b, tel. 489 4590
E-R 8.00 - 18.00, L 9.00 - 15.00, P suletud
www.espak.ee

Rahvaluule arhiiv käis Baasis oma tööd tutvustamas

Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivil (ERA) täitub tänavu üheksakümnes tegevusaasta. Sel puhul võeti ette Eesti ringreis, et kohtuda oma kaastöölise ja huvilistega ning viia läbi loengusari “ERA tuleb külla”. Raplasse jõudsid nad kolmapäeval, 29. novembril ning Tartust tulnud külalisi võõrustas kultuuriklubi Baas.

Siim Jõgis

Kes vähegi tunnevad huvi oma kodukandi ajaloo ja rahvaluule vastu, said tulla veetma põnevat ning informatiivset õhtut. Ja huvilisi jagus. ERA ettekandeid oli tulnud kuulama ligikaudu kolmekümnepealine publik. Hea oli näha, et ettekandjad ei rääkinud lihtsalt päheõpitud juttu, vaid suuresti keskenduti just siinse piirkonna ajaloo. Nii kõneles Kadri Tamm näiteks teemal “Matthias Johann Eisen ja tema rahvaluulekogu”. Rahvaluuleteadlane ja vaimulik Eisen on teatavasti Vigala kihelkonnast pärit, olles seal sündinud 1857. aastal. Tol ajal kuulus tema sünnikoht küll Läänemaa alla.

Tamme ettekanne kesken-
dus mitmetele Eiseni kaas-

töölisele, kes talle oma töid saatsid, nende seas ka Märjamaa kihelkonnas aktiivselt rahvaluulet kogunud Emilie Poom. Tema panus selle töö edenemises oli Kadri Tamme ettekandes kenasti välja toodud. Poom ise on öelnud, et talle on rahvaluule kogumine nii armsaks saanud, et ta tunneb puudust, kui pole midagi sarnast kirjutada.

Ettekandeõhtu jätkus Ave Goršici ja Mari Sarve ettekannetega teemadel “Killuke siin ERA ajaloo” ja “ERA virtuaalsed sisse- ja väljapääsud”. Õhtu kõige elavama ettekandega esines Raplast pärit Jüri Metssalu. Tema teema oli “Meeleolukaid momente ERA kohapärimuse tööühma välitöödelt”. Ega pärimuse kogumine jää ainult sügavale ajalukku. Sellega

Sündmuse avasõnad ütles Eesti rahvaluule arhiivi juhataja Risto Järvi.

Foto: SIIM SOLMAN

tegeletakse ka tänapäeval ning nagu Metssalu ettekandest välja tuli, kohati päris lõbusalt. Tamme, Goršici ja Sarve ettekanded olid pigem akadeemilised ja tõsised, aga Metssalu oli vastavalt oma stiilile lõbus, kuid samas ka

korrektnet ja täpne. See kohaletunud inimestele meeldis, sest naerda sai palju.

Pärimuse kogumine ei ole kuiv ja igav tegevus, vaid selle edukaks läbiviimiseks tuleb vahel ületada ka füüsilisi takistusi. Metssalu näitas pilte

sellest, kuidas karjamaal liikudes tuleb vahel elektrikarjuste alt, vahelt või pealt läbi murda. Teinekord saab ka ise särtsu. Õhtu viimase ettekande pidas Mall Hiimäe teemal “Hingedeag meie looduses ja rahvapärimuses”. Kes on

vähegi folkloristika või rahvapärimuse uurimisega kokku puutunud, peaksid täpselt teadma, kes Hiimäe on. Sellele vihjas kolmapäeva õhtul ka Jüri Metssalu, öeldes, et Hiimäe näol on tegemist justkui elava entsüklopeediaga. Ta on rohkem kui viiskümmend aastat töötanud Eesti Rahvaluule Arhiivi teaduri ning hiljem ka Eesti Kirjandusmuuseumis vanemteadurina.

Oma meeleolu poolest vastandus Hiimäe ettekanne Metssalule täielikult. See oli mõtlik, enesessevaatav ning rahulik, täpselt nagu teema, mida ta käsitles – hingedeag. Nagu välja tuli, peab Hiimäe just seda oma lemmikaastajaks. Nagu ERA ise selgitab, on avalike loengute eesmärk tutvustada rahvaluulearhiivis leiduvat ainet ning kutsuda üles uutele kaastöödele. Loenguid peetakse juunist detsembrini üle kogu Eesti koostöös kohalike kogukondadega ja asutustega. ERA tuleb külla järgmistes paikades: Saaremaal, Hiiu maal, Narvas, Viru-Nigulas, Pajustis, Pärnus, Raplas, Tarvastus, Laiusel, Kodaveres ja huvi korral mujalgi.

Maksudega trikitamisest

Eugen Veges

Eesti maksulaekumine kasvab jõudsalt, maksudega trikitamine jätkub. Maksulaekumiste ja majanduskasvu perioodilised võrdlused näitavad, et maksulaekumine suureneb (protsendiliselt) kohati kaks korda majanduskasvust kiiremini.

Vaatamata jõudsale maksutulu kasvule otsitakse võimalusi, kuidas inimestelt veelgi enam raha kätte saada. Maksumäärade tõstmise ja uute kehtestamise põhjendused on naeruväärsed. Tervise eest hoolimist (alkoholiaktsiis, suhkrumaks jmt) ei tasu maksude tõstmisel põhjenduseks tuua. Maksude tõstmise eesmärk on koguda suuremaid makse.

Maksutululaekumise ja SKT kasv võrreldes eelmiste perioodidega					
Periood	2013	2014	2015	2016	2017*
Maksutulu	11,7%	8,2%	7,3%	5,7%	5,6%
SKT	5,56%	4,41%	2,94%	3,69%	4,4%**

Allikas: Statistikaamet, rahandusministeerium
* 9 kuud **OECD prognoos

Kui maksulaekumine suureneb (üldisest) tulubaasist kiiremini, peab maksukoormus kasvama. Oponeerijad väidavad, et maksukoormuse indikaatori järgi on eestlaste maksukoormus mõõdukas. Tegemist on pooltõega. Indikaator on üks näitajatest. Üksikule tuginede moonutab pilti. Mainitu ei kajasta varjatud maksusid.

Tulumaksumäära langetamise varjus töötuskindlustusmaksu (fiskaalpoliitiline atribuut) kehtestamine kasvatas eestlaste maksukoormust. Statistika seda ei kajasta. Töötuskindlustusmaks ei paigutu raamatupidamislikult maksureale. Ka osaline haigusrahade maksimise erasektorile (sh haigetele) kohustuseks panemine kasvatas maksukoormust. Riigilõivude kulupõhisest kõrgem tase on maks, mida maksukoormuse indikaator ei sisalda.

Maksutulu kasvatamine ei tohi olla eesmärk. Ekstensiivse

(kvantiteedi suurendamine) lähenemise asemel tuleks panustada efektiivsusele (maksuraha otstarbekamale kasutamisele). Maksumäärade tõstmisele põhjenduste leidmise asemel tuleks mõelda, kuidas inimeste maksukoormust langetada.

Alkoholiaktsiisi tõstmise ja inimeste tervise eest hoolitsemise vahel puudub võrdusmärk. Tegemist on sooviga kasvatada rahavoogusid. Seda tuleb tunnistada. Selgus võimaldab mõistmist, soosib debateerimist.

Kõik liiast on kahjulik. Olgu tegemist alkohoolsete jookide või toidu tarbimisega, sportimisega või mõne muu tegevusega. Liigne istumine või voodis lesimine murrab tervise.

WHO (maailma terviseorganisatsioon) alkoholiaktsiisid ja Soome alkoholiuuringute juhina tegutsenud Kari Poikolainen kinnitab (uuringutele tuginedes), et mõõdukas koguses alkoholi tarbimine on täis-

karsklusest tervislikum. Sellise taseme mehe seisukohti tuleb usaldada. Asi pole niivõrd isegi usaldamises, kuivõrd ühtede uuringutulemuste kummardamises ja teiste maha tegemises.

Toit koosneb valkudest, rasvadest, süsivesikutest. Nende ületarbimine kahjustab tervist. Nii nagu teeb seda alkoholi või suhkru (üks süsivesikute esindajatest) ületarbimine.

Valkude liigtarbimine põhjustab osteoporoosi, neeruhaigusi, kuseteede kaltsiumkiviseid ja mõnesid vähivorme. Loomaarstina nägin (mitme kuu vältel) karusloomadele rikkaliku valgusisaldusega toidu manustamisel „valgumürgistuse“ nähtusid, mis avaldusid loomade loidusega, vereseguse uriiniga ja järglaste saamise raskustega. Valguosa langetamisega (süsivesikutega asendamine) hälve kadus.

Süsivesikuterohke toidu tarbimine paistab süütuna, kuid ka selle ületarbimisel ladestuvad rasvad organismi.

Rasvad on halvimald. Kui organismi energia bilanss (tarbitav ja kulutatav) pole tasakaalus, moodustab rasv rasvkudesid, mis viib ülekaalulisusele ja rasvumiseni. Haiguste loetelu, mis sellele järgneb, läheks pikaks.

Põhjendusi maksude kasvatamiseks leiab alati. Rasvase-

matele toiduainetele suurema, valgu- ja süsivesikuterikkamatele väiksema maksu kehtestamisega kogusime kopsaka summa. See poleks aga õige.

Olen jälginud maksude tõstmise ja kehtestamise põhjendamisi. Piinlik hakkab. Kas kodanikke tõesti peetakse nii rumalateks, et kondi viskamisest piisab, et nende rahakoti kallale minna. Kui on maksulaekumisi vaja kasvatada, siis tuleb seda ka välja öelda. Inimeste tervise eest hoolitsemine jäägu tervishoiuvaldkonna pärusmaaks.

Oleme tarbimismaksude kogumise poolest eurotsoonis agaramad. Käibemaksumäär on eurotsooni keskmine, kuid teiste riikide erandid teevad meist suuremad maksukogujad. Eurotsooni keskmine käibemaks toiduainetele ei ületa 10 protsendi taset, meie kogume 20%. Kulutused toiduainetele moodustavad suure osa kulutustest. Tervise seisukohast lähtudes tuleks toiduainetele käibemaksu langetada, kuna soodsamad hinnad tagaksid mitmekülgsema ja tasakaalustatuma (valkude, rasvade ja süsivesikute õige vahekord) toidu.

Maksulaekumise kasvatamine maksusüsteemi muutmise kaudu pole põhjendatud. Lähenemine pole jätkusuutlik.

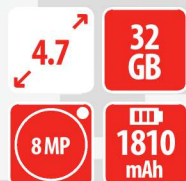
Arvamus

KINGIKOTI MAIUSPALAD

iPhone 6 32 GB

(2017)

- resolutsioon 750 x 1334 Retina
- protsessor 2 x 1.4 GHz
- 1 GB muutmälu

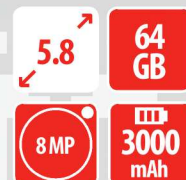

Uskumatult hea hind!

-100€

~~499.99~~
399.99
14.10 €/k

SAMSUNG GALAXY S8

- resolutsioon 1440 x 2960 SUPER AMOLED
- protsessor 8 x 2.3 GHz
- 4 GB muutmälu
- 8 MP eesmine kaamera

-200€

Samsungi lipulaev
nüüd eriti hea hinnaga!

~~799.99~~
599.99
20.96 €/k

SONY XPERIA L1

- resolutsioon 720 x 1280 IPS
- protsessor 4 x 1.45 GHz
- 2 GB muutmälu

-40€

~~199.99~~
159.99
5.98 €/k

SAMSUNG GALAXY J5

(2017) DUAL-SIM

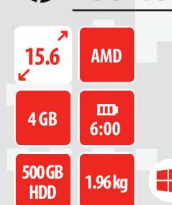

- resolutsioon 720 x 1280 AMOLED
- protsessor 8 x 1.6 GHz
- 2 GB muutmälu

-80€

~~299.99~~
219.99
7.93 €/k

hp 255 G5

Äriklassi kvaliteet
parima hinnaga!

- DVD-lugeja ja -kirjutaja

-60€

~~359.99~~
299.99
10.68 €/k

lenovo YOGA 510-14AST

- Full-HD IPS puutetundliku ekraaniga

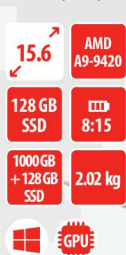

-100€

~~599.99~~
499.99
17.53 €/k

hp PAVILION 15

(2017)

- DVD-lugeja ja -kirjutaja
- garantii 3 aastat

~~599.99~~
599.99
20.96 €/k

VRC-22 virtuaalreaalsusprillid

- sobib 4,7 – 6,5" mobiiltelefoniga
- lisaks kaasas Bluetooth juhtpult

-10€

~~29.99~~
19.99

DENVER 7" TAQ-70312

Parima hinnaga tahvelarvuti!

- resolutsioon 480 x 800
- protsessor 4 x 1.2 GHz
- 1 GB muutmälu

-40€

~~99.99~~
59.99

- A energiklass
- 60 Hz • USB-video

-30€

~~199.99~~
169.99
6.22 €/k

XIAOMI MI BAND 2

- sammulugeja
- pulss
- une jälgimine • kellaaeg
- veekindlus IP67

-10€

~~49.99~~
39.99

SYMA X11

Vahva droon
algajale piloodile!

- lennukaugus kuni 30 m
- akukestvus 6–8 min
- suurus 15 x 15 x 3,7 cm

29.99

APPLE WATCH SERIES 3

- GPS/Glonass • baromeeter
- veekindel kuni 50 m • pulsilugeja
- mälu 8 GB • OLED Retina ekraan

~~419.99~~
419.99
14.78 €/k

~~449.99~~
449.99
15.82 €/k

LM JOLIE kapselkohvimasin

- veenõu maht 0,6L
- 1250w • eriti vaikne

-60€

Naudi ehtsat itaalia kohvi!

LAVAZZA
TORINO, ITALIA, 1895

~~89.99~~
29.99

Tähelepanu! Järelmaksu krediidi kulukuse määr on 31,96% aastas järgmistel näidistingimustel: lepingueseme hind kohe tasudes (netohind) 500 eurot, krediidisumma 500 eurot, sissemaks 0 eurot, lepinguperiood 48 kuud, fikseeritud intressimäär aastas 15,9% arvestatuna ostusummalt, lepingutasu 19 eurot. Igakuine osamakse 17,26 eurot, krediidi kogusumma ja tagasimaksete summa 827,89 eurot. Krediidiandja on Inbank AS (tegevusloa nr 4.1-1/31, tegevuskoht Niine 11, Tallinn, tel 640 8080). Enne lepingu sõlmimist tutvuge hoolikalt soovitava lepingu tingimustega ja vajadusel konsulteerige Inbank ASi töötaja või muu asjatundjaga.

TALLINN: Viru keskus (6 668 160), Kristiine keskus (6 668 116), Rocca Al Mare keskus (6 668 155), Ülemiste keskus (6 668 159), Järve keskus (6 668 154), Lasnamäe Centrum (6 668 128), Mustika keskus (6 668 151), Tallinna lennujaam (58 550 484); **TARTU:** Tasku keskus (666 8163), Lõunakeskus (6 668 153), kaubanduskeskus Eeden (6 668 164); **JÕHVI:** kaubanduskeskus Tsentraal (6 668 168); **KURESSAARE:** Auriga keskus (6 668 117); **NARVA:** Fama keskus (6 668 169); **PAIDE:** Paide Maksimarket (6 668 124); **PÄRNU:** Kaubamajakas (6 668 152); **RAKVERE:** Põhjakeskus (6 668 177); **RAPLA:** Rappelli keskus (6 668 174); **VALGA:** Valga Maxima (6 668 121); **VILJANDI:** Viljandi Centrum (6 668 166); **VÕRU:** Kagukeskus (6 668 173).

KLICK

Aasta viimased kuud on kokkuvõtete tegemise aeg, aasta lõpp toob huvitavaid kutseid, neist mõningad on rohkem tähelepanu väärt.

Katrin Klaebo

Mittetulundusühingusse Ettevõtlikud Naised Raplamaal kuulub hetkel 50 liiget, paljudel on samuti aasta lõpetamisel kiired ajad, mõned veedavad mõnusasti aega sooja päikese all, mõned jooksevad parasjagu maratoni, mõned on emapuhkusel. Mina ja Andra Liibek käisime konverentsil, kuna päevakava oli põnev, registreerunud osalejate hulgas palju tuttavaid ja tublisid naisi ning oli ka suur soov tutvuda uue nn superministeeriumi hoonega.

Seoses rahvusvahelise naisettevõtluse päevaga (19. novembril) ja EL-i eesistumise raames toimuva väikeettevõtlusnädalaga korraldas 20. novembril Tallinas ministeeriumide ühishoone konverentsisaalis Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus (ENUT) koostöös naiste ettevõtlust toetavate MTÜ-de võrgustiku ja ettevõtlusministriga naistele-ettevõtjatele konverentsi „**Hoogu naisettevõtlusele!**”.

Konverents toimus projekti „Heaolu edendamine Eestis soolist tasakaalu suurendades ja vabakonda kaasates. ENUT 20“ raames. Projekti rahastasid Hasartmängumaksu Nõukogu ja Fridrich Eberti Fond. Samuti majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskus, BPW Estonia, ETNA Eestimaal, QUIN-Estonia.

Konverentsi avas ENUT-i juhatuse esinaine, Aastate Naine 2017 aunimetuse kandja **Reet Laja**.

Ettevõtlusminister **Urve Palo** tervitas naisi ettevõtluspäeva puhul ja tõstatas kohe intrigeeriva küsimuse: „**Kuhu kaovad naised - potentsiaalsed ettevõtjad?**”

Keskkooli ettevõtlusõppe tundides ning paljudel ettevõtlusalastel koolitustel osaleb kaks kolmandikku aktiivseid tüdrukuid, aga tegelikult ettevõtlusse naisi nii palju ei jõua, lausa vastupidi. Nii et konverentsi tunnuslause sõna „hoogu“ on üsnagi asjakohane. Kuidas riik saab kaasa aidata, panustada seda vahet vahendades?

Tõesti, eraldi meetmeid just naistele mõeldud ettevõtluse arendamiseks ei ole, ei ole ka eraldi meestele mõeldud meetmeid. Riik saab toetada kaudselt, lastega kodus olevaid emasid, makstes emapalka, luues lasteaiakohti. Realiseerimata potentsiaal on suur. Muutmisele tuleb vanemahüvitis ja isapuhkus pikeneb peagi 10-lt 30 päevale. On teemasid, millega on juba 10 aastat tegeletud, kuid nüüd varsti peaks seda valdkonda puudutavad eelnõud saama lauale.

Kokkuvõtteks: soolise võrdõiguslikkuse tagamine tagab ka ettevõtluse tõusu, üldine

Ootusärev sõpruskond konverentsil: Sille Erala Järvamaalt, Andra Liibek ja Katrin Klaebo Raplamaalt.

Ega seda trummi poleks vaja taguda, kui ei oleks ühiskondlikku hoiakut

teadlikkuse tõus soodustab iga külgset arengut. Maakondlikud arenduskeskused teevad head tööd ja tutvustavad erinevaid starditoetusi. On tore, et on loodud erinevad MTÜ-d ettevõtluse toetuseks. Julgustan ettevõtlusega alustama!”

Urve Palo lõpetas Marcus Aureliuse tsitaadiga: “Kui me ei riski, riskime 100 korda rohkem!”

Euroopa Komisjoni esindaja **Jose Freitas** tegi ettekande sellest, mida teeb Euroopa Komisjon naiste toetamiseks ettevõtluses. Tema jutt oli sisutihhi, kõlasid sõnad, nagu stereotüübid, eneseteostus, raskused töö ja eraelu ühitamisel, kuidas Euroopa Komisjon töötab, viib ellu strateegiat, kavandab, vahetab kogemusi...

Meie kõrvad läksid kikki, kui kuulsime projektist **WEgate 2016**. Et olevat loodud platvorm naisettevõtjatele, mille kaudu võib leida ärikontakte, investoreid, mentoreid, erikoolitusi, kuidas oma äriideid esitada investoreile (äriinglitele). Pilootprojekt kuni aastani 2020 on mõeldud väikestele ja keskmistele ettevõtetele, kelle omanikud on naised. Eestit ei ole selles listis. Seepeale

muidugi kogu meis tekkinud huvi haihtus pettumusega.

EAS-i juhatuse esimees **Alo Ivask** rääkis ettevõtluse arengusuundadest Eestis - fookusega naistel. Ka tema sõnul on Eestis inimressurss ebatõhusalt kasutatud. Äriideede konkursile esitati 2015. a 341 ideed, nendest 126 olid naistelt, eelmisel aastal esitati 307 ideed, nendest 100 olid naistelt, finalistide hulka jõudis 23% naisi. Miks see nii on? Küllap igaühe valikutest sõltub, mis on esimene valik - kas haridus, töö, karjäär, perekond, oma firma või vastupidises järjekorras, või ka järjekohti muutes.

2017. aastal ei peaks enam lähtuma patriarhaalsest mõtteviisist, on uued hoiakud, uued mõtted. Alo sõnul peaks naised olema igati eeskujuks, julgustades teisi oma tegudega. EAS-il on hulgaliselt meetmeid nii äri alustamiseks kui ka jätkusuutlikuks arendamiseks.

Riigikogu Arenguseire Keskkuse juhataja **Tea Danilov** tegi

Äriideede konkursile esitati 2015. a 341 ideed, nendest 126 olid naistelt, eelmisel aastal esitati 307 ideed, nendest 100 olid naistelt.

väikese ülevaate „Mida näitavad Globaalse Ettevõtlusmonitooringu (Global Entrepreneurship Monitor, GEM) tulemused ja miks”.

Ettevõtlusaktiivsuse uuringu värsked andmed näitavad, et Eestis on 8% elanikkonnast ettevõtjad. Naistest 5%, meestest 12%. Jällegi, kasutamata ressurss on suur! Naised tegelevad rohkem n-õ pehmemate erialadega, näiteks teenindusega, lastehoiuga, raamatupidamisega, finantsteenustega. Mehed tegelevad enam skaleeritavate ettevõtluste mudelitega. Ettevõtlus elustiili valikuna on jõudsalt kasvanud ning ka ettevõtlusega alustamiseks on praegu üsnagi soodsad ajad ja tingimused.

Oma ettevõtlusega alustamise lugusid rääkisid EAS-i ärimentorprogrammi mentor **Kadi Peets** ja mentii **Taimi Saar**. Mõlemad alustasid oma tegevust pärast aastaid kestnud palgatöölt lahkumist ühel või teisel põhjusel. Kadi, kes on rahvusvaheliselt sertifitseeritud coach, superviisor ja organisatsioonide arengunõustaja, ütles, et kõige esimese tegevusena luges ta läbi kogu seadusand-

luse, Taimile sai emapuhkusel olles selgeks, et palgatööle ta mitte mingil juhul enam minna ei soovi. Töötukassa ettevõtlus-toetuse abil sai algus tehtud, praeguseks on tegutsenud juba mitu edukat aastat. Oma ateljees Cherie toodab Taimi pitsist ja prantsuse moest inspireeritud naiste riideid, aksessuaare ja ööpesu.

Praegune Laenugrupi Päikesetõus juht **Greta Pukk** Tõstamaalt hakkas ettevõtjaks seoses abikaasa ootamatu surmaga, ta pidi olude sunnil kogu elu oma õlule võtma ning sai sellega suurepäraselt hakkama.

Maire Forsel on Leisi Lapi-koda OÜ omanik, pärit Raplamaalt, hariduselt sotsioloog, toodab reljeefseid aplikatsioon-technikas dekoratiivseid patju. Patjade kavandid valmistab meie oma Rapla andekas naine Hege Runnel. Maire lugu on sarnane eelmistega, palgatöö, mida ta tegi kodus pikki aastaid, sai otsa, tuli mõelda välja midagi niisugust, mis oleks jõukohane, kodus või kodu lähedal teostatav.

Naise sõnul tuleb ümber

lükata müüt, et käsitööettevõtlus on hobi, see on tõsine töö ja päriselt ettevõtlus. Maire annab ka ettevõtluse teemal loenguid teistele käsitöölisele kogu riigis, samuti kirjutab teravaid artikleid ning temast on saanud n-ö mikroettevõtjate eestkõneleja. Küsimuse peale, mida teeks teisiti, ütleb Maire, et ettevõttele nime valides oleks pidanud silmas pidama, et ta lapitekke ei tooda.

Helene Vetik, energiast tulvil rõõmus noor naine, kes kuu aega tagasi kuulutati Aasta Disaineriks 2017 jutustas oma lõbusa ja värvika loo sellest, kuidas ta alustas, kuidas ta töötas heas ettevõttes, tegi väga head ja palju tööd, kuid teda tüütas ära teistele tegemine. Praegune ettevõtte Hmmm Creative Studio on tegutsenud kaks aastat.

Aasta Noor Ettevõtja **Kristel Kruustük** rääkis kerge muigega sellest, kuidas just tema ettevõtte on skaleeritav ettevõtte. Teda paelusid noorena kohe IT erialad, tehnoloogia valdkond. Õpides programmeerimist, töötas ta testijana mitmes ettevõttes, ning sellega tuli teadmine, et soov on saada maailma kõige paremaks testijaks. „Sain aru, et see on oskus, mida müüa ja selle järele on suur nõudlus,“ ütleb Kristel.

Alguses asjasse pessimist-

likult suhtunud abikaasa sai peagi aru, et Kristelil on asjaga tõsi taga ning ühines, praeguseks on rahvusvaheliselt tuntud ettevõtte Testlio tegutsenud 5 aastat. Testlio eesmärk ei ole midagi vähemat kui turuliidriks kasvamine ja seeläbi miljonite mobiilirakenduste kasutajate argipäeva mõjutamine. Selline NAINE!

Ühiselt arutleti teemadel, et peabki raske olema, et oleks võib-olla pidanud varem alustama. Poleks tarvis leiutada asju, mida keegi juba on varem leiutanud, tuleb neid kasutusele võtta. Et ettevõttes peab kohe rollid ja vastutuse paika panema. Tuleb käia konverentsidel, koolitustel, teabepäevadel. Tuleb kasutada pakutavaid teenuseid, toetusi. Miks mitte? Olla kogu aeg arengus, teha plaane, teha suuri plaane! On võimalik alustada ka palgatöö kõrvalt. Näiteks nii palju räägitud osajaga töö võimaldaks alustada oma ettevõttega.

Mulle jäi kõrva üks eriti tore soovitus - kuuluge ettevõtlusühingutesse! Kuulumistunne on muide Maslow' püramiidi astmestikul keskmine aste, kohe pärast füsioloogiliste ja turvalisuse vajaduste järel. Ja kui me oleme juba sel kolmandal astmel, siis on meil kohe vaja ka neljandat, mis on tunnustusvajadus.

Vaheajal pakuti konverentsi-

Vaheajal toimusid konverentsisaali fuajees ettevõtete ja teemadega töönurgad.

Fotod: erakogu

saali fuajees kergelt kehakinnitust ning toimusid ettevõtete ja teemadega töönurgad.

- Raha nurka juhtis finantsjuhtimise konsultant Piret Aava.

- Alustava ettevõtja nurka juhtisid Saaremaa Arenduskeskuse juht Piret Pihel ja võrdõigusvolniku kantselei kompetentsikeskuse juhataja Liivi Pehk.

- Edasijõudnud ja pika kogemusega ettevõtja nurka juhtisid ettevõtjad Margo Orupõld ja Riina Piigli.

- Koolituse ja loovuse, leiutamise nurka juhtis MTÜ QUIN-Estonia eestvedaja Anne-Mari Rannamäe.

Paneeldiskussiooni modereeris Eesti Ekspressi reporter **Marta Tuul**, selles osalesid Pärnu Postimehe arvamustoimetuse juhataja **Siiri Erala**, ETV+ peatoimetaja **Darja Saar**, Äri- ja reporter **Ann-Marii Nergi**, 2017. aasta Noor Ettevõtja **Kristel Kruustük**, Naisinvestorite Klubi eestvedaja **Kristi Saare** ja Ettevõtlusküla tegevjuht **Evelin Rätsep**.

Marta luges publikule ette mõne Eestis tuntud inimese tsitaadid ja küsis, kas selle tsitaadi autor on mees või naine. Elevust oli saalis palju ja enamik vastustest olid valed.

“Mida teevad inimesed siis, kui nad ei käi koosolekutel?” - Piret Mürk-Dubout pärast seda, kui lahkus Teliast.

“Kõige olulisem number mulle on laste arv.” - Jüri Möis, kommenteerides oma rikkuse määra. “Ma võin küll südamest Sind mõista, aga mu rahakott ei mõista Sind.” - Eve Kirs Neinar Selile läbirääkimistel.

“Ei ole rikkaid ja vaeseid, on lollid ja vähem lollid!” - Kristi Täht, endine Marati omanik ettevõtjatest ja ettevõtlusest.

“Jah, raha mõttes olen saanud rikkaks, kuid see on paljuski pere arvelt.” - Taavi Kotka Eesti aasta ettevõtjaks

saades, esinedes noortele.

Arutelu teemade ring oli “Naised meediapildis”. Mõned näited alljärgnevalt:

- Ajakirjandusel on väga suur võim mõjutada valikuid. Tõdeti, et esikaanel figureerivad ikka mehed, intervjuusid on alati andma mehed, ka seal valdkonnas, kus naised on olemas. Küllap on mehed ikka edevamad.

Ärgem üritagem vastanduda meestele ja raisata sellele energiat. Pigem keskenduge detailidele ja ehitage oma ettevõtmisi kiht-kihilt üles.

- Venekeelses tele-eetris on siiski seis parem, võib-olla ka rahvuslik omapära, naised on julgemad esinejad.

- Ajakirjades prevaleerib naiste puhul seeliku pikkus, huulevärv, silmade suurus, nn sõbrannade kategooria.

- Kuidas toimetustes valitakse teemade kajastust ja KES selle valiku teeb?

- Ära on tüüdanud küsimus - kuidas on naisettevõtja olla? No tõesti, aga kuidas on meesettevõtja olla!?

- Ühiskond on muutunud, mitte kunagi pole olnud nii palju naisi tippude hulgas, väga erinevatel elualadel, ka poliitikas.

- Ei saa lubada hirne, oled sa mees või naine.

- 90-ndatel karjääri alustanud meestest on tänaseks saanud keskealised küünikud, kelle vaimukuse taset näitab küsimus naisinvestorile - kas investeerite kottidesse ja kingadesse?

- Alguses pidasin blogi, alles siis julgesin intervjuusid anda.

- Rõivase juhtumi lainetus näitab, et ühiskond reageerib väga kiiresti ja teravalt ahistamise teemadele ja soolisele stigmatiseerimisele.

- Ole alati valmis kaagutama. Miks me sööme rohkem kana-

mune kui hanemune - sest kana kaagutab iga muna juures!

Lõpetuseks: Naisettevõtlus = Meesettevõtlus.

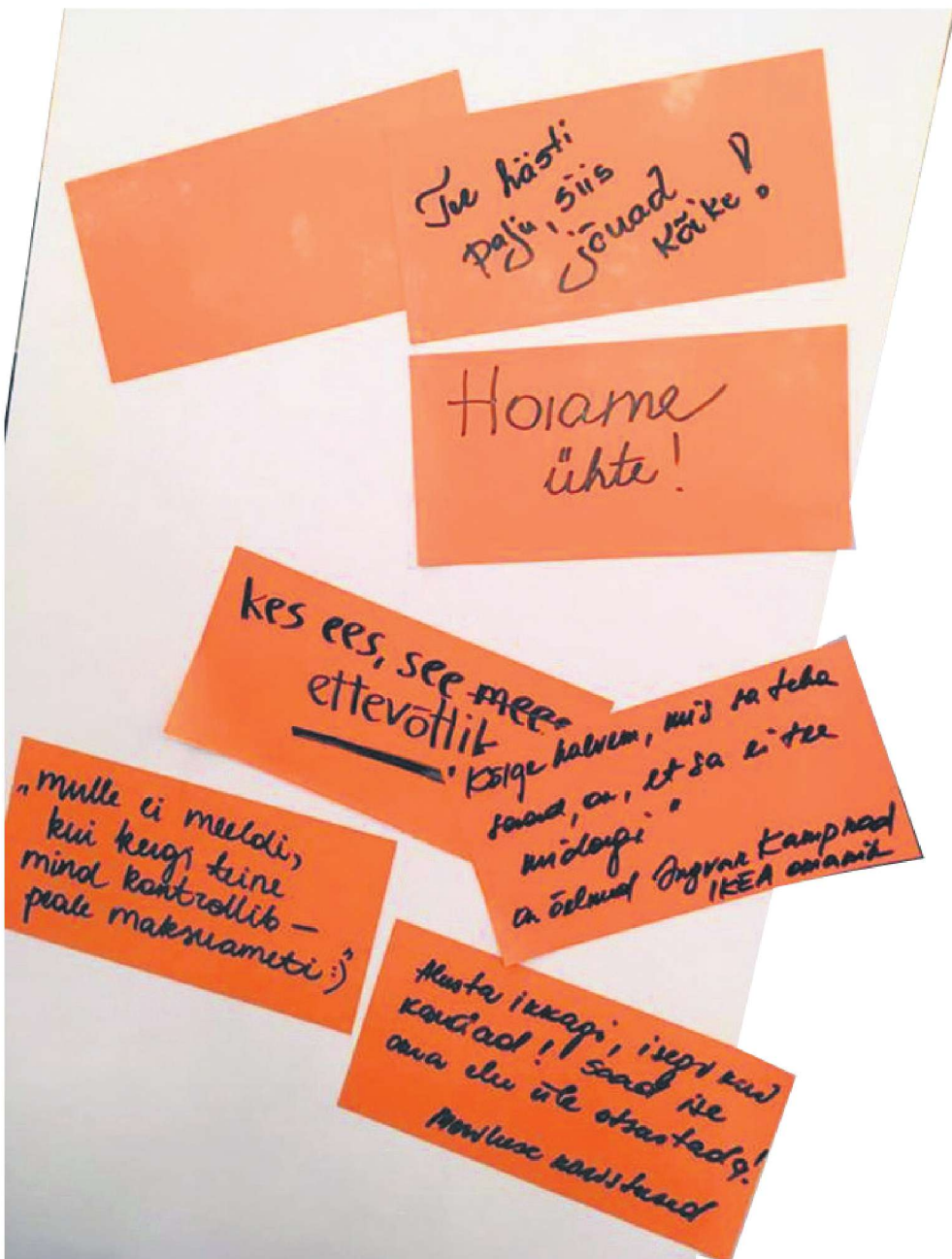
Paneeldiskussiooni lõpetas Pärnumaa ettevõtja, viie lapse ema **Merle Laidro**: „Ärgem üritagem vastanduda meestele ja raisata sellele energiat. Pigem keskenduge detailidele ja ehitage oma ettevõtmisi kiht-kihilt üles. Naised ei saa kunagi olema mehed!“

Kohtusime mitmete tuttavate naisettevõtjatega Pärnumaalt, Järvamaalt, Saaremaalt, Tallinnast.

Aastate jooksul oleme loonud tiheda võrgustiku, mis meid, naisettevõtjaid, ühendab. 2006. aastal EL-i projektide toel tekkima hakanud võrgustikud on tänaseks kasvanud ja võrgustunud läbi mitmete maakondade ja ka läbi Euroopa riikide. Üle kümne aasta tagasi võetud eesmärgid on täitumas, toona kirjutatud arengukavad on end ammendanud ning ees terendavad uued tasandid. Ootame huviga, kas ja mida riik teeb.

Meie ühingu liikmete arv suureneb peaaegu iga kuu, kuigi liikmete arvu kasv pole olnud kunagi eesmärk omaette. Küllap see näitab nii mõndagi, on peegeldus kogu riigi olukorrast. Näitab soovi elada ja tegutseda oma kodupiirkonnas, ehitada ja arendada oma ettevõtet kodu lähedal, tuttavas, turvalises keskkonnas, luua töökohti maakonnas. Iga loodud töökoht on tunnustust väärt, iga makstud maks muudab meie kõikide elu.

Ka OECD andmetel on maailma suurimad majandused saavutanud esimest korda viimase kümne aasta jooksul üksmeelse kasvu, meie naised annavad sellesse oma väikese, kuid tugeva panuse. HOOGU JUURDE, naisettevõtjad!

Kuusiku uus külavanem ja vana häärberi omanik **Ants Kuningas**

Kuusiku ja lira küla külavanem Ants Kuningas kannab kevadest alates hoolet selle eest, et Kuusiku kandis külaelu areneks ja mõisahoonete eest oleks hoolitsetud. Kõige ilusa ja hea kõrval, mis Kuusikul on, vindub juba aastaid siiski üks probleem, mis andis põhjuse Kuningas Raplamaa Sõnumite toimetusse külla kutsuda.

Helerin Väronen

Kõige teravamaks probleemiks peab Kuningas kergliiklustee puudumist Kuusiku ja Rapla vahel. Seda teed on lubatud juba üle 13 aasta. „See Rapla-Kuusiku kergliiklustee on kõigile meelelt valus koht. Te võite ka ise teha eksperimendi ja proovida. Just praegusel pimedal ja märjal ajal. Igaks juhaks tuleks end helkureid täis riputada ja proovida käia tee ääres ning pärast lühiajalist käimist vaadata, kuidas riided välja näevad, ja hinnata, kas on julgust edasi minna või on viimane aeg tagasi pöörata,“ räägib külavanem.

„Tegelikult on lugu nii, et inimesed ei julgegi seal tee ääres käia. On teada, et seal on olnud viimase kümne aasta jooksul päris mitu liiklusõnnetust, ja väidetud on, et lausa surma ja ka raskelt vigastada on saadud. See on väga tõsine teema. Kuusiku asub 5 km kaugusel Raplast, kuid iga inimene peab sinna ja tagasi saamiseks igal juhul keskkonda täis tossutama. See ei ole mõistlik. Mõistlik ei ole ka see, et näiteks lapsevankriga või jalgrattaga puudub igasugune mõte seda 5 kilomeetrit ette võtta, sest teepeenar on kitsas ja veokite eest kuhugi minna ei ole. Tegemist ei ole mugavuse, vaid turvalisuse probleemiga,“ ütleb Kuningas.

Arengukavas on, kuid projekteeritud mitte

„Me võtsime kevadel selle teema üles ja kutsusime kõik valla olulised isikud kohale: volikogu esimehe, volikogu liikmed ja vallavanema. Siis öeldi, et kergliiklusteed ei saa teha, see peab olema maanteeametite rida ja kergliiklustee lahendatakse Rail Baltica ehituse käigus. Aga maanteeamet ei ole teadaolevalt üheski Eestimaa vallas viimastel aastatel kergliiklusteid rajanud. Enamik rajatud kergliiklusteid on valla teed olnud.

Tõsine probleem on ka selles, et 13 aasta jooksul on seda teed inimestele aina lubatud, kõikides arengukavades ja valimistel välja hüütud. Kõigis poliitikute olulisemates kirjatükkides on Kuusiku kergliiklustee sees, kuid eelarvetes on üksnes ümmargune null. Isegi projekteerimiseni ei ole jõutud. Eks igaüks saab nüüd ise hinnata, kui palju on 13 aasta jooksul antud lubadused väärt,“ räägib Ants Kuningas.

„Kui mõelda vajaduse peale, siis enamik Kuusiku, Kuusiku-Nõmme ja Iira inimesi kasutaksid iga päev seda kergliiklusteed. Ka mina ise kasutaksin hea meelega seda teed nii jalgsi, rattaga kui ka rullikatega. Raplas poes või isegi vallamajas käia oleks inimestel jalgsi või jalgrattaga tunduvalt tervislikum. Poodi meil ju kohapeal ei ole, vallateenuseid ja nüüdisaegseid sidelahendusi ka mitte. Tõine tegevus on elanikel kas Tallinnas või Rapla pool, mis tähendab, et Raplas tuleb niikuinii käia. Eks nüüdki kogusime ja kogume edasi allkirju selle mõttega, et lõpuks ehk võetakse vastu otsus kõigepealt see tee projekteerida. Kergliiklustee on seega meie hinnangul ääretult oluline eluline teema. Muidu on aga Iiras, Kuusikul ja Kuusiku-Nõmmel väga mõnus ja ilus. Muud küla asjad oleme saanud siin sel aastal koostöös vallaga hästi korda aetud.“

Näiteks on paremaks läinud see, et kui on vaja kusagil teehooldust või -parandust teha, siis on lootust, et vähemalt külavanemalt küsitakse nõu. Kevadel oli juhtum, kus ei oldud teehooldusega rahul, kuid olukord sai läbi räägitud ja parandatud. Kuningas kiitis ka TREV-2 Grupi hoovlimeest ilusa töö eest.

„Tegelikult oli see kommunikatsiooniviga. Eks meie poolt natuke ka. Ei ole põhjust loota, et keegi kaugemalt alati paremini teaks, mis oleks oluline ette võtta. Ka ise tuleb tagant torkida ja enda vaatenurk välja käia. Sellest võidab küla ja võidab ka vald.“

Kuigi Kuusiku kandis on külavanema sõnul ikka enamasti rõõmudega tegemist, on üks teema kergliiklustee kõrval veel suure küsimärgina õhus. See on seotud vajadusega üldplaneering üle vaadata. „Võib arvata, et riigil tekib juba lähiaastatel reformimata riigimaa müümise vajadus. See tähendab, et me peame olema kohapeal suutelised ütlema, missugused muudatused tuleks üldplaneeringus juba praegu teha. Meil on muinsuskaitsealused territooriumid ja hästi säilinud Kuusiku mõisa arhitektuurne kompleks koos suurepärase pargiga. Kuid on ka hooneid ja nende alust reformimata riigimaad, mis ei kuulu kaitse alla. Näiteks mõisa kasvuhoone varemed ja nendest pargi suunas jääv maatükk.

Tahame seista selle eest, et külale jääks vajalik kogus sotsiaalmaad (miks mitte ka kogukonnamaad) ja mõisakompleksi hoonete keskele ei kerkiks uued kastmajad. Selle nimel tasuks vajadusel kasvõi barrikaadidele ronida.“

Vanade hoonetega tegelemine on hobi

Nii jõuamegi jutuga Kuusiku mõisahooneteni, millega Ants ja tema kaasa Terje end tihedalt sidunud on. Mõisa peahoone on uus omanik ja tema edasised plaanid ei ole teada. Kuningas loodab kogu südamest, et

mõisa peahoone varemeteks ei muutu. Ise püüavad nad koos külarahvaga peahoone pilku peal hoida, et keegi sinna sisse ei murraks või muud paha ei sünniks.

Oma juurtelt pole aga Kuningas mitte kuidagi Raplamaaga seotud. Tegelikult on ta mulk, Viljandi linnast pärit, seal ka koolis käinud. Kuusikule sattumises olid aga heas mõttes süüdi Kuusiku tallide inimesed. 2015. aasta veebruaris sai naisega koos tuleud vaatama, missugune see Kuusiku mõis õigupoolest välja näeb. Samal suvel läksid mõisa peahoone ja vana häärber oksjonile ja nii see alguse sai.

Mõisa peahoone ei taha Kuningas palju rääkida. Ütleb, et kõik pole kuld, mis hiilgab. „Valla remondimehed pidid vammis nägema ja sellest teadma, see ei olnud teisiti võimalik. Kui ühel hetkel see vammikahjustusega sein alla langes, oli teisel pool kipsplaat ja puitpruss näha.“

Kuningas ohkab seda meenu-tades ja räägib lisaks, kuidas kaks esimest kuud sai katuse parandamisega vaeva nähtud. „Seda oli kunagi kirkade ja kirvestega jääst puhastatud. Võib ette kujutada, mis plekkkatusest alles jäi. Ilus tähistavas paistis. Kui see kaks kuud oli möödas ja oktoobris tuli üks suur vihm, seisime ja vaatasime, kuidas sõna otseses mõttes jõgi voolas esimesel korral mööda seina alla. Seejärel tuli vammiga sein alla. Tegime ekspertiisi ja siis saabus ka korralik ahastus. Vallas oldi vähemasti aumehed ja peahoone teingu pöörasime tagasi.“

Kõrvaltvaatajale võib vahel jääda mulje, et mõisahoonet omaniku elu on midagi eksklusiivset ja elitaarset. Tegelikult on proosalisem. Tuleb ära teha väga suur töö, enne kui vana mõisahoonet uue hingamise saab. „Restaureeritud hoonetes pandud raha ei tule kunagi tagasi, see on täiesti selge hobi, kus raha liigub ühes suunas,“ sõnas Kuningas. Antsu ja Terje käes on mõisa vana häärber. „See on selline nokitsemise projekt, mida on hea ka teistele näidata. Kuuekümnendatel rajatud kivitrepist hakkasid jalad läbi vajuma. Nüüd on majal uus trepp peaaegu valmis ja saab normaalsemalt majja tulla,“ ütleb Kuningas naerdes.

Hetkel on väarikas maja selises seisundis, et seal on juba korraldatud koolitusi, näitusi ja muinsuskaitsepäevi. Kuninga sõnul on häärberis säilinud palju ilusat, mida saab rahvale näidata, näiteks mantelkorsten, kõrged laed ja osaliselt säilinud stukkdekoor. Samuti olevat häärber hea õppematerjal vana kivimaja taastajale. Vale materjali kasutamisest tekkinud tagajärjed on selgelt näha.

Järgmine küsimus, mis taskest lahkuva rahaga seotud, on väärt vanakraami kollektioneerimine. Kuningas sõnab selle peale: „Ütleks nii, et Raikküla mõis uhkeldab oma mõisamööbli kollektsiooniga ja

On selge, et kõiki aidata ei ole võimalik, kuid mõnikord tuleb teha ka midagi sellist, millel lihtsalt ei ole rahalipikut küljes.

neil on õigus seda teha. Me veel ei uhkelda, kuid kõik oluline on olemas. Eksponeerimine ei ole hetkel lihtsalt päevakorras. Osa kogutud mööblit on restaureeritud, osa on sõna otseses mõttes juppidenä veel kilekotis ja osa on erinevatesse kohtadesse restaureerimisele antud. Tõele au andes on mööbli kollektioneerimise pisik üldse Terje küljes, ma olen pigem selline satelliit,“ nendib ta muiates.

Kuusiku eelis on teotahtelised inimesed

Kuusiku külaelust rääkides sõnab Kuningas, et koht on iseenesest ääretult meeldiv ja veel meeldivamaks teevad selle mõnusad inimesed. Tundub, et ka kohalik rahvas on ta omaks võtnud. Külavanem ise on sel teemal mõtteid mölgutanud, miks see Kuusikul just nii on. Sageli ei kiputa mujalt tulnuid omaks võtma.

„Häärber, mis meie käes, on seotud paljude inimeste positiivsete mälestustega. Seal on olnud algkool ja päevakeskus. Varasema päevakeskuse juhataja Ludmilla käe all on siinsed noored vaba aega veetnud ja üles kasvanud. Neil on head mälestused ja neilt ei ole ka midagi ära võetud. Ka konflikte

ei ole tekkinud. Nad teevad siin kergelt öeldes hulle asju. Saariste Aivo näiteks. Oma raha eest ja omast ajast niidab ta jõeääri, hoiab romantilisi radasid sees.

Samasuguseid häid asju võib paljude puhul esile tuua. Meil on olnud talgud, järeltalgud ja seejärel minitalgud. Ei ole olnud sellist asja, et seisad üksi keset küla ja keegi ei võta osa. Suur seltskond on alati. Kevadel oli väljas 74 inimest veel ka siis, kui tormiks kiskus. Vähe-malt paarkümmend inimest on korraga olnud ka järeltalgutel ja minitalgutel. Kui inimesed tulevad kutse peale, siis see näitab, et neil on selleks juba varasem soodumus olemas. Tehtud on Kuusikul kogu aeg midagi ja ma ei ole teps mitte esimene külavanem. Eks sellel kevadel ja suvel oleme küla tegevusi lihtsalt rohkem suure kella külge pannud ja meid on ka rohkem märganud.“

Kuningas teab, et paljudes kohtades on külavanema leidmisega probleeme. Külavanema ülesannete täitmine võtab siiski päris palju aega. Kuusikul on aga kuidagi läinud nii, et kogukonda veetakse siiski mitmekesi. „Kuusikul on üks tohutu eelis, siin on palju noori, just sellises tegusas eas. Mõned neist oskavad ka tõeliselt üllatada. Näiteks kevadel planeerisime pikalt teadetetahvli tegemist, et mis materjalist ja... Ükspäev Margus lihtsalt teatas, et tahvel on valmis. See on tore asi, et räägid ja ...mingil hetkel juba tehtud.“

Kevadel võeti külaseltsi ja rahvaga ette selge siht, et Kuusiku positiivne kuvand tuleb uuesti välja tuua. See on kogu aeg olemas olnud, kuid teiste asjade taha varju jäänud. Kuusiku on külavanema sõnul väga meeldiv puhkekeskkond. Praegu on oluline, et ka jõgi saaks niidetud ja paatidega kasutatavaks. Mõisapargiga on olukord juba päris hea, seda tänu kohaliku rahva ja valla järjekindlale tegevusele.

Kõike ei saa rahalipikuga sildistada

Esimese kõrghariduse omandamisel sai Kuningas inseneri diplomi. Hiljem on lisandunud õigusteadus ja viimased 17 aastat on ta olnud jurist. Paar aastat ka tudengitele loenguid pidanud. Päris viimastel aastatel on lisandunud täiskasvanute koolitus ja vajadus õppida juurde andragoogikat. Enda varasema tööelu kohta sõnab Kuningas, et see on olnud väga kirju. Kuid ta ei taha sellest midagi erilist välja tuua. „Olen oma pagunitega rahul,“ nendib ta muiega.

Koolituste kohta sõnab Kuningas, et on läbi viinud võlanõustajate täiendkoolitusi ja olnud ka ise mittetulunduslik võlanõustaja. Ta peab oluliseks mainida ettevõtlus- ja krediidiriskide koolitusi, mida on korraldatud koostöös koolitus-asutustega. Mittetulunduslikus korras on ta nõustanud ja nõustab inimesi, kes on sattunud probleemide puntrasse ja kellel ei piisa alati rahalisi vahendeid. „Aega on alati vähe. Päevad mööduvadki nii, et pead end jagama erinevate ülesannete vahel. Aga elus on ka see osa, millest ei saa ega tohi tuimalt mööda vaadata. On selge, et kõiki aidata ei ole võimalik, kuid mõnikord tuleb teha ka midagi sellist, millel lihtsalt ei ole rahalipikut küljes,“ leiab Kuningas.

Oma juurtelt pole Ants Kuningas mitte kuidagi Raplamaaga seotud. Tegelikult on ta mulk.

Fotod: SIIM SOLMAN

Rõõmsalt turvalisse tulevikku!

Novembrikuu viimasel päeval toimus Rapla päästekomando hoones külavanemate turvalisuse koolitus eesmärgiga informeerida koostöövõimalustest, tõsta külavanemate teadlikkust ja lihvida oskusi ohuolukorras käitumiseks ning kogukonna kaitsmiseks. Teadlikkust tõstmaks oli tulnud inimesi kahekümne kanti.

Aivi Meister,
Nõmme küla külavanem

Raul Aarma rääkis vabatahtlike päästekomandode (VPK) kriisivõimekusest.

Sissejuhatuseks soovis pääste-ka päalik Raul Aarma ümber lükata tema kõrvu jõudnud üllatava kuulduse, et nende asutus olevat justkui tsitadell. Tema sõnul on maja olnud alati inimestele avatud ja omal ajal olnud neil isegi oma kummitus. Nimelt käinud neil pidevalt maja juures nüüdseks taevastele luuleväljadele lahkunud Andres Ehin, et näidata lapselapsele pritsuautot.

Järgmine sõnavõtja, Rapla politseijaoskonna juht Janno Ruus küsis rahvalt algatuseks, mis asi see turvalisus on, ent sai vastuseks vaiku- se, sest keegi ei osanud nii elementaarset mõistet lahti seletada. No hetkel oli muidugi kõigil turvatunne tugev, sest politseinikud ja päästjad ümberringi.

Turvalisus jaguneb laias laastus kaheks – objektiivne ehk siis kindlustatus ja teine ongi seesama (turva)tunne. Viimane on väga oluline. Et rahva turvatunnet tõsta, hakkas politsei 2015. a käima külast külla projektiga „Turvaline kodukant“. Eesmärk on teha maakonnale ring peale. Kasutatakse avatud ruumi meetodit, mis kogu maailmas parim lahenduste leidmiseks. Põhiline on see, et ei minda oma ideedega, vaid õngitsetakse inimeste seest probleeme ja lahendusi ning pigem ollakse nõuandja rollis.

Oluline on, et absoluutselt kõik saavad arvamust avaldada. Siiani on jõutud käia kahekümnes külas, murekohti on seinast sein. Tähtis on koostöömoment. Politseinikke on praeguseks varasema 100 asemel kõigest 60, mistõttu politsei ei jõua kohe igale poole, aga mis muidugi ei tähenda, et inimesed peaksid hakkama politseitööd tegema. See on umbes nii, et kui laps peab oma toa korda tegema, siis ikka ju võtame ise ka mõne asja maast

Rapla politseijaoskonna juht Janno Ruus tutvustas külast külla käivat projekti „Turvaline kodukant“.

Fotod: ULVI BLANDE

üles. Igal probleemil võiks olla „omanik“ ja ükski asi ei tohiks jääda hüguseks ega ükski kohtumine viimaseks. Ja rahvas võiks probleemi korral julgemalt kasutada Facebookis „Märgatud Raplas“, kuna ka politsei jälgib seda lehte. Ta nentis, et viimase viie aastaga on rahva teadlikkus tublisti tõusnud. Muidugi oldaks väga õnnelikud, kui igas külas oleks erinevatest ametitest. Abipolitseinikuks saabki mistahes eluala esindaja, v.a prokurör ja kohtunik. Sellesse vabatahtlikku ametisse on tulnud Kaldma sõnul väga erinevatel põhjustel. Üks isa oli näiteks öelnud, et ta ei saa muidu oma pojast jagu. Mõistagi tehakse enne põhjalik taustakontroll ja on hulk tingimusi, mille tõttu iga isik sellesse ametisse lihtsalt ei sobi (kriminaalne

karistatus jms). Enimnimetatud motivaatoriks on ikkagi kogukonna turvalisusse panustamine, aga on nimetatud ka adrenaliini-iha. Kindlasti peaks abipolitseinik vallas olema omainimene. Ja oli ka eeskuju kohapeal – koolitusel osalenud Märjamaa kandi mees Agu Raadik on pidanud seda tänuväärset ametit juba alates aastast 1972.

Taas võttis sõna Aarma ja rääkis vabatahtlike päästekomandode (VPK) kriisivõimekusest. Maakonnas on neli päästeüksust. Hädaolukorra ilmnmisel on kõik korras siis, kui abi otsimise jada toimib, helistamisest abi saamiseni. Kriisiks kisub ehk jamaks läheb siis, kui näiteks ei saada häirekeskusega ühendust, kiirabi ei pääse ilmaolude tõttu abivajajani vms. Ta juhtis muuhulgas tähelepanu, et inimene on sotsiaalne olend, kellele on silmside väga oluline, seega päästjad lähenevad kannatanule alati nii, et silmside säiliks.

Tuleohutuse mõttes eral-

datakse tulevikus raha selle tarvis, et muuta majad tuleohutumaks, s.o eelkõige halvemas seisus majapidamised. Ta märkis, et ilmselt võib see põhjustada kadedust, aga inimesed peaksid lähtuma seisukohast, et „kui naabril läheb hästi, siis läheb ka minul hästi“.

Kokkutulnuile tehti ka ekskursioon garaažipoolle. Hetkel on täisvarustusega masinaid kaks – Barbara (slavililikult Varvara) ja nädal tagasi saabunud Krööt. Barbara läheb varsti Märjamaale, aga Krööt jääb raplakaks. Uustulnuka nimeloo kohta rääkis päästja Villu Pihlakas muigamisi, et see pandi „kõikide saarlaste kiuste“, kuna Saaremaal olla lausa kaks samanimelist päästemasinat. Krööda ümber sagimist ja uudistamist jagus, autotais aatribuutikat tundus nii keeruline, et tekkis küsimus, kaua sellest sotsisaamine päästjatel aega võtab. Aga Villu sõnul ei erine kogu kupatus oluliselt Barbara sisemusest, nii et

Kokkutulnuile tehti ekskursioon garaažipoolle, kus Villu Pihlakas andis põhjaliku ülevaate uuest päästeautost Krööt.

kõik on juba selge.

Oli seal veel ka kiirabiauto ning masinaid erinevateks päästetöödeks, k.a ATV ja madal kastiauto, mis kuluvad marjaks ära kulupõlengute elimineerimisel.

Lõpetuseks astus rahva ette ellujäämise instruktor Toomas Tõnisson, kes puust ja punaselt jagas viimse päevatarkust, s.o kuis kriisi ajal mõistlikult toimida. Kõigepealt tuleks lähtuda inimesest ja inimene peab olema rõõmus. Rõõmsal inimesel on oluliselt lihtsam eriolukorras hakkama saada. Kriisisituatsioonide alla kvalifitseeruvad kõikvõimalikud ootamatused, elektrikatkestustest sõjani. Ja ehkki loode-tavasti kunagi äärmuslikke olukordi ei teki, tuleks siiski osata olla valmis ellu jääma. Kaduda võib elekter, soojus, vesi, sideühendus, kõik, milleta igapäevast eksisteerimist ette ei kujuta ega võimalikuks pea.

Rahva seast pakuti, et kaduda võib sellises olukorras ka mõistus, mille peale arvati omakorda, et see võiks kõigepealt kaduda ja olekski mured murtud. Toomase sõnul saab inimene ohuta hakkama 3 minutit, soojata 3 tundi, veeta 3 päeva, söögita 3 nädalat ja infota samuti 3

nädalat. Kui soojata ja infota olemise kestuse kohta tekkis küsimusi, selgitas Toomas inimese kehatemperatuuri toimimise iseärasusi ja õige info saamise vajalikkust.

Kuna elutähtis vedelik on vesi, saime selle hankimisest, puhastamisest, säilitamisest põhjaliku ülevaate. Kuigi selgus, et ka looduslikest vee-kogudest, v.a lombid, võib vajadusel rüübata, on siiski sellistes olukordades piltlikult öeldes ülesanne number üks leida kaev. Looduses on üks lihtne tõde – kui sülitad vette ja sülg vajub laiali, on vesi joogikõlbulik.

Toomase seljatagune laud oli täis kriisiolukorras ellujäämiseks kohandatud asju: lillepott-radiaatorist penoplastseintega termoskastini (viimases saab põhimõtteliselt suisa sooja sööki valmistada). Koolituse see osa tekitas igatahes (turva) tunde, et maarjamaine inimene oma leidlikkuses tuleb igast olukorrast terve nahaga välja.

Soojus- ja valgusallikana on üsna asendamatud ka küünlad, mille kasutamisel Raul Aarma pritsumehena, õppepäevale punktpaneukuks, palus siiski olla ettevaatlik. Kuuldu ja nähtu teadmiseks võetud, oli pritsumajast lahkudes justkui turvalisem tunne küll.

JALGPALLI LEHT

Raplamaa JK viis aastat noortejalgpalli

Käesoleva aasta suvel möödus viis aastat Raplamaa Jalgpallikooli loomisest. Viis aastat pole teab mis pikk aeg, aga sellesse lühikesse perioodi on jäänud tuhandeid treeninguid, sadu võistlusmänge ja väga palju erinevaid turniire nii Eestis kui ka kaugemal.

Taavi Tüvist

Selle ajaga on loodud peaaegu terviklik püramiid erinevatest vanustest kuni täiskasvanute esindusvõistkonnani välja. Ka ühe piirkonna eraldumine, loodetavasti ajutiselt, jääb sellesse perioodi.

Meie enda, eestvedajate jaoks on see olnud aeg tõestada, et me saame hakkama ja saame hakkama ise. Ise koos heade sõprade, lastevanemate ja nende lastega, koos kohalike omavalitsuste ja ettevõtetega.

Teisalt on see olnud väga suur õppimise aeg, sest kõik on tulnud endal ise läbi proovida ja mitte alati pole kõik õnnestunud. Kõik, kes on

olnud klubi tegemise juures lähemal või kaugemal, pikemat või lühemat aega, on sellele kaasa aidanud ja oleme neile väga tänulikud. Märgiks ära ka, et taasiseseisvumise ajal on pikemalt noortega tegelenud ainult FC Flora Kehtna Jalgpallikool aastatel 1994-2007/2008.

Klubi loomine

Ühisklubi loomise mõttest, millega Kaido Mägi tuli välja 2011. aastal, kulus teostumiseni aasta-poolteist. 2012. aasta juunikuus sai asi ametlikult registreeritud. Peamiseks tekkepõhjuseks oli soov ja vajadus asju paremini teha ja koos on asju mitmes mõttes kergem korraldada, ka sportliku edu ambitsioon ei olnud vähem tähtis. Liitumine läks tõrgeteta ja osalejate arv küündis üle 500 lapse. Treeningud toimusid Raplas, Märjamaal ja Kohilas ning grupe sai loodud ka väiksemates kohtades, mis kahjuks püsivalt toimima ei jäänud. Tihti sai takistuseks algataja jõu või huvi raugemine.

Sellest oleme nüüd kindlasti õppinud ja enam emotsiooni ajal grupe ei ava. Aja jooksul on klubi juures tegeusened ka tütarlaste grupid, kuid tänaseks on kahjuks nendest alles jäänud ainult üks grupp Märjamaal. Põhjuseid võib olla erinevaid, kuid peamine on siiski treeneri puudu-

mine, sellise inimese puudumine, kes suudaks olla natuke rohkem kui ainult trenni läbiviija.

Sportliku eduvalemi otsimine

Klubide liitumisega kaasnes väga vajalik kriitiline mass osalejaid, et hakata lootma konkurentsitihtedal alal edule, kuid nii lihtsalt see ikka ei läinud. Treeniti alguses eraldi gruppides ja ainult võistlusteks kokku saades ei tekkinud piisaval määral kokkumängu ja tulemused kannatasid. Ega sportliku edu saavutamine noorteklassides olnud eesmärk omaette, aga oma mõju sellel on ja seda just vanemates astmetes.

Pärast kolmandat aastat moodustasime koondgruppid ja hakkasime korraldama ühistreeninguid. See tähendas laste üle maakonna kokkuvedamist. Selline korraldus tõstis sportlikku taset ja lõi paremad arenguvõimalused. Miinuseks on loomulikult keerukam korraldus, kulukus raha ja aja mõttes. Oma mõju avaldas see ka osalejate hulgal. Tänapäevaks on loodud kolme vanuserühma (2001-2003, 2003-2004, 2006-2007) koondgruppid ja lisaks piirkondades kohapeal toimivad treeninggruppid. Koondgruppid treenivad aasta ringi õues. Talvel toimuvad trennid Kaerepere kunstmurustadionil. Märgiline oli ka Alo Bärengrubi klubiga liitumine 2015. aastal.

Lisaks tavapärasele treeningtööle ja meistrivõistlustel osalemisele on tegeletud ka muude põnevate projektidega. Traditsioonilised üritused, mida klubi korraldab, on Raplamaa Jalkafest, Raplamaa lasteaedade Vutitrall ja Raplamaa Saalikarikad saali jalgpallis. Lisaks korraldame suviseid linnalaagreid, mis on väga populaarsed. Suvised välisreisid rahvusvahelistele turniiridele on loomulikult laste lemmikud ja neile

suureks motivatsiooniks.

Eraldumine

Möödunud aasta lõpus tuli üllatava uudisena, et Kohila piirkonna eestvedaja Kaido Mägi soovib ühisklubi ideest taganeda ja luua oma klubi Kohilas. Esmalt tõi see kaasa palju kirgi ja segadust, aga tänaseks on kõik oma tegevustega edasi läinud ja mis peamine, jalgpallitreningid noortele jätkuvad.

Ei saa öelda, et see eraldumine poleks meid mõjutanud. Ikka on ja just mahuefekti kadumise näol. See puudutab nii lapsi kui ka üldist majandamist. Raplamaa JK näeb enda tegevuspiirkonnana tervet maakonda ja pole hüljanud mõtet Kohilas uuesti oma treeninggruppid luua. Samas avasime hiljuti kaks uut piirkondlikku gruppi, ühe Juurus ja teise Kabalas. Juurus osalevad ka Kaiu lapsed.

Treenerid

Treenerite peres väga palju liikumist ei ole olnud. Klubi algusaegadest on rivis Mati Püü, kes tegeleb vanemate poiste koondgrupiga ja Märjamaa gruppidega, Lauri Mõttus juhendab 2003-2004 poisse ja lisaks Rapla kohalikke grupe. Taavi Tüvist tegeleb igapäevaste korralduslike küsimustega ja treenib Rapla piirkonna grupe. Alo Bärengrub on peatreener kõige vanemate poiste võistkonnale ja aitab kaasa meeskonna juures.

Novembris liitus meiega Siim-Sten Palm, kes on ise Raplas jalgpallihariduse saanud. Tema juhendada on 2006-2007 koondgrupp ja lisaks veel Juuru/Kaiu lapsed.

Märjamaa vahvate tüdrukute treeninguid juhendab Kadri Aedmäe, kes on seda teinud käesoleva aasta augustist. Enne teda tegeles tüdrukutega Kristi Kivisild ja tegi

seda väga tublilt. Uusi väljakutseid on suundunud otsima Taavi Aus, Kaido Mägi, Ando Meerbach ja Egon-Eret Rinaldo.

Püramiidi tipp

Üheks kordaminekuks saab lugeda esindusmeeskonna loomise jalgpallikooli juurde. Meeskonna moodustavad Raplamaal sündinud ja ka jalgpallihariduse algtõed omandanud mängijad. On mängijaid, kes suutnud end mängida A-koondise tasemele, ja ka teisi meistri- ja esiliigani küündinud mängumehi.

Klubi esimesed oma kasvandikud on jõudmas täiskasvanute tasemele ja nüüd on tarvis hoolitseda, et nad ei läheks kaduma sellel keerulisel üleminekuperioodil. Kõikidel pallialadel on see suurim väljangelisperiood, kui noortestaatusest liigutakse täiskasvanute hulka. See on nagu kuristik, mis neelab noori ja sisuliselt nullib eelneva vaeva. Et noored saaks kohanemiseks aega, on kasutusel duubelmeeskonna lahendus. On lootus, et käivitub ka U19 (alla 19-aastaste) noorte meeste liiga, kus saab noortele vajalikku mänguaega anda. See oleks vajalik küll.

MTÜ Raplamaa JK

MTÜ Raplamaa JK, asutatud 27.06.2012

Õpilasi (eri aegadel) 200-500

Treenerid (2017/2018) 6

Võistkondi 2017. a ENMV - 11

Võistlusmänge 2017. a hooajal

ENMV U11-U17 - 103 mängu

Värvate vahe 318-247

Noorteturniire U9-U10, U11-T - 16 turniiri

Välisturniirid - Soome, Taani

200 km muruniitmist - Rapla, Kehtna, Kabala

3D Infra 3D Infra 3D Infra 3D Infra 3D Infra

U15

Selle aasta U15 võistkond koosnes valdavalt 2004. aastal sündinud poistest, mis tähendab, et mängiti endast vanemate vastu. Ainult kolmes mängus kogu hooaja peale oli meie keskmine vanus vastastest kõrgem. 2017. hooaja märksõna on „viik“. Kokku mängisime meistrivõistlustel seitseteist mängu, millest viis võitsime, seitse mängisime viiki ja viis kaotasime. Kokku löime viisteist väravat ja meile löödi kolmkümmend kolm.

Hooaeg koosnes kahest poolest, millest esimene pool mängiti alagrupina ja seejärel tehti ümberpaigutus. Esimeses pooles võitsime vastaseid kahel korral, viigistasime ühe ja kaotasime neli mängu. Sahistasime vastaste võrku viiel korral

ja vastased meie oma kahekümne kahel korral. Teises pooles mängisime sootuks teist mängu – võitsime kolm mängu, kaotasime ühe ja mängisime kuus viiki. Enamiku mängudest domineerisime, eriti just keskväljal, aga probleemid tekkisid väravaolukordade tekitamisel ja nende realiseerimisel. Siinkohal märgin ära, et viigiseisud ei tähendanud 0:0 mängu. Kogu meie viigimängudest jäi skoor avamata kahel korral.

Erinevus kevad- ja sügisringi vahel mängupildis ei olnud suur. Samas saadi rohkem antud ülesannetest aru, aga kuna sügisringi lisandus uusi mängijaid, kellel eelnevalt puudus mängukogemus, oli „vanadel“ mängijatel sellevõrra raskem.

U16

U16 poistega mängisime teist liigat. Kokku mängisime 16 mängu, millest võidu tõime koju kaheteistkümnel korral, kaotasime kolm mängu ja jäime viiki ühel korral. Poiste mängud olid väga erineva mängupildiga. Nii mõnigi mäng võideti tänu paari-kolme mängija individuaalsele soovile võita. Samas meie võistkondlik kaitsemäng oli väga hea. Kõige vähem löödi väravaid just meile.

Üle pika aja mängisid 2002. aastal sündinud poisid oma vanuseklassis, kellele olid abiks 2003. aasta poisid. Hooaja lõpetasime tubli teise kohaga. Teise liiga parim võrgusahistaja oli Ahto Liivamäe neljateistkümmne väravaga ja teenis selle tulemusega ka parima väravaküti tiitli ja karika.

Dana Cup 2017

Juuli viimasel nädalal osalesime rahvusvahelisel jalkaturniiril Dana Cup Hjorringis Taanis. Mängisime sellel turniiril U15 (2003. aastal sündinud)

mängijatega. Poisid olid tublid ja jõudisime oma vanusegrupis veerandfinaali, kus kaotasime dramaatilises penaltiseerias 1:0 vastasele, kes osutus hilisemaks finalistiks. Turniir andis poistele väga hea rahvusvahelise kogemuse ja kergitas jõudsalt nende enesehinnangut. Pärast Dana Cupi mängiti koduseid mängu tunduvalt enesekindlamalt – selle tõestuseks ka head tulemused nii U15 kui ka U16 liigas.

Nii suurel turniiril osalemine oli meile kõigile esmakordne ja poisid said sõna otseses mõttes globaalse noorte jalkafestivali hõngu nuusutada ja see meeldis neile väga.

Mõlema vanusegrupi hooaega võib pidada kordaläinuks, kuna kokkuvõttes jäime oma tulemustega plusspoolele. U15 võistkond mängis oodatust paremini, arvestades keskmist vanust ja suure väljaku kogemuse puudumist. U16 mängis hooajal suhteliselt stabiilselt, ainult paar mängu kogu hooajast jäi kripeldama.

U17 kokkuvõte

Raplamaa jalgpallikool

Hooajal 2017 osales RJK U-17 võistkond esmakordselt EJK poolt korraldataval U-17 Eliidi turniiril. Kuna sarnasele turniirile registreeriti võistkond esmakordselt, saime alustada II liiga tasemelt.

Võistkondi oli 11 ja põhivanuseks sünniaasta 2001. Võistkonda registreeriti 18 mängijat (2001. aastal sündinutest 5 poissi, ülejäänud 2002. aastal sündinud), treeneriteks Alo Bärengrub ja Mati Püü. Mängiti kaks ringi põhimõttel kodus-võõrsil, alustati 3. märtsil ja lõpetati 5. novembril.

Arvestades meie tingimusi, oli hooaeg päris pikk ja raske. Lõpptulemuse poolest midagi hõisata polnud - 3 võitu, 3 viiki, 12 punkti ja 10. koht. Suurem heameel on selle üle, et nn sügisringiks suutsid poisid kohaneda liiga tasemega ja näidata kohati vägagi head mängu ja seda ka esimese otsa võistkondade vastu. Võrdluseks: kevadringis suutsime koguda vaid ühe punkti, sügisringis kogunes punkte juba 11. Seega kaks täiesti erinevat poolaega.

Esimene kooliraha on makstud ja järgmisel hooajal juba teada-tuntud rada ees. Uuel hooajal on põhivanuseks 2002. aasta poisid, kellele liituvad 2003. aasta poisid. 2001. aasta poisid jätkavad uuel hooajal juba koos meestega.

Treener Alo Bärengrub: Kui arvestada, et see aasta oli esimene kord, kus RJK oli esindatud Eesti Jalgpalliliidu poolt suurt tähelepanu pälvinud U-17 Eliitliigas (II liigas), ei olnud tulemused otsest eesmärki omaette. Headmeelt valmistabki just meeskonna ja mängijate üldine areng. Tulemusi oli näha just hooaja teises pooles, kus korjasime 3 võitu ja 3 viiki ning olime resultatiivsed.

Suurimad väravakütid olid Erich-Raimond Stepanjuga ja Erlend Pettai, mõlemad nelja väravaga. Mängisime ka tugevamatega väga võrdväärselt. Välja võib tuua ka selle, et 2002. aastal sündinud poisid mängisid paralleelselt ka U-16 II liigat ja seal saavutati tubli teine koht, kogudes 12 võitu ja 1 viiki. Seal oli suurimaks väravakütiks Ahto

Liivamäe 14 väravaga, kes oli ka liiga resultatiivsem mängija (võrdselt ühe FC Flora mängijaga).

Taani turniir

Suvevaheajal sai uhke väljakutsena ära proovitud ka kuulus rahvusvaheline turniir Dana Cup.

Osalesime 2001. aastal sündinute turniiril, kus osalevaid võistkondi on 120+. Mängiti neljastes alagruppides, kus kaks paremat pääsesid mängima tugevamasse ja kolmas-neljas nõrgemasse poolde. Poisid said alagrupis teise koha ja seega edasi tugevamasse poolde. Edasi mängiti *play-off* süsteemis, ehk kaotaja pidi koju sõitma, võitja pääses järgmisse ringi. Selles ringis lõppesid meie mängud kaotusega 0:2.

Saime häid tugevaid mängu ja kamaluga kogemusi selliste turniiride kohta. Poistele oli see esimene välisturniir üldse. „Infoks võib välja tuua, et olen ise sellest samast turniirist kunagi osa võtnud. See oli juba peaaegu 20 aastat tagasi ja siis FC Flora Kehtna JK nime all. See turniir oli suureks kogemuseks kõigile poistele. Kogeda ja näha rahvusvahelist jalgpalli, elu ja olu.

Seda turniiri peetakse üheks suuremaks rahvusvaheliseks turniiriks Euroopas ja ka maailmas. Turniiri on korraldatud juba 1982. aastast alates. Headmeelt valmistas poiste suhtumine ja arusaam, kuidas võistlustel pingutada ja anda endast parim. Ainult nii on võimalik saavutada edu ja tulemusi nii individuaalselt kui ka meeskondlikult,” ütles Alo Bärengrub. Kokkuvõttes olid poisid läbi kogu hooaja tublid nii treeningutel kui ka võistlustel ja jõudu ning jaksu neile juba uueks hooajaks.

Poisid, kes osalesid U-17 Eliit ja ka Dana Cupil: Hendrik Akkatus, Jürgen Andessalu, Sten-Eric Andrejev, Pärtel Aviste, Karel Kaldma, Mart Kilumets, Sten Rasmus Koort, Ahto Liivamäe, Sten Kenert Maalinn, Mert Olesk, Erlend Pettai, Kevin Kaarel Prazeres Rita, Brenet Rohtoja, Erich-Raimond Stepanjuga, Martin Tilk, Heiki Vaabel, Jarek Viirlaid, Karel Kadarik, Tarvi Tüvist, Veiko Linamäe. Treenerid olid Alo Bärengrub ja Mati Püü.

Raplamaa JK meeskonnad

Taavi Tüvist

2017. aasta hooajal osales erinevatel liigatasemetel Eesti jalgpallimeistrivõistlustel täiskasvanutele Rapla maakonnast kokku üheksa võistkonda. Raplamaa JK meeskonna jaoks moodus II liiga hooaeg kokkuvõttes positiivselt, sest eesmärgiks seatud liigasse püsijäämine täideti ja ka võitude-kaotuste suhe jäi üsna tasakaalu koos viigiliste tulemustega.

Meeskond oli koosseisult sama, mis III liigas aasta varem, isegi natuke õhem. Uus liituja oli Siim-Sten Palm. Hooaeg seevastu oli pikem nelja mängu võrra (26) ja lisaks veel karikavõistluste mängud. Seega oli perioode, kus meeskonnal tuli oma jõudu korralikult mobiliseerida, et nädala jooksul kolm kohtumist heal tasemel ära mängida.

Suurimaks raskuseks sai punktide võitmine võõral väljakul toimunud kohtumistes, kust saime kätte kõigest ühe võidu ja kaks viiki. Seevastu kodus meid nii kerge murda ei olnud ja üldse suutsid seda vaid kaks võistkonda. Hooaja meeldejäävaim mäng on kindlasti võit FC Nõmme Unitedi üle Raplas, kus hooaja peale vaid ühe kaotuse kogunud vastane alistati kaunite väravate saatel 5:4 tulemusega. Meeskonna suurim väravakütt oli 13 tabamusega Kristjan Nõulik.

Raplamaa JK duubelmeeskonna käsi III liigas nii hästi ei käinud ja hooaja lõpuks langeti üleminekumängudele. Duubelmeeskond oligi suuresti noortele mänguaja andmiseks ja sedasi täitis ta oma eesmärgi hästi.

II liiga – Raplamaa JK
III liiga – Raplamaa JK II ja FC Lelle
IV liiga – Kohila Püsivus
Rahvaliiga A tase – Rapla Lokomotiiv,
Järvakandi Tribling
ja Mariae Moha (Märjamaalt)
Rahvaliiga B tase – AC Rapla
Naiste Rahvaliiga – Raplamaa Rahvanaiskond

Eesti Noorte 2017 MV kokkuvõte

Noorte meistri- ja esivõistlustel osales maakonnast kokku 14 võistkonda. Nendest 11 Raplamaa JK ja 3 võistkonda Kohila Püsivuselt. Alustades vanematest vanustest:

U16 (sünniaasta 2002 ja noorem)

Raplamaa JK võistkond osales selle vanuserühma II liigas, kokku osales 9 võistkonda. 13 võidu, ühe viigi ja kolme kaotusega koguti 37 punkti, mis andis kokkuvõttes 2. koha. Võistkonna potentsiaal lubanuks ka rohkemat. Parim väravakütt oli 14 tabamusega Ahto Liivamäe.

U15 (2003. a ja nooremad)

Võistkond osales II liigas, kus osales kokku 23 võistkonda, mis olid jaotatud geograafilisel alusel kolme gruppi. Pärast üheringilist turniiri jaotati võistkonnad veel kord ümber II liiga A ja B tasandiks. Raplamaa poisid saavutasid B tasandi 11 võistkonna hulgas tubli 4. koha. Võistkonna resultatiivsem mängija oli Romet Nurmning 4 väravaga. Võistkond koosnes suuresti aasta noorematest mängijatest ja selle kohta esineti väga tublilt.

U13 (2005. a ja nooremad)

Selles vanuses toimuvad esivõistlused piirkondlikul põhimõttel alagruppidesse jaotatud võistkondade vahel. Raplamaa JK kuulus 8 võistkonnaga alagruppi, kus saavutati 7. koht. Edasi jaotati võistkonnad vastavalt saavutatud kohale tugevusgruppidesse ja F alagrupis sai mängida veel kord kuue võistkonnaga. Võistkonna suurim väravakütt oli Taavet Lihtmaa 5 tabamusega.

U12 (2006. a ja nooremad)

Raplamaa JK võistkonnaga ühte alagruppi kuulusid Harju JK Must, Tallinna JK Kalev, Tallinna JK Legion I, JK Loo, FC I Tallinn II, Tallinna FC Levadia Valge.

Mängud toimusid kodus-võõrsil. 18 mängust koguti 12 võitu, 2 viiki ja 4 kaotust. Väravate vahe 81:41. Turniiritabelis andis see 38 punkti ja 3. koha. Suurim väravakütt Andrus Kapsi 24 tabamusega.

U11 (2007. a ja nooremad)

Raplamaaga ühes alagrupis oli kaheksa võistkonda - Läänemaa JK, JK Kärkla LM, Saue JK, JK Vasalemma, JK Tabasalu Valge, Sparta Jalgpallikool, Tallinna JK Kalev Sinine ja Raplamaa JK.

Mängud toimusid kodus-võõrsil printsiiibil. Oli erineva iseloomuga mängu. Mängitud 14 kohtumisest koguti 13 võitu ja üks kaotus, väravate vahe 118:37. Suurim väravakütt oli Rendo Roots 52 tabamusega.

U10 ja U9 (2008. ja 2009. a ja nooremad)

Osalesime kummaski vanuserühmas kahe võistkonnaga B tugevusastmes.

U9 B põhja tsoonis osales 20 võistkonda (üldse 47). Raplamaa JK Rapla I ja II. Raplamaa JK võistkonnad olid komplekteeritud üle maakonna.

Toimusid miniturniirid, kus osales korraga neli võistkonda ja iga võistkond sai korra ka oma kodus turniiri korraldada. Tabeleid kohaarvestuses ei peetud. Peamine eesmärk oli anda lastele võistluskogemust, julgust osaleda ja palju mängulusti. Kokkuvõtvalt võib öelda, et saadi suur hulk kogemusi ja õnnestumisi.

U10 osales ka põhja tsooni alagrupis, kus osales 26 võistkonda (üldse 48!). Raplamaalt 2 - Raplamaa JK Märjamaa ja Raplamaa JK.

Jällegi miniturniirid kodus ja võõrsil. Mõlemad võistkonnad said palju mängu ja kogemusi.

U11 tüdrukud (2007. a nooremad)

Sarnaselt noormeeste nooremate võistkondadega korraldati ka tütarlastele ühepäevased miniturniirid ja iga võistkond sai korraldada ühe turniiri enda „hoovil“. Raplamaa JK tütarlaste võistkonna moodustavad tublid Märjamaa piigad, keda juhendas see aasta Kadri Aedmäe.

Turniiridel kogeti nii võidurõõmu kui ka kaotusekibedust, aga kokkuvõtvalt jäadi väga rahule.

3D Infra 3D Infra 3D Infra 3D Infra 3D Infra

Jalgpallitreeningute ajaloost Rapla maakonnas

Taavi Tüvist

Noorte jalgpalliga on taasiseseisvumise ajal tegeletud alati, aga mitte kogu maakonnas. Vaatame, kus või mis toimunud on.

Kõige järjepidevamalt on tegevus käinud Märjamaal, kus Mati Püü alustas noortele jalgpallioskuste õpetamist juba 1985. a. Üks väga entusiastlik ja hingega asja juures olev mees oli Aleksander Vahurand, kes tegeles jalgpalliga Järvakandis kuni

2000. aastani, mis kahjuks jäi ka temale endale viimaseks.

Maakonna keskses Raplas alustasid noortega tegelemist Tiit Kivisild ja Kalju Luikmäe. Rapla JK Atli registreeriti 1993. a, aga pallimänguuskusi hakati poistele juba aastake varem õpetama. Noortetree-

ningud said Atli egiidi all Raplas üsna pea läbi, aastail 1995-96, aga täiskasvanute meeskond mängis veel aastaid ja 2016. aastast on just Atlist ümber kujundatud Raplamaa JK meeskond. Uuesti, pärast kahetuhandate keskpaika, alustati Raplas kohapeal noortele jalgpallitreennide andmist 2010. a sügisest, kui toimus esimene Raplamaa Jalkafest. Rapla Atli lõi taas noortegrupid, esimene 1999. a sünd poistele. 2012. a liituti üheks suureks Raplamaa JK klubiks.

Rapla Atli noortetegevusele sai saatuseks 1994. a loodud FC Flora Kehtna Jalgpallikool, mis tegutses 1994-2008. Esimesed poisid, kes trenni

võeti, olid sünniaastatega 1981-83. Trennid toimusid Kehtnas ja kiirelt avati veel pisemaid gruppe üle kogu maakonna - Valtu, Kuimetsa, Kaiu, Kodila, Kohila jm. Ka Raplas avati lisagrupid. FCF Kehtna egiidi all toimusid viimased trennid Raplas kahetuhandate keskel.

Kohilas, mis ka üks suuremaid maakonna asulaid, toimusid noortele jalgpallitreennid FC Flora Kehtna ajal, kui treenerid käisid kordamööda trenne andmas, aga see periood oli üsna lühike. Alles 2008. aastal taaselustas Kaido Mägi Kohila Püsivuse ja alustas noortega tegelemist, seda kuni 2012. aastani, kui liituti Raplamaa JK klubiks.

2016. a novembrist alustas taas iseseisvalt noortega treenimist Kohila JK. Lelles on jalgpall kogu aeg au sees olnud, aga et seal oleks ka noortele treeninguid toimunud natukenegi kestvamalt, seda küll ei meenu.

Rapla maakonnast on sirgunud hulk jalgpalli funktsionäre ja treenereid:

Kohtunike plejaad: Uno Tutk, Tiit Kivisild, Rein Pajunurm, Kalju Luikmäe, Veiko Mõtsnik, Revo Sirel, Sander Jürjens, Madis Pajula, Ott Reinumäe, Kaido Mägi.

EJL ametnikud: Tõnu Sirel, Uno Tutk, Janno Kivisild, Katrin Kaarna, Sander Jürjens, Rauno Tutk.

Treenereid-gurud: Janno

Kivisild, Erki Kesküla, Vjatšeslav Zahovaiko, Katrin Kaarna, Pirjo (Peterson) Orn, Ats Sillaste, Rauno Tutk, Zaur Tšilingarašvili, Alo Dupikov.

Ajavahemikul 1995 kuni 1998 esindas Raplamaad meeste meistriliigas Lelle SK (treenerid Zaur Tšilingarašvili, Janno Kivisild, mängijateks valdavalt kohalikud Kehtna Jalgpallikooli kasvandikud) ning naiste meistriliigas Lelle SK naiskond.

Naiste jalgpall EVL Kehtna ja Gunnar Kure koos Tiit Kivisillaga – nende käe alt on siiani Eesti koondisesse end mängitanud 21 tüdrukut (nii A kui ka noortekoondised).

Jalgpall = liikumine!

Raplamaa JK

Pole vaja pikemat selgitamist, et kehaline aktiivsus tuleb lastele kasuks. Soovitame julgelt lastele ühte kõige universaalsemat ja lihtsamat spordiala – jalgpalli. Jalgpalliga võib alustada juba lasteaia astmest. Jalgpallis omandatud üldkehaliste oskuste pealt võib hiljem harrastada ükskõik millist teist spordiala.

Jalgpall on:

- lõbus;
- arendav;
- sotsiaalseid oskusi õpetav;
- põnev;
- hästi arendatud liigasiüsteemid ja väljundid;
- kõigile kättesaadav.

Raplamaa JK võtab lapsi treeningutele Raplas, Märjamaal, Kabalas ja Juurus. Treeninggruppid lasteaia- ja koolilastele.

Võta meiega ühendust:
info@raplamaajk.ee,
tel 528 1232,
www.raplamaajk.ee

Raplamaa JK loosis Facebook'i mängu raames välja Eesti koondises 126 mängu mänginud ning Raplamaal jalgpalluri karjääri alustanud Enar Jäägeri särki koos autogrammiga. Võitjateks osutusid ema ja poeg Reet ning Georg Lauri. Palju õnne!

Raplamaa JK meeskondade hooaega toetasid:

RAPLAMA A OMAVALITSUSTE
ARENGUFOND

RAPLAMA A
Sõnumid

Danspin A/S
your reliable partner

TASUTA AUTOMAAT- KÄIGUKAST!

Iveco Daily mudelitele kampaania
raames automaatkäigukast tasuta
sõiduki hinna sees!

Hind alates
22900€
+km

Iv Pluss AS Pärnu mnt 556, Laagri
677 9060 myyk@ivpluss.ee www.ivpluss.ee

Iv Pluss AS
Iveco esindaja aastast 1993

Rapla majad erinevas ajas

Rapla keskraamatukogus 30. novembril toimunud koduloopäev oli juba kaheksas. Sel aastal oli teemaks "Rapla ajad ja majad". Ettekandeid tegid Raikkülast pärit ajaloolane, etnoloog ja Eesti Vabaõhumuuseumi teadusdirektor Heiki Pärdi, Raplast pärit tehnikateadlane ja TTÜ emeriitrekto Andres Keevallik ja Rapla vallaarhitekt Cerly-Marko Järvela.

Helerin Väronen

Heiki Pärdi teemaks oli Rapla ehituspärand erinevatest aegadest. Üheks vanimaks ja põnevamaks hooneks Raplas on jõe ääres asuv Raimond Valgre lapsepõlvkodu, mis on ehitatud aastal 1890. Publik teadis rääkida, et kuni 60-ndateni oli see maja veel ühekordne. Üks väärt hoone, kuhu Pärdi arvates on iga Rapla inimene vähemalt korra sattunud, on Rapla Maarja-Magdaleena kirik.

Rapla üks omanäolisemaid ja ilusamaid hooneid on aga maja, kus praegu tegutsevad kommipood, MTÜ Väärt Raplamaa Toode ja Adograaf. Väga paljudele meenusid erinevad asutused, alates juuksurist kuni raamatupoeni, mis seal hoonest olnud on.

Veel oli juttu endisest algklassidemajast, millest varsti saab riigigümnaasium, haiglast, kultuurimajast, kunagi

Eesti Vabaõhumuuseumi teadusdirektori Heiki Pärdi teemaks oli Rapla ehituspärand erinevatest aegadest.

Foto: SIIM SOLMAN

sest kaubamajast, praegusest realiseerimiskeskusest, teenindusmajast ja korvpallikooli hoonest.

Äramärkimist leidsid ka mõned huvitama arhitektuuriga elumajad, nagu näiteks nüüdne Tammiku fotoäri, rahvasuus tondilossiks kutsutav maja ja Ööbiku elamurajoon. Märkilisemate hoonetena tõstis Pärdi esile näiteks raudteejaama, perearstikeskust, Pargi restot ja kuidagi ei saanud mööda minna Rapla UFO-st ehk Okta Centrumist.

Andres Keevallik on sündinud Pärnus, kuid sealt kolis ta lapsena Raplasse, täpsemalt majja, kus nüüd asub Tammi fotoäri. Enne oma ettekanne „Meenutusi 1950-60-ndate Raplast“ küsis Keevallik, kui palju on publiku hulgas neid, kes on Raplas elanud enne 1945. aastat. Selle peale tõusis kaks kätt.

Keevallik meenutas, et sel perioodil ei olnud Rapla suurem kui Tallinna maantee. Inimeste elujärg paranes ja rohkem ehitati Hruštšovi sula

ajal. Kuid jälgi sõjaajast oli kõikjal. Keevallik sõnas, et ta ei mäleta, et mõni hoone oleks sõjas purunenud, kuid relvi ja padruneid vedeles kõikjal, eriti just Mahlamäel. Vaatamata möödunud sõjale ja küüditamisele, ei olnud Keevalliku sõnul kohalike eestlaste ja venelaste vahel aga hõõrumist.

Pärast sõda valitses naturaalmajandus. Praktiliselt igas peres kasvatati loomi ja tegeleti korilusega. Ka publiku hulgas leidis neid, kes

meenutasid, kuidas nad turul kindraliprouadele topsides marju müüsid.

Cerly-Marko Järvela ettekanne „Rapla perspektiivid“ tõi kuulajad taas olevikku ja ka tulevikku, kuid meenutati veel Toivo Kurmeti lennukaid plaane seoses Hollivuudi plat-siga. Hetkel aga otsib Rapla omale uut sümbolikat ja Järvela kutsus publikut üles rahvahääletusest osa võtma. Samuti on Raplale seadusega pandud kohustus koostada uus üldplaneering ja ka siin

saavad kõik vallakodanikud oma sõna sekka öelda.

Mõningatest planeeritavatest sammudest rääkis Järvela ka lähemalt, näiteks keskväljakust, mille puhul plaanitakse muuta see linnalikuks kokkusaamiskohaks. Veel projekteerimata on tegevuste park, mis tuleb ühisgümnaasiumi poole. Planeeritud on ka hooldekuse ja kunstmuruga jalgpalliväljaku rajamine.

Tammemäe laululava kohta sõnas Järvela, et praeguste plaanide kohaselt rekonstrueeritakse järgmisel aastal pingid. Need tehakse betoonist, mis on küll külmem materjal kui puit, kuid on see-eest vastupidavam. Teises ehitusetapis on plaan rajada betoonist laulukäär. Üldmulje plaanitavast laululavast oleks minimalistlik ja funktsionaalne.

Juba kümmekond aastat on arutelu käinud Rapla veekeskuse rajamise ümber. Erinevaid plaane, kuhu see võiks tulla, on mitmeid, kuid midagi kindlat veel pole. On arutletud ka messikeskuse ja hotelli rajamise üle. Järvela sõnas, et kui Rail Balticu peatus tuleb Raplasse, toob see lähemale nii Helsingi, Stockholmi kui ka Riia, Vilniuse ja Kaunase. Samuti peaks arendama lennuliiklust ehk Kuusiku lennuvälja. Huvi pärast on Järvela välja arvestanud, et kui tulla väikelennukiga Helsingist Raplasse, tuleks see odavam, kui praegu auto ja laevaga sõites.

Järvela käest küsiti ka, kas Raplasse tuleb muuseum. Järvela sõnas, et sellest on räägitud ja sobivaid tühjajana seisvaid hooneid selle jaoks oleks.

Maastikumaalid kui armastusavaldused

Margus Mikomäe raamatu „12 armastavat naist“ esitlusel keskraamatukogu galeriis ümbritsesid inimesi maastikumaalid. Need on kunstnik Rein Berlokko 18 maali aastatest 2015-2017 - autori värskem looming ripub üleval detsembri lõpuni, soovitan kindlasti vaadata.

Valter Uusberg

Mikomäe raamat koos esitlusega oli täidetud armastusega, ütleme naiseliku armastusega – teatri, kolleegide, kutsumuse vastu, sama on ka Berlokko maalidega. Need on täidetud armastusega, ütleme meheliku - maastiku, seal asetsevate üksildaste objektide, nende detailide ja maalimise enda kui protsessi vastu.

Mis meiega toimub, kui kohtume selliste armastusega täidetud maalidega? On täiesti mõistetav, et nüüdiskunstis vahav külmavõitu kontseptuaalsus oma intellektuaalsete vormimängude ning sotsiaal-ironiliste šokivõtete ja meid päris ära vaevanud ja äkki märkab silm midagi täiesti haruldast – mõjuva autorisuhtega tihedalt läbi-maalitud, üksikasjadeni vii-

mistletud maastikud. Kust see laeng tuleb?

Näituse kaaskirjas ütleb autor otsesõnu: „Mulle meeldib maalida oma armastust looduse ja vana arhitektuuri vastu.“ Mõni aeg tagasi oleks selline siirus mõjunud klišeena, täna on see iseväärtus ja võti maalide olemuse tabamiseks.

Berlokko maastikud ei ole pintslivarrest välja võlutud ilupildid. Maalidel kujutatavad kohad ja objektid on konkreetse, need on või on veel olemas.

Berlokko oskab välja maali-da, meiega jagada tunnet, mis võib tekkida, kui vaatleme mõnd lõiku maastikul, mis kohe-kohe on mälestuseks saamas. Maalidel kujutatav

on ülestähendatud hoole ja armastusega.

Just see detailitruu „ülestähendamine“ võib saada maali terviklikkuse proovikiviks. Kuidas maalida maastikku nii, et lõpptulemuses oleks olemas nii kõiksusetunne, mis meid avamaastikul alati tabab, kui ka unikaalsed detailid, mis on motiivi valima kutsunud.

Julgen arvata, et võrreldes varasemate töödega on autor selle komplektiga liikunud sammukese vanameisterliku küpsuse ja kindluse suunas. Ta suudab järjest paremini ohjeldada talle omast detailirikkust, organiseerides seda üldistavatesse gruppidesse. Torkab silma üks maalistruktuuri hästi korrastav,

aga vormitehniliselt nõudlik võte. Ei meenu, et Berlokko oleks varem nii meisterlikult kasutanud valgust ja varju.

Eriti huvitav on, kuidas ta valguse-varju abil muudab ruumiliselt tundlikuks maali keskmesse jääva teda kõige enam köitnud objekti, hoides selle lähima ja kaugema ümbruse veidi tasapinnalisemana ja maalides taevad juba talle omase jõulise dekoratiivsusega.

Selle võtte ilmekamaks näiteks on „Atla mõisa ümbrus“ (2017), aga ka „Hiidrahn Pahklas. Eestimaa Kivide Kuningas“ (2016) ja „Hüljatud saun Kuusiku-Altveskil“ (2015). Ruumilisuse ja maalilisuse peent tasakaalu demonst-

reerib kunstnik õigupoolest kõigil maalidel, veenvamalt ehk veel töodes „Kurese küla 2014. aastal“ (2016) ja „Sutlepa mõisa väravatorn“ (2017).

Meid ümbritsevasse pildiruumi satub pilte üha rohkem ja need vahelduvad meie vaateväljal üha kiiremini. Meie visuaalsesse kogemusse on liitunud jõuliselt liikumine – varsti viibime justkui pideval slaidiseansil. Ka maastikud jõuvad meieni üha rohkem vaid kui autoaknast mööda libisevad pildid.

Rein Berlokko maalitud maastikud, kuigi meeleolult mälestustesse libisevad, on peatatud pildid, mis tänu tundemälu sügavusele mõjuvad erakordselt püsivatena.

Mahtra muuseum tähistas juubeleid näitusega

Tänavu tähistavad mitmed Mahtra talurahva-muuseumiga seotud inimesed juubelit. Selle tähistamiseks on muuseum pannud kokku näituse „Mahtra tegijad“.

Katri Reinsalu

Möödunud kolmapäeval kogunes muuseumi ruumidesse näituse avamisele nii toetajaid kui ka endisi töötajaid. Muuseumi tänane juht Jaanus Plaat tutvustas näituse kuraatoreid: lisaks temale aitasid seda kokku panna peavarahoidja Rait Talvoja ja pedagoog Maire Pöder, kes oli ühtlasi näituse idee autor.

Muuseumi rajamine

Näituse tutvustamine algas muuseumi rajamise ja selle esimese mitteametliku direktori Elmot Abeliga. Tema pani muuseumi tööle, täiendas selle kogusid ja oli ametis 12 aastat. Ühtlasi tegi ta tööd muuseumi tuntuse suurendamiseks. Üle-eestilist tähelepanu tõmbas

sellele 70-80-ndatel näiteks rahvapilliansambel, mille üks liige oli ka näituse avamisel pilliga kohal.

Rait Talvoja meenutas oma esimest kohtumist Abeliga 1977. aastal, kui Talvoja tegeles genealoogiaga ning pöördus abi otsides muuseumisse, sest osa arhiive olid uurijatele raskesti kättesaadavad. Abel andis noorele uurijale kaasa soovituskirjad, millega Talvoja pääses vajalikesse arhiividesse. Talvoja meenutas, et muuseum oli tollaste noorte meeliskogunemispaik. Seda enam, et siis oli seal ka lihtne, kuid väga hea saun. Suurt rolli mängis ka Abelite perekonna külalislahkus.

Näituse avamisele olid tulnud Elmot Abeli abikaasa ning kaks nooremat tütart. Mari Abel, Elmoti noorim tütar,

Mari Abel, Elmot Abeli noorim tütar, meenutas oma elu esimest seitset aastat, mil ta elas realselt Mahtra muuseumis.

Foto: SIIM SOLMAN

meenutas oma elu esimest seitset aastat, mil ta elas realselt selles muuseumis. Viimati külastas ta neid ruume küll 33 aastat tagasi, ütles ta. Esimene kodu on aga tema jaoks väga oluline paik, mille külastamine võttis silma märjaks. Ta rääkis, et enne, kui perekond ära kolis, vandusid õed, et tulevad sinna kunagi kindlasti tagasi.

Elmot Abel oleks 15. detsembril saanud 85-aastaseks. Tema elu ei olnud kerge, keskkooliõpilasena küüditati ta Siberisse ning hiljem kaotas ta oma esimese naise. Tal on aga 11 lapselast ning kolm lapselapselast.

„Minu isa meenub mulle sügava ja karismaatilise ini-

mesena,“ ütles Mari Abel. „Ta võis lihtsalt istuda ja olla ja teda oli huvitav jälgida. Ta võis teinekord öelda vähe, aga midagi väga sügavat,“ meenutas tütar.

30 aastat direktorina

Tiia-Helle Schmitte oli Mahtra muuseumi direktor tervelt 30 aastat. Tänavu märtsis tähistas ta oma 70 aasta juubelit. Schmitte on pärit Kaiu vallast, 1976. aastal asus ta tööle Mahtra muuseumi kultuurimälestiste kaitse vaneminspektorina. Viis aastat hiljem sai temast muuseumi direktor.

Maire Pöder rääkis, et Schmitte juhtimise all vahe-

tati püsiekspositsiooni kaks korda. Sel ajal toimusid mitmed Mahtra sõja suuremad etendused. Schmitte tegeles maakonna kodu-uurijatega. Tal oli ka annet lastega suhtlemisel ning seetõttu tegi ta kaasa lasteprogrammides. Schmitte kuulub ka kohalike inimeste jaoks oluliste Juuru kihelkonnapäevade algatajate hulka.

Jaanus Plaat andis Tiia-Helle Schmittele tänutäheks üle väikese meene. Schmitte omakorda tänas neid, kes teda muuseumis töötatud aastate jooksul toetanud on. Ta meenutas, et Elmot Abel oma sõbraliku oleku ja huumoriga pikitud jutuga andis julgust muuseumisse tööle

asuda. 1981. aastal asus ta ajutiselt direktori ametisse. „Need ajutised asjad kipuvad teinekord olema väga pikad ja nii ka minu puhul,“ ütles ta muiates.

Arvi Paidla on mees, keda mäletavad kõik Rapla rajoonis üles kasvanud inimesed. Maire Pöder ütles, et ei ole temaga kunagi isiklikult rääkinud. Ometigi on talle jäänud mälestus, et Paidla oli tähtsatel üritustel alati kohal. Augustis oli tema 80. sünniaastapäev. Pöder tõi välja, et maakonna tuntud kodu-uurija oli tegelikult sündinud Harjumaal. Alles pärast Eesti Põllumajanduse Akadeemia lõpetamist sattus ta noore mehena Raplamaale elama.

Oma elu jooksul käis ta palju ekspeditsioonidel soid uurimas ning töötas Tallinna Botaanikaaias. Tema sulest on ilmunud mitmeid raamatuid. Aastatel 1986-1997 töötas ta aga Mahtra muuseumis teadurina.

Muuseumi suurannetajatest ning sõpradest tõsteti esile ka Eino Salmist, kellel oli näituse avamise päeval ka sünnipäev; Rein Berlokkot, Tiit Luhti, Mart Tapuperet, Tiit Petersood, Illar Eesikut ja Leo Rehemaad. Muuseumiga seotud inimesi, kes on tänu väärt, on veelgi, kuid sel näitusel on tähelepanu pööratud neile, kellel tänavu juubel.

Ümmargust sünnipäeva tähistasid ka sihtasutuse Juuru ja Hageri Kihelkonna Muuseumid tänane tegevjuht Jaanus Plaat ning muuseumi endine direktor Riina Annus.

Raamatukaante vahel said kokku 12 Eesti naisnäitlejat

Margus Mikomäe uue raamatu „Kaksteist armastavat naist“ esitlusele oli 28. novembril Rapla keskraamatukokku kogunenud märkimisväärne hulk publikut ja valitses ütleмата soe atmosfäär. Peale Mikomäe olid kohal kaks raamatu peategelast - Ita Ever ja Mari Lill. Lisaks rääkis kirjastaja Sirje Endre oma kogemusest selle raamatu kirjastamisel.

Helerin Väronen

Valter Uusberg lugese algatuseks ette raamatu sissejuhatus, mis algab sõnadega: „Muuseas, ma armastan teid.“ Ja armastusest ning suurest austusest Eesti naisnäitlejate vastu saigi raamat tehtud. Mikomägi on veendunud, et ilma sellesse raamatusse kogutud naisteta ei saaks me rääkida Eesti teatrist. Kuid teater ja ajakirjandus on kaduvad nähtused, raamat aga jääb.

Mikomägi sõnas, et ta poleks elu sees osanud ette kujutada, et ta seisab saalitäie rahva ees ja tema kõrval on Ita Ever ja Mari Lill. Seal oleks pidanud istuma ka Elina Reinold, kuid

nagu näitlejatega ikka võib juhtuda, ei saanud ta proovide pärast tulla.

Teater iseenesest on väga lihtne, kuid Mikomägi on veendunud, et seal pole kerge töötada, eriti naistel. Seda enam tuleks nende tööd ja elu kuidagi jäädvustada. Mitte ühtegi intervjuud näitlejannadega ei ole ta teinud kiirustades. Mõni lihtsalt on oodanud oma aega. Näiteks Everi puhul teadis Mikomägi, et ta ei anna eriti intervjuusid, ja hakkas ka Mikomäe soovile vastu. Mikomägi peale käima ei hakanud, aga ühel hetkel lihtsalt juhtus kuidagi, et Ever oli nõus.

Raamatu enda kirjastuses

Margus Mikomägi ja kaks raamatu peategelast Ita Ever ja Mari Lill.

Foto: SIIM SOLMAN

SE&JE välja andnud Endre rääkis, et kui Mikomägi selle raamatu ideest talle rääkis, oli idee maha müüdnud juba enne, kui Mikomägi oma jutuga lõpuni jõudis. „Raamat on alati ülessem kui ajaleht või ka televisioon,“ ütles Endre.

Raamatu kujunduse kohta sõnas Endre, et esimene asi, mis ta teadis, oli see, et raamatul peab olema kandiline selg, niimoodi on soliidne. Kuna intervjuud pärinevad aastatest 2011-2017, oli vaja leida midagi, mis neid täna-

sesse päeva tooks. Selleks leiti lahendus fotode näol.

Endre sõnas veel, et selle raamatuga ta õppis ja sai ise igal hetkel targemaks.

Eraldi oma raamatu peategelastest tõi Mikomägi välja Ülle Ulla ja Julia Augi. Ulla kohta, kes nüüdseks on lahkunud, sõnas Mikomägi, et sellise elusaatusega naist annab otsida. Aug on enamikule eestlastest tundmatu nimi, kuid Narva päritolu näitlejanna on Venemaal väga kuulus. Nii nagu meil saab näitleja tihtipeale tänu seriaalile kuulsaks, on ka Aug saanud kuulsaks Venemaa seriaali kaudu. Mastaabid aga on väga erinevad, Venemaal kuulsaks saanud näitlejat tunnevad miljonid.

Ita Ever ütles, et kui ta kuulis, et Mikomäel valmib selline raamat, ehmatas ta alguses ära. Kui ta aga sai aru, et sinna läheb juba antud intervjuu, rahunes ta maha. Ever sõnas, et seda raamatut on väga armas käes hoida, kuna selle kaante vahel on talle armsaks saanud inimesed. Eriti tänulik on ta selle eest, et raamatusse

on paigutatud intervjuu Ülle Ullaga, kes oli talle väga kallis ja viimastel aastatel eriti lähedane inimene.

Ever soovitas soojalt minna vaatama Draamateatri etendust „Ivanov“, mille lavastas Uku Uusberg. Piletid on sinna aga nii välja müüdnud, et ehk alles märtsis on lootust etendusele pääseda.

Everil endal on aga käsil uus roll. Eakas daam kasvatab oma lapselast ja teeb temaga koos igasugu „lollusi“. Näiteks tantsivad aias lõkke ümber. Ever peab seda rolli raskeks, kuid korrutab endale, et kuni ta suudab liikuda ja teksti meelde jätta, tuleb sellega hakkama saada.

Mari Lill sõnas, et tal on siiralt hea meel selle raamatu ilmumise üle, kuid oleks ta teadnud, et see intervjuu läheb kunagi raamatusse, oleks ta mõelnud ja targemat juttu ajanud. Endre lugese selle peale ette lause Lille intervjuust, tõestamaks, et tegelikult oli jutt väga arukas. Lause ise oli selline: „Mitte mina ei tee rolli, vaid roll teeb näitlejat.“

Juristi nõuanne

Mida silmas pidada, kui tööle asub kuulmispuudega töötaja

Lugeja küsib: Meie tootmisettevõttesse tuleb tööle uus töötaja, kellel on kuulmispuue. Millega peaksime töökeskkonnas arvestama, et töötajal oleks võimalikult lihtne sisse elada ning tööle asuda? Kas peaksime tegema mingisuguseid muutusi?

Vastab Mari-Liis Ivask, Tööinspektsiooni töökeskkonna konsultant: Tööandja peab esmalt analüüsima ja hindama töökeskkonnaga seonduvaid ohutegureid ehk läbi tuleb viia töökeskkonna riskianalüüs. Seejärel tuleb mõelda, kas töökeskkonnas on konkreetse töötaja erivajadusest või eripärast tulenevalt täiendavaid ohtusid.

Vaegkuulja puhul tuleb arvestada sellega, et ta ei kuule kas osaliselt või täielikult töökeskkonnas esinevaid helisid. Seega ta ei pruugi kuulda tootmises liikuvaid

tõstukeid, ohumärguandeid ja hädasignaale. Töötajale tuleks leida selline töökoht, kus ta saaks tööd teha ja liikuda rahulikult nii, et ei oleks ohtu tõstukitega või muu sellisega kokku põrgata. Samuti tuleb läbi mõelda, kuidas saab vaegkuulja infot ohumärguannete, näiteks tuletõrjealarmi kohta. Hea alternatiiv on näiteks hoiatustuled, mis annavad ohust visuaalselt märku.

Kindlasti tuleb töötajat enne tööle asumist tööohutuse ja töötervishoiu alal põhjalikult juhendada ja välja õpetada. Vajadusel tuleb

juhendada ka teisi töötajaid, kui nende jaoks tööprotsesside või ohutuse kohapealt midagi muutub. Kui näiteks teised töötajad peavad vaegkuuljale hädaolukorrast märku andma ja evakueerida aitama, siis tuleb sellest teisi töötajaid teavitada.

Oluliseks küsimuseks on ka suhtlemine – kuidas saab töötaja suhelda nii tööandjaga kui ka kaastöötajatega (kas vaegkuulja loeb huultelt, kas ettevõttes on olemas viipetõlk, kas vajadus on ettevõttevälise viipetõlgi järele). Kindlasti tasub tööandjal töötajalt endalt küsida, millised on murekohad ning millist abi töötaja vajab. Näiteks võivad kuulmisaparaadi kandjatel võimenduda teatud töökeskkonnas esinevad helid, mis võivad tekitada ebamugavustunnet ja üleliigset stressi.

Käbist kuuseke

Ulvi Blande

Jätkame adventi- ja jõulumeeleolus. Võtke ette väike jalutuskäik loodusesse ja korjake käbisid. Käbid tuleb jätta mõneks ajaks sooja, siis nad avanevad. Nüüd saab käbist meisterdada väikese kuusekese.

Vaja läheb: suuremat käbi, värvi (guasš-, akrüül- või spreivärvi), liimi, väikest lillepotti. Kaunistamiseks glitterliimi, pärleid vms.

Tee nii: värvi käbi endale meelepärast värvi. Pane liimi käbi alumisele servale ja liimi lillepoti külge.

Kaunista kuuseke pärlitega vms.

Foto: d Pinterest

Eriti huvitava tulemuse saad, kui teed neid kuusekesi palju ja paned nad rühmiti näiteks aknalauale. Päkapiikkudel on ka kohe lõbusam.

VABAD TÖÖKOHAD

Raplamaal seisuga 5.12.2017

TÖÖPAKKUMISE NIMETUS

TÖÖKOHTI

ASUKOHT

elektrik-mehhanismijuht	1	Rapla maakond
klaasivormimismasina operaator	1	Järvakandi alev
klaasivormimismasina lukksepp	1	Järvakandi alev
Kaiu teenuskeskuse tehniline sekretär	1	Kaiu alevik
kokk	1	Kalbu küla
katlakütja	1	Kehtna alevik
müüja (puhkuseasendaja)	1	Kehtna alevik
majaelementide valmistaja	1	Hageri alevik
Kohila Avatud Noortekeskuse juhataja	1	Kohila alev
tõstukijuht	1	Kohila alev
vahetuse meister	1	Kohila alev
vineeri kvaliteedi kontrollija	1	Kohila alev
tehnik (mehhatroonik)	1	Kohila alev
hallimeister	1	Kohila alev
müüja	1	Kohila alev
müüja (puhkuseasendaja)	2	Kohila alev
koristaja	1	Kohila alev
kosmeetik	1	Kohila alev
tootmistöötaja	1	Kohila alev
kuivatioperaator	1	Kohila alev
komplekteeriija	1	Kohila alev
valmistoodangu pakkija	3	Kohila alev
tootmiseseadmete operaator	1	Kohila alev
kaupluse juhataja	1	Kohila alev
kokk	1	Loone küla
tootmisoperaator	1	Salutaguse küla
vahetuse vanema asetäitja	1	Märjamaa alev
koristaja	1	Tolli küla
hooldusõde	1	Tolli küla
lihvija	1	Varbola küla
keevitaja	1	Alu alevik
tootmisassistent	4	Purila küla
tootmistööline	1	Purila küla
operaator	1	Purila küla
rahvusvaheliste vedude autojuht	1	Rapla linn
veoautode pesula operaator	1	Rapla linn
värvamehaanik	1	Rapla linn
kokk	1	Rapla linn
kokk - juhataja	1	Rapla linn
noorsootöötaja	1	Rapla linn
klienditeenindaja	1	Rapla linn
personalispetsialist	1	Rapla linn
abivallavanem (haridus-, kultuuri- ja sotsiaalvaldkond)	1	Rapla linn
arendusnõunik	1	Rapla linn
komplekteeriija	1	Kalevi küla
tööstusseadmete mehaanik-lukksepp	2	Kivi-Vigala küla

www.tootukassa.ee. Töötukassa Raplamaa osakond Tallinna mnt 14, 79513 Rapla.
Tel: 483 0140, rapla@tootukassa.ee

Hinnavõrdlus

Talvine peedivormiroog

Stina Andok

See peedivormiroo retsept pärineb küll soomlaste jõululaualt, kuid sobib imehästi ka lihtsalt üheks mõnusaks talviseks argipäevaroaks. Vähe eeltööd nõudev ahjupada sobib nii iseseisva roana serveerimiseks kui ka lisandina lihatüki kõrvale.

Vaja läheb: 500 g toorest peeti, 250 g toorest kartulit,

1 suur sibul, soola ja pipart, 4 dl 10% rõõska koort, 150 g sinihallitusjuustu, 2-3 sl purustatud piparkooke või riivsaia või riivleiba.

Tee nii: Koori peedid ja kartulid. Lõika noa või köögikombaini abil peenikesteks kangideks või riivi jämedalt. Sega kausis peet ja kartul, maitsesta soola ja pipraga. Laota pool segust võitatud keskmise suurusega vormi. Seejärel laota peale sinihal-

litusjuust ja kata ülejäänud köögiviljaseguga. Vala peale rõõsk koor, nii et köögivilid oleks peaaegu kaetud. Puista peale veidi riivsaia ja küpseta 200-kraadises ahjus umbes tund aega, kuni vormiroog on pealt kuldne ja köögiviljad küpsed.

Retsept: www.nami-nami.ee

Rapla Talupoest leiab taluaia kartulit ja punapeeti hinnaga 0,50 eurot kg.

	Punapeet, 1 kg	Kartul, 1 kg	Rõõsk koor, 10%, Tere, 200 ml	Sinihallitusjuust, Royal Blue, 100 g
Maxima	0,25	0,26	0,29	1,29
Selver	0,59	0,39	0,33	1,39
Mini-Rimi	0,25	0,26	0,33	1,31
Konsum	0,29	0,23	-	1,35
Meie Toidu- kaubad	-	0,35	0,39	1,10*/ 1,49
*Soodushind/ tavahind Hinnad on seisuga 5.12.17				

Pea kuklasse, pilk taevasse - nii ütleb Raivo Kase südamehäääl

Kivi-Vigala raamatu-kogus oli kohtumine raamatu "Lendur" autoriga. Külas oli Raivo Kask, kes ütleb end vähemalt kolm korda Vigalas käinud olevat ning isal olevat olnud pilt Vigala jões ujumisest.

Jaan Viska

Eks temagi rabistas „metsavahil“ Avaste mäelt startinuna väetist põldudele, kusjuures soodsa tuulega jõudis osa kunstväetist ka eraaedadesse. Vigala jõest püüdnud toiduks särke ning üks kohalik „miljonär“ Avastes avanud rahaga täidetud piimanõu kaane, kus pidi olema miljon.

Tutvus tehtud, võis jätkata ladusalt oma kordumatut esitust. Paljud teod saavad alguse väikesest tähelepanust, nagu seda oli ka Raivo Kase lapselapse ütlemine: „Sina, vanaisa, oled suur mees - pane oma lugu kirja.“ See lugu ilmus raamatuna neljal ja poolesajal leheküljel eelmisel aastal. Nii alustab oma eluloo tutvustamist Rapla keskkooli lõpetanud 194 sentimeetri pikkune mees. Pikkust rohkem kui tarvis, aga eriluba andis võimaluse Venemaale Sasso-vo lennukooli õppima asuda. Lennukikokpit on olnud talle tööruumiks 42 aastat, lennukunde üle 22 300, seega kaks aastat olnud lennus. Mees näitab kaarti, kus kirjas 230 paika maailmas, kuhu ta on jõudnud. Peamiselt jäävad meelde lennurajad ja lennujaamahooned-terminaalid.

Aga ta meenutab ka kodu-

Raivo Kasket tänab Meeli Andreeller.

Foto: JAAN VISKA

paiga Tikkaru koorejaama, kust praegugi üle lennatakse. Härgla kool oli tema ajal tuntud piirkonna kool oma 102 õpilasega. Kui see 1965. aastal suleti, kadus kultuur, isetegemine, seejärel lahkusid külast ka õpetajad. Praegugi jätkub külade tühenemine, haldusreform võib-olla isegi kiirendab seda. Raske hinnata, kellelt ja millal sai alguse langus maaelus.

Raivo Kask toob näite Lõuna-Koreast, Eestist pindalalt kaks korda suuremal riigil on rahvast 50 miljonit, seega 500 inimest ruutkilomeetril - seal pole õhkugi, mida hingata. Mõtlesin, et miks ta tõi näite sealt, aga temal oli tahtmine Kagu-Aasiasse tööle minna, mitte ainult seepärast, et Lõuna-Koreas elavat lahked ja avatud inimesed. Majanduskriisi lõpetas selle mõtte 1997. aastal.

Teine näide tuleb USA-st Oklahomast. Väljasõidul va-

helduvad suured viljapõllud majade gruppidega, sest 5% rahvast elab maal, töö teevad ära masinad. Eesti on sinna poole praegu teel.

Aga lähme ajas tagasi ja vaatame, kuidas üks koolilõpetanu läheb lennundust õppima. Teda tiivustas tolle-aegsetest lehtedest viie fotoga artikkel Aerofloti meestest. Mäletab hästi nende nimesid. Ka oma raamatus nimetab ta oma kaaslaste nimesid, ka kronoloogiaga on kõik hästi paigas. Aga ta mäletab veel ka lapsepõlvest majandis sõitnud autode numbreid. Ilmselt täpsus ja tähelepanu, hea sportlik rüht ja tahe õppida viisid noormehe lennunduse juurde. Me kuuleme temalt mitmeid lugusid, küll Il-14 lennust Saaremaale, libeda raja sõidust Surgutis, tööst Nõo lennundusklassiga.

Ta oli jõudnud soovituslikult pensionile minna, kui Anti Oidsalu kutsus ta Estonian

Airi tööle. Uus lennundus oli üleminekul uutele lennukitele ja inglise keelele, mis tundus olevat kergesti õpitav oma kindlate väljendite tõttu. Hea on meenutada, kus lennukiõpe toimub simulaatorite peal, eestlased olla kiiremini omandanud lennutarkusi kui näiteks hiinlased. Aistingud

olid nagu päris lennukis.

Raivo Kask käis Ameerikas ka Boeing 737 proovimas. Ühtlasi sai selgeks mõte, kas kõiki tarkusi peab peast teadma, abiks saab olla ka raamat. Meenutab, et algul tundus 53-aastasele õppimine raskepärane, kuid aja jooksul hakkas paremini sujuma.

Lõpuks tuli 26. mai 2006 ja 65. sünnipäev. See oli vanus, kus tuli ametist loobuda. Aga veel oli tahe tööd teha ja ta võttis vastu lennuameti pakkumise - kuus aastat möödus peainspektori ametis, aga paberitöö ei istunud talle. Ta suutis kahe portfelli jao lennuki tehnilisi andmeid ning muid materjale arvutisse panna. Ja siis tuli aeg nii-öelda kolmandat korda pensionile minna.

Pooleteisetunnise vestluse järel andis ta võimaluse küsimuste esitamiseks, lohutades, et rumalaid küsimusi pole maailmas olemas. Küsiti näiteks lennuväe korra kohta: kas esineb napsitamist, kas kütusega tehakse äri? Vastus oli lühike: tsiviillennunduses oli kütusest pigem puudu. Küsiti, kas lindudega on kokkupõrkeid olnud? Kask mäletab, et Saaremaal ei mahtunud

linnud ja lennuk tõesti ühte ruumi ära.

Kohalikud mäletasid Avastes lennukile väetise laadimist, selle külvamist ja ringsõite Vigala kohal. Kokkuvõtteks võib märkida, et lenduri karjäär on loogiline ja pidev areng - mida suuremad lennukid, seda suurem vastutus. Sihikindel harjutamine annab võimaluse, et sinust võib sirguda kapten. Lendur vastutab inimeste eest ja selle eest makstakse ka väärikat palka.

Kohtumine kulges heas ladus rütmis, kel jäi midagi teadmata, võtab kätte teose, mis jutustab mälestusi kodupaikadest, lenduriks õppimisest, lendamisest Aeroflotis ja Estonian Airis. Lennundusala-se hariduse edendamiseks kuni rahvusliku lennunduse ülesehitamiseni. Olgu siin toodud veel kolm näidet raamatust: kutse KGB koputajaks, elekter õhus ja Estonian Airi tõus ning langus. Kokkusaamist jäi meenutama tänukink Meeli Andreellerilt.

Asusime novembri viimas ja pimenevas pärastlõunas koduteele ja soovisime nagu lendurile kohane, et küll tahaks päikest näha.

Kabala tähistati hariduselu 230. aastapäeva

Koidu Pettai, õpetaja ja huvijuht

Harju-Kabala kooli on esmakordselt kirjalikult mainitud 1787. aastal. Möödus veel 77 aastat ja 1864. aastast algas kroonikaraamatu andmeil Kabala kooli järjepidev tegutsemine. Väärika juubeli puhul korraldas Kabala lasteaia-põhikooli pere 25. novembril piduliku aktuse ja kooli vilistlaste kokkutuleku.

Jalase Haridusseltsi kodu-uuri ja Urmas Tulvik tegi tagasisaate alguste algusesse ja lõpetas ülevaate 1970. aastaga, kui tolaegne haridus-ministeerium sulges usinalt väikesi maakoole ja löögi alla

sattus ka Kabala. Lapsed olid sunnitud kooliteed jätkama kas Raplas või Lipal.

Saabusid hariduselu väikuseaastad, mis kestsid 1990. aastani, mil toonase V. I. Lenini nim kolhoosi eestvedamisel ehitati Kabalasse täiesti uus koolimaja, mis avati õppetööks 29. septembril 1990. a.

Mis on sellest ajast kuni tänaseni koolis toimunud, mida tehtud, mis tegemisel, sellest andis ülevaate nii sõnas kui ka pildis tänane kooli direktor Jaanika Voomets.

Muusikalise osa eest kandis hoolt kooli vilistlased Aliis Siniroht ja Katrin Sillavere, tänased õpilased Katrin Laurimaa, Angeelika Rehema,

Eleri Rahuoja, Sandra Nurmeta, Linda-Kimberli Viigipuu ja Marliis Siniallik, külalistena Gertu-Mari Puusepp ja Veiko Siniroht.

Juubeli puhul olid õnnitlema tulnud Rapla maavanem Tõnis Blank, Raikküla vallavanem Anne Leht ja kooli endised direktorid Friedebert Krönström ja Maire Roht. Ka endised vilistlased ei olnud oma kooli unustanud ja nii kinkisid III lennu lõpetajad lastele kotitäie huvitavaid lauamänge.

Kohtumisrõõmu oli nii õpetajatega kui ka vilistlastega. Juttu ja mõnusat äraolemist jätkus uue päeva esimese hommikutunnini.

2018
KOLLEKTSIOONID
JUBA MUUGIL

RAAMID

või

KÕIK KLAASID - 50%

OPTOMETRISTI VASTUVÕTT:
30. november
9. ja 14. detsember

Eelregistreerimine telefonil: 4 855 540
E-R 9-19
L 9-17
Tallinna mnt 16
Rapla Konsum

Prillitellijale nägemiskontoll
TASUTA

Kehtib raamide ja klaaside koosostul!
Kampaania reeglid kauplusest!
www.optika.ee

EQ
Eesti Optik

Saalijalgpall lööb Kohilas laineid

Pisut ootamatultki on saalijalgpall Kohilas kõvasti laineid löömas, sest ehkki saalijalgpalli hooaeg on kestnud alles neli vooru, juhib Kohila meeskond (28. novembri seisuga) liigat täiseduga – 12 punktiga.

Kaido Mägi, treener

Kohilas on saalijalgpalli mängitud tegelikult juba mitu head aastat ja tehtud on seda senini teises liigas, kus võidetud ka mitmeid teisi ning kolmandaid kohti. Teise kohaga lõpetati ka möödunud hooaeg. Käesoleval sügisel sai Kohila meeskond kutse juba esiliigasse ning kutse võeti ka julgelt vastu ning debüüt on senini olnud väga edukas!

Vägeva stardi „süüks“ võib kindlasti pidada võistkonna stabiilset koosseisu, kes on kokku mänginud juba 4-5 hooaega. Meeskonna moodustavad Kohila mehed: Taavi Aus, Radek Valdre, Martin Heinaru, Sander Kõva, Juri Kuznetsov, Rene

Kadakas ja Andre Mitrovski. Võiskonda kuuluvad veel „võõrleegionärid“ mujalt Raplammaalt: Mario Kuum, Raigo Noode ning Tanel Oeselj ja Sakust Jaan-Kristjan Kaalma. Oluline liituja uuel hooajal on olnud väravavaht Mario Kuum, kelle kindel tegutsemine väravasuul on aidanud kaitses asjad korras hoida.

Eraldi väärib kindlasti mainimist ka Prillimäelt pärit noormehe Sander Kõva võimas resultatiivsus. Neljanda vooru järel juhib Sander väravalööjate edetabelit 9 tabamusega.

Kohila meeskonna konkurendid esiliigas on Maccabi, Tallinna FC Cosmos II, Tallinna SK Augur Skanton, Rummu Dünamo, Narva United FC II, FC Jõgeva Wolves ja Narva SK Ganze. Liiga tugevusest annab kindlasti aimu see, et mitmed esiliigas osalevad võistkonnad on duubliks meistriliiga võistkondadele ning võivad kasutada esiliiga mängudes meistriliiga kogemustega mehi.

Lisaks meeskonna edule teeb rõõmu kindlasti ka päris arvukas pealtvaatajaskond, kes mängudel käib kaasa elamas. Tõsi, saalis veel siiski ruumi on ning kõik huvilised

on oodatud kodusaali omakandi meestele kaasa elama.

Saalijalgpall on oma olemuselt väga atraktiivne spordiala. Mäng on tavajalgpallile omaselt kontaktne, kus on lubatud teatud määral ka kehamäng. Samuti on kindlasti suureks plussiks see, et saalijalgpallis lüüakse oluliselt rohkem väravaid, kui seda tehakse õues murul vutti mängides. Väravaid pakutakse reeglina igas mängus igale maitsele, nii individuaalsete meisterlike soorituste kui ka ladusate kombinatsioonide tulemusena. Kõik eelnev on kindlasti mõjuvaks põhjuseks tulla saali kaema ning kaasa elama!

Kohila saalijalgpalli meeskonna järele jäänud kodumängud toimuvad järgmistel aegadel:

- 9.01 kell 20 JK Kohila vs Rummu Dünamo
- 28.01, kell 19 JK Kohila vs Narva SK Ganza
- 3.02 kell 13 JK Kohila vs Tallinna FC Cosmos II
- 10.02 kell 17 JK Kohila vs FC Jõgeva Wolves

Sellest, kuidas meeskonnal läheb võõrsilmängudes, saab täpsemalt teada Kohila Jalgpallikooli Facebooki lehelt.

Kahe karika ja kahe diplomiga poseerib Vibuklubi Ilvese laskur Karl Kivilo. Tema kõrval on kolmanda koha saanud konkurent Viljandist.

Foto: ERAKOGU

Ilvese vibulaskurid noppisid Eesti sisekarikavõistlustel karikaid

2.-3. detsembril toimusid Eesti sisekarikavõistlused vibulaskmises. Laupäeval võistlesid noored ning pühapäeval täiskasvanud, kus ka noorlaskurid näitasid häid tulemusi.

Anneli Preimann

Noorteklassides võitsid Järva-kandi Ilvese sportvibulaskurid neli karikat. Esimese koha võitsid Karl Kivilo juunioride noormeeste klassis ja Gita Staub tidettide tüdrukute klassis. Juunioride neidude klassis lõpetas Kadri Lilien-

thal 5. kohaga, kadettide neidude klassis saavutas Triinu Lilienthal teise koha. Noorte tüdrukute klassis võitis Mirtel Pops kolmanda koha ning Tessa Cathlen Tammik oli kuuendal kohal. Tidettide poiste hulgas saavutas Erki Ütsmüts 10. ja Marko Rutšs 13. koha.

Pühapäeval võistlesid täiskasvanute hulgas ka mõned noorlaskurid. Sportvibu meeste klassis oli juunioride klassi laskur Karl Kivilo pärast esimest ringi liidripositsioonil. Võistluse lõpus oli vahe võitjaga vaid üks punkt, kuid tihedas konkurentsist kuulus Kivilole tubli neljas koht. Sportvibu naiste klassis oli parim ilveslane, kadettide klassi laskur Triinu Lilienthal, kes võitis kolmanda koha.

Bessi Kasak saavutas viienda ja Reena Pärnat kuuenda koha.

Koolisport

Koolinoorte TV 10 Olümpiastarti alustas 47. hooaega

Laine Rökk

Koolinoorte TV 10 OS (2018. aasta) 47. hooaja I etapp toimus 29. novembril Kohilas. TV 10 OS sari toimub kahele vanuseklassile, kokku on neli etappi ja mitmevõistlus. Esimesel etapil oli igale vanuseklassile kavas kaks ala, osales 10 koolist 85 koolinoort. Võistkondlikku arvestusse lähevad igalt etapilt iga ala parema võistleja punktid. Iga ala võitja sai TV 10 OS diplomi ja särgi, teisele kohale tulnu temaatilise koti ja kolmanda koha saanu maiustuse.

Vanem grupp (2004-2005)

Teili Ladoga, Kohila G: I 60 m 8,4; II kuul 10.21
Nora Riisenberg, Rapla VG: II 60 m 8,5
Katriin Helena Laane, Kohila G: III 60 m 8,8
Anna Maria Tamberg, Rapla ÜG: I kuul 12.23
Helina Vaikla, Kohila G: III kuul 9.10
Arto Kivisild, Järvakandi K: I 60 m 7,7; III teivas 2.20
Kevin-Viktor Beresnev, Rapla VG: II 60 m 7,8; I teivas 2.50
Samuel Hark, Valtu PK: III 60 m 8,2

Rasmus Piisang, Kohila G: II teivas 2.30

Noorem grupp (2006 ja hiljem sündinud)

Kirke Kala, Kohila mõisakool: I 60 m 8,8
Klea Karola Schults, Kohila G: II 60 m 8,8
Hanna-Liisa Õispuu, Kehtna PK: III 60 m 9,0; III kõrgus 1.20
Ruth Hansar, Kohila G: I kõrgus 1.25
Kristin Forsel, Kohila G: II kõrgus 1.20
Jako Rutšs, Valtu PK: I 60 m 8,7; I kõrgus 1.40
Janre Jõgi, Juuru K: II 60 m 8,7; II kõrgus 1.35
Nikita Mežok, Kehtna PK: III 60 m 9,0; III kõrgus 1.25

Võistkondlikus punktiarvestuses juhib pärast I etappi gümnaasiumidest Rapla ÜG 4724 ja põhikoolidest Valtu PK 4881 punktiga

TV 10 OS I etapi vabariiklik finaali toimub 9. detsembril Võrus, kuhu on võimalus minna koolivõistkonnaga või individuaalselt neil, kes täitsid maakonna võistlusel TV 10 OS nõutud normatiivi.

Koolinoored võistlesid kabes

Laine Rökk,
võistluse peasekretär

Koolinoorte individuaalvõistlus kabes toimus Alus 1. detsembril. Osales 61 koolinoort seitsmest koolist. Kõige rohkem oli osalejaid Rapla VG-st (juhendaja Liia Tartov), Kohila G-st (juhendaja Talvi Ainsar) ja Märjamaa G-st (juhendaja Koidula Elmik). Võistluse sujuva ja hea korralduse eest kandis hoolt peakohtunik Jaan Sulg.

E-klass (2007 ja hiljem sünd)

Tüdrukud (mängiti Šveitsi süsteemis 5 vooru)

- Aleksandra Šipulin, Märjamaa G
- Brit Marii Sinisalu, Rapla VG
- Sille Sillamaa, Rapla VG

Poisid (mängiti Šveitsi süsteemis 5 vooru)

- Arko Pajo, Rapla VG
- Karro Võigemast, Märjamaa G
- Kuldar Kaugemaa, Märjamaa G

D-klass (2005-2006)

Tüdrukud (mängiti turniiri)

- Evelin Lehtsalu, Märjamaa G
- Mariliis Loodus, Märjamaa G
- Helen Haljasorg, Kohila G

Poisid (mängiti turniiri)

- Kris Taimre, Kohila G
- Steven Viigand, Rapla VG
- Erki Ütsmüts, Rapla VG

C-klass (2003-2004)

Tüdrukud (mängiti Šveitsi süsteemis 5 vooru)

- Kristiin Talviste, Rapla VG
- Emily Tilga, Märjamaa G
- Kertu Viltok, Rapla VG

Poisid (mängiti Šveitsi süsteemis 5 vooru)

- Deco Erm, Märjamaa G
- Alex Pullerits, Märjamaa G
- Karl Erik Strandberg, Rapla VG

B-klass (2001-2002)

Neiud (mängiti Šveitsi süsteemis 5 vooru koos BP)

- Laura Düüna, Kabala LA-PK

Noormehed (mängiti Šveitsi süsteemis 5 vooru koos BT)

- Hendrik Kuhi, Märjamaa G
- Kevin Kristofer Laanmets, Kohila G
- Kristjan Sinijõe, Eidapere K

A-klass (2000. a ja varem sündinud, kuid mitte vanemad kui 19-aastased)

Neiud (mängiti Šveitsi süsteemis 5 vooru koos AP)

- Inger-Berlissa Kaugemaa, Märjamaa G

Noormehed (mängiti Šveitsi süsteemis 5 vooru koos AT)

- Kromel Kruusmann, Kohila G
- Jan Veeret, Rapla ÜG
- Marek Kullerkupp, Kohila G

Andres Saks pälvis aasta spordisõbralikuma õpetaja tiitli

Eesti Koolispordi Liit annab igal aastal välja spordisõbralikuma õpetaja tiitlit. Tänavu pälvis selle Valtu põhikooli direktor ning kehalise kasvatuse õpetaja Andres Saks.

Siim Jõgis

Andres Saks tuntakse tubli kehalise kasvatuse õpetaja, spordikohtuniku ja treenerina. Koolispordi liidu poolt välja antud aasta spordisõbralikuma õpetaja auhind on tunnustus ja tänu töö eest. Sellega kaasneb tuhandeuro-ne stipendium.

Iga maakond saab üleriigilisele konkursile esitada ühe kandidaadi. Tänavu esitati nominendid neljateistkümnest maakonnast. Tegemist oli esimese korraga, kui see tunnustus tuli Rapla maakonda. Auhinna saaja otsustab Eesti Koolispordi Liidu poolt moodustatud žürii, mille koosseisu kuuluvad erinevate

Andres Saks.

Foto: SIIM SOLMAN

huvigruppide esindajad. Žürii hindab ennekõike õpetaja panust koolispordivõistluste korraldamisel. Varem on

Rapla maakonnast samale konkursile esitatud näiteks Margus Sepp, Helgi Valliste, Anne Siitan ja Ulvi Mägi.

Väljavõte Eesti Koolispordi Liidu aasta spordisõbralikuma õpetaja auhinna statuudist:

Aasta Spordisõbralikum Õpetaja on õpetaja, kes:

- oskab õpilastele kehalise kasvatuse aine arusaadavaks teha
- äratav huvi aine vastu, pakkudes õppekavaväliseid tegevusi
- kohtleb õpilasi võrdselt, hinnates neid õiglaselt, märgates iga lapse eripära ning toetades iga last tema aineõpingutes
- on hea suhtleja, leiab aega õpilaste kuulamiseks, tunneb siirast huvi nende tegemiste vastu, omab huumorimeelt ja arvestab õpilaste isiksusega, tunnustab pisimatki edusammu
- suhtleb vajadusel lapsevanematega, olles hea ja toetava partneri rollis
- on väärikas, autoriteetne ja hea enesevalitsemis- oskusega, abivalmis, kannatlik, kuid samas nõudlik

Eesti Koolispordi Liidu presidendi Lauri Luige sõnul on auhinna eesmärk tunnustada ja motiveerida õpetajaid, kes on südameasjaks võtnud spordi- ja liikumisharrastuse propageerimise koolides. "Soovime eeskujuks tuua spordiõpetaja, kes oskab ja tahab teha nii kehalise kasvatuse

aine kui ka spordivõistlused võrdselt huvitavaks kõikide õpilaste jaoks. Kehaline kasvatus, liikumine ja tervislikud eluviisid on noorte jaoks väga tähtsal kohal. Eesti Koolispordi Liidu ja meie partnerite ülesanne on juhtida noorte tähelepanu kartulikrõpsudelt, energiajoogilt ja üleliigselt

arvutis istumiselt sportlikele ja tervislikele tegevustele," sõnas Luige.

Intervjuus ETV-le ütles Saks, et temast teeb spordisõbraliku õpetaja eelkõige see, et ta teeb oma tööd südamega, ja see, et ta proovib lapsi rohkem juhendada kui õpetada, et nad liiguksid, teeksid sporti ja tunneksid sellest rõõmu. Saks õpilased on saavutanud kõrgeid kohti nii maakonna kui ka vabariigi koolinoorte võistlustel.

Kas lastesse on raske spordiarmastust süstida? "Tegelikult ei ole. Tuleb leida lihtsalt igaühele sobiv spordiala ja tegelikult on neid spordialasid väga palju, mida lastele õpetada," ütles Saks.

Laine Rokk Rapla Maakonna Spordiliidust ütles, et Andres Saks tugev pluss on see, et ta korraldab üleriigilisi koolispordivõistlusi. Näiteks jalgpallivõistlused, mis toimuvad Valtu kunstmuruväljakul. "Andres Saks on lahke, sõbralik, tubli ja samas ka tagasihoidlik," iseloomustas teda Laine Rokk.

Avis Utilitas Rapla jäi Tartu Ülikoolile alla

Rapla korvpallikool

Reede, 1. detsembri õhtul kohtus sel hooajal teist korda möödunud hooaja poolfinaalpaar Avis Utilitas Rapla ja Tartu Ülikool. Mäng toetas tulla põnev, sest hooaja esimese mängu võitis Rapla korvpallimeeskond 84:78 ning Tartu tuli kindlasti revanši järele.

Põnevust ja pinget jaguski terveks mänguks, kuid kahjuks Tartu Ülikooli kodusaalis neid sel korral alistada ei suudetud ning mäng lõppes vastaste võiduga 75:64.

Avis Utilitas Rapla mänguvormis jooksid algviisikus väljakule Devonte Upson, Gert Dorbek, Maris Ziedins, Nolan Cressler ja Sven Kaldre. Esimene veerandaeg kulges väga tasavägiselt punkt punktis.

Vahe ei kasvanud kordagi suuremaks kui neli punkti ning veerandaeg kuulus külastele 21:20. Ka teine veerandaeg kulges esialgu samas tempos, kuni Gert Dorbek tabas järjest kaks kolmest, millele Indrek Kajupank lisas veel kohe ühe hüppelt viske ning Rapla oli läinud juhtima seitsme punktiga (37:30). Sellele vastasid aga vastased 6:0 spurdiga. Enne veerandaja lõppu tabasid veel üks Rapla kolmene ja vastaste kahene, mis tähendab, et esimese poolaja lõppedes juhtis Avis Utilitas Rapla 40:38.

Kolmanda veerandaja esimene pool oli jällegi väga tasaväginine, kuid veerandaja keskel pilt muutus – kui veerandaega oli mängida jäänud veidi alla kuue minuti, oli seis veel viigis (46:46), kuid

sellele järgnes kaks Tartu kolmest ja üks kahene ning vastased olid läinud juhtima 54:46. Ka Sven Kaldre ja Nolan Cressleri kolmesed tabasid enne veerandaja lõppu, kuid vastased lisasid omalt poolt veel viis punkti ning viimasele veerandajale läks Rapla seega vastu 7-punktilises kaotusseisus (52:59).

Neljandal veerandajal oli Rapla meeskond selgelt tagaajaja rollis. Hetkeks suudeti vahe küll vähendada viiele punktile, kuid Tartu oli oma õige rütmi leidnud ja neid peatada enam ei õnnestunud. Mäng lõppes vastaste võiduga 75:64.

Avis Utilitas Rapla resultatiivsemad olid Nolan Cressler (19 p, 7 lp), Devonte Upson (15 p, 7 lp) ja Sven Kaldre (9 p, 5 rs).

Kehtna Elamu OÜ nõukogu kuulutab välja konkursi:

Kehtna Elamu OÜ on Kehtna Vallavalitusele 100 % kuuluv ettevõtte, mille põhiülesandeks on veevarustuse- ja kanalisatsiooniteenuse pakkumine Kehtna valla territooriumil.

Kõrvaltegevusena pakutakse majavalitseja teenust korterelamutele, kinnisvara hoolduse ja remondi teenuseid, erinevaid teenuseid traktoritega jms.

JUHATUSE LIIGE

(ettevõtte tegevjuht, üheliikmeline juhatus).

Kelle ülesandeks on:

- ettevõtte tegevuse tagamine lähtudes ettevõtte põhikirjast ja seadustest;
- ettevõtte reorganiseerimine seondult korteriühistute moodustamisega ja KOV-ide ühinemisega;
- ettevõtte uue arengustrateegia (ärimudeli) väljatöötamine;

Vajalik on:

- eelnev juhtimiskogemus seondult erialal.
- eesti keele oskus, soovitatavalt ka inglise ja vene keel.
- autojuhiloo olemasolu.
- arvuti kasutamise oskus
- minimaalselt keskharidus (CV-le lisada kutsetunnistuse, diplomi vms koopiat, olemasolul)
- hea suhtlemisoskus.
- esmased teadmised kaasharastusega projektitaotluste kirjutamisest ja projektide elluviimisest.
- esmased teadmised riigihangete korraldamisest

Omalt poolt pakume:

- Juhatus liikmele vajalikud töövahendid
- Vajalikud täienduskoolitused
- Stabiilne töötasu

Kokkuleppel: isikliku auto kasutamise kompensatsioon või ettevõttele kuuluv tööauto. Soovitav ametisse asumise aeg: detsember 2017 (vajadusel võimalikud läbirääkimised)

CV koos motivatsioonikirjaga ja palgasooviga edastada Kehtna@kehtna.ee või tuua/saata: Kehtna Vallavalitsus, Pargi2, Kehtna 79001, Rapla mk

- Ostate **METSAKINNISTUID**, ka raiutud ja hüpoteegiga
- Ostate **PÖLLUMAAD**

Küsi hinda! Teeme pakkumise!

Lai 10, 80010 Pärnu
Tel 447 7900, 528 5263
Faks 447 7903, metsagrupp@hotmail.ee

Lp paberlehe tellija!

Rapla Sõnumite paberlehe tellijatele on digileht **TASUTA**. Kui te soovite endale digilehte, registreerige kodulehel end kasutajaks ja võtke ühendust toimetusega.

Tel 489 2130,
e-post: kuulutused@sonumid.ee

Kinnistute ja kasvava metsa raieõiguse ostmine

Meelis Meigo
Tel: 534 31486
E-mail: meelis.meigo@karomets.ee

STIPEND
REAL ESTATE

ÜÜRIDA ÄRI- JA TOOTMISPINNAD RAPLAS

Lisainfo: haldus@stipend.ee ja tel 550 7118

TRERAADIO

Raplamaa Hommik!

Kohalikud uudised, ilm horoskoop, värsked ajalehed ja palju muud põnevat!

Igal tööpäeval
7:30 - 10:00

Raplamaal
91,3 MHz
www.treraadio.ee

Tule ja aita luua Unistuste Kool!

Juuru Eduard Vilde Kool

(Tallinna mnt 18, Juuru alevik, Rapla vald, 79401 Rapla maakond)

otsib oma meeskonda **ÕPPEALAJUHATAJAT**, kes

- soovib korraldada õppetööd koolis, mida õpilased armastavad;
- on kindel, et igas õpilases on kalliskivi peidus;
- õpib ise ja toetab iga õpetaja arengut ning loomingulisust;
- rakendab oma töös kaasaegseid õpikäsituse põhimõtteid;
- tunneb haridusalast seadusandlust ja kooli õppekava arendamise protsessi;
- soovib jagada oma lennukaid ideid koolihoone täielikul renoveerimisel (ehituse lõpptähtaeg 1. sept 2018);
- on valmis alustama tööga juba jaanuaris 2018!!!

Kui sa tunnend, et sina oled just see, keda meie 102 õpilast ja 33 töötajat ootavad, siis saada

- motiveeritud avaldus,
 - elulookirjeldus,
 - haridust tõendavate dokumentide koopiad
- hiljemalt **18.12.2017** aadressil: kalle.koiv@juuru.edu.ee.

Lisainfo telefonil: 501 2325 Kalle Kõiv (direktor)

RAPLA KÜTTEKONTOR

MÜÜB LÕHUTUD LEPA KÜTTEPUID (25-60 cm, ka võrkkotis).
Müüme ka PUIDUBRIKETTI.

Hinnad soodsad!
Tel 516 6305

MÜÜAKSE

Kanarbiku talu müüb korralikku toorest ja kuiva lepa-, kasepuud ning sangleppa 30, 33, 38, 50, 60, 70 cm (ka võrgus). Vedu al 5 rm. Tel 5373 7294

Rapla Kütteäris puidubriketti, pelleteid, kaminapuid kotis. Vedu tasuta. Tel 5563 6856

Toorest lehtpuud, hind al 28 €, metsakuiv okaspuu al 35 €. Laotud puude tarne 10 ja 15 rm autoga, transport hinnas. Tel 502 4895

Lõhutatud ja saetud lepa küttepuid nii lahtiselt kui võrkkotis. Müüme ka puitbriketti. Vedu. Tel 516 6305

kuivi pakitud kütteklotse ja kaminapuid, pelleteid ning puidubriketti alusel. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503

kuivi küttepuid lahtiselt ja võrgus. Tel 503 6941

ehituslikku saematerjali, servamata lauda, lepalauda, terrassi-, voodri- ja põrandalauda. Pikkused 3 - 6 m. Laudade värvimine. Vedu tasuta. Tel 528 2268

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

soodsa hinnaga talusealiha. Vajadusel tükeldame. Info tel 505 9151, 5354 3002

suitsuvorsti ja maasinki väikehulgi, kohaletoomisega. Info tel 5196 2628 või 5351 7414

Tapamaja müüb emise lihakehasid kohaletoomisega. Info tel 5351 7414

JÕULUPUUD, Eestis mahedalt kasvatatud nuld. Kojutoomine tasuta. Tel 5326 4497

T40-AM, 1-teljeline kallutav haagis, palgihaarats, lumesahk. Tel 502 1024

Lada Niva (4x4) 2121, v.a 2003. Tel 502 1024

vikerforelli Pirgu kalakasvatases 7 €/kg. Tel 5346 7418

TÖÖPAKKUMISED

AS Solbritt pakub tööd **LAOTÖÖTAJALE-TÖSTUKIJUHILE** (soovitavalt arvuti kasutamise oskusega).

Helistada telefonil 489 0400; 489 0419; 518 1223 või tulla kohale aadressil: Rapla Viljandi mnt.91e (piimatööstus)

AS RMW pakub tööd veoautode automaatpesula **OPERAATORILE**. Info tel 509 4888 või info@rmw.ee

OÜ Balteco Mööbel pakub kahele hakkajale võimalust omandada **CNC FREESPINGI OPERAATORI** elukutse. Töökoht asub Varbolas, väljaõpe toimub kohapeal. Palka on võimalik mõjutada oluliselt oma isikliku panusega, lisaks katame transpordikulud. Täpsemat teavet küsi: tootmisjuht Marek Meister, tel 5345 7320

AS SOLBRITT pakub tööd **SEADISTAJALE**. Helistada tel 524 8998; 489 0412, 489 0400 või tulla kohale aadressil Rapla, Viljandi mnt 91e (piimatööstus)

MTÜ ELUPUU Kehtna Hooldekodu pakub tööd **KOKALE (koormus 1,0)**. Töö vahetustes graafiku alusel. Täpsem info tel 5301 5141 või direktor.elupuu@gmail.com

TEENUS

OÜ KÜLMALINE

Soojuspumpade remont, müük ja paigaldus, kodumasinat ja sõiduki kliimaseadmete remont. Tel 5330 1720 www.kulmaline.ee

Bussiteenus 8 kuni 82 kohta. Helista tel 5330 7447, sivaauto2007@gmail.com

Raamatupidamine, aruanded. Tel 505 9669, info@holopoint.ee

KAARDID ENNUSTAVAD 24 H. Tel 900 1727, h. 1,09 €/min

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968 või 5340 2068

Rehvivahetus Rapla linnas Järna tn 2. Hinnad väga soodsad. Rehvivahetuse aja saab broneerida tel 5818 8986

Eesti Elektrimootorid OÜ Raplas remondib ja mähib elektrimootoreid. Tel 5333 5313 www.eestielektrimootorid.ee

Ekskavaator-laaduri teenused. Erinevad kaeve- ja pinnasetööd. Tel 5378 5222 <http://www.bestkop.ee>

Veoteenused kaubikuga (pikkus 3 m, kõrgus 1,8 m). Hind kokkuleppel. Tel 5394 5124

Hoonete soojustamine puiste-villaga. Puistemees OÜ. Tel 501 6689, www.puistemees.ee

Üldehitus, katuse-, fassaadi- ja viimistlustööd. Tel 5352 9476 mehitus@gmail.com

Raplamaa Takso. Tell tel 5811 5904. Sõidu alustamine 2 €. Ootetund 15 €. Kilomeetri hind 0,8 €.

Pakume ekskavaator-laaduri teenust. Teostame erinevaid kaevetöid, pinnase- ja planeerimistöid, septikute paigaldus. Info ja tellimine 5669 9926

Kaani- ja kuputeraapia Raplas. Tel 5689 1193 peep73@hotmail.ee

Öhksoojuspumpade keemiline pesu. Fb TOLMUKRATT. Tel 5366 9898

MITMESUGUST

Telli Eesti lipud, vimplid, vardad ja vardahoidjad e-poest www.lipuvabrik.ee. Kaup kätte 1 tööpäevaga

LEITUD

Leitud sõbralik kass Rapla lähedalt, Tuti külast. Omanikul helistada tel 515 3954

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas
Järna 2. E-R 9-17, L 10-14.
Tel 5818 8986
www.rauaspets.ee

Vanametalli kokkuost Agrovaru
territooriumil E-R 9-17, L 9-14.
Tel 505 8637, www.feralmet.ee

metsakinnistuid ja kasvavat
metsa. Tel 502 4895; info@
pajakapuit.ee

**OÜ ESTEST PR ostab põllu-
ja metsamaad. Tel 504 5215,
514 5215, info@est-land.ee**

vanu jalg- ja mootorrattaid, võre
ning nende varuosi. Võivad olla
ka mittekomplektsed.
Samuti pakuvad huvi erine-
vad vanaaegsed esemed.
Tel 508 6947

96 bassiga akordion „Marfini“
või vahetan väiksema vastu. Tel
5194 4812

3-4-toaline korter Raplas otse
omanikult. Korteri võib vajada
remonti. Tel 5854 2420

Sügav kaastunne
Sirje Tiidrusese perega kalli
EMA
kaotuse puhul.

Töökaaslased
Hilleberg Eesti OÜ-st

*Mis tulema peab -
see tuleb.
Kellel saab otsa aeg -
see läheb.
Minnes võtab ta
lambist tule
ja süütab taevasse tähe...*

Südamlik kaastunne
Andresele ja Annele
lähedastega armsa

EVI NÕMMIKU

kaotuse puhul.

Eidapere Kooli pere

*Kõikjal jälgi
Su töödest ja tegudest,
mida loonud
Sa aastate reas,
elad edasi meeltes
ja mõtetes,
oled alati meie seas...*

Mälestame head naabrit ja
sõpra

EVI NÕMMIKUT

ja avaldame kaastunnet
lähedastele.

Maimu, Mare ja Aadi

*Mis tulema peab -
see tuleb.
Kellel saab otsa aeg -
see läheb.
Minnes võtab ta
lambist tule
ja süütab taevasse tähe...*

Südamlik kaastunne
lähedastele kalli

LAINE IIRE

surma puhul.

Tänutundes meenutab
Sind
Milvi Purkust

*Tuul puude ladvus tasa
kiigub,
me vaikselt leinas
langetame pea...*

Kallis Tarvo!
Tunneme kaasa
ISA
kaotuse puhul.
O-I Production Estonia
tööpere

*Kui kandlekeeled
katkevad,
siis lõpeb lauluviis.
Üks valuhüüd,
üks värin veel
ja kõik on vaikne siis...*

VELLO VALDMANN

Avaldame sügavat
kaastunnet Valvele
lastega.

Avo, Maimu,
Helje, Heino,
Jako, Helena

Südamlik kaastunne
Ingele, Kaidole, Taimile,
Kaurile ja Kiurile
abikaasa, isa, äia ja
vanaisa

MATI KANGURI

kaotuse puhul.

Meeri ja Arno
ning Aimi, Anti ja Mall
peredega

Sügav kaastunne Valvele
ja tütardele peredega

VELLO VALDMANNI

surma puhul.
Eha, Meelis ja Villu

Avaldame südamlikku
kaastunnet Sirjele
lähedastega kalli ema

REENI STÜFI

lahkumise puhul.

Naabrid Laidoner,
Kägu, Mosona

Mälestame

EVI NÕMMIKUT.

Siiras kaastunne
Annele lähedastega.

Eidapere Rahvamaja
ja lasteaia pere

*Kui hinges vaikselt jääb,
kui vaikib rõõm ja mure...*

ESTER KULAGINA

Kauaaegset kolleegi
mälestavad ja avaldavad
kaastunnet lähedastele
Asta, Ellen, Elga,
Lilja, Aili, Viive, Heini,
Eevi ja Arved

In memoriam

ESTER KULAGINA
9. X 1930 – 2. XII 2017

Üks rahutu hing võeti vahetult enne jõuluaja
algust vastu igavese rahu riiki – lühike raske
haigus viis meie hulgast Rapla maakonna
ühe staažikama kodu-uuri, kelle panust
koduloolisse tegevusse on raske üle hinnata.

Oma elu elas ta, kui jätta arvestamata
paar lühiajalist mujal viibimist, Rapla
vallas Kodila-Metskülas isa ja ema rajatud
Pihku talus. 1946. aastal lõpetas ta siin
Kodila 7-klassilise kooli ja jätkas kooliteed
Rapla keskkoolis. Tartu Ülikooli lõpetas Ester
Leemann 1950. aastal *cum laude*, omandades
ajaloolase eriala. Esimeseks tööpaigaks oli
Suure-Jaani Keskkool, kus ta leidis rakendust
ajalooõpetajana.

1956. aastal abiellus Ester Leemann
Mihhail Kulaginiga. Koos viibiti lühiajaliselt
Ukrainas ja tuldi siis tagasi Estri isatallu.
Nende peres oli kolm last. 1957-1989 töötas
Ester Kulagina Kodila koolis ajaloo- ja saksa
keele ning kodu-uurimisõpetajana. Hiljem
oli ta mitu aastat ka Rapla ühiskümnaasiumi
kodu-uurimise ringijuht.

Oma põhitöö kõrval on Ester Kulagina
olnud pühendunud ja ka teisi innustav
kodu-uuri. Aastatepikkuse töö tulemusel
on ta kokku pannud mitu kodukandi mälu
alalhoidmiseks väga olulist raamatut. 1991.
a ilmus õpilaste uuringutele toetunud „Rapla
kirik ja kogudus“, 2001-2011 kaheosaline
„Läbi aegade ja inimeste“, 2003 „Kodupaiga
lood“, 2005 Rapla Ühiskümnaasiumi lugu
jäädvustav „Aastaringid“. Kõigi nende
raamatute kokkupanemisse on ta kaasanud
suure hulga oma õpilasi ja nii võib kinnitada,
et tööd nõnda korraldades on õpetaja osanud
sisendada oma õpilastesse lugupidamist
igauhele eraldi enda ja kokku meie kõigi ühise
mineviku vastu.

Ligi kuuskümmend aastat oma elust on
Ester Kulagina olnud aktiivselt seotud ka
maakondliku kodu-uurimistegevuse korral-
dusliku poolega. Aga teda jätkus igale poole
mujalegi. Eriti aktiivne oli Ester Kulagina
tegevus taasiseseisvumise eel ja järel. Ta oli
paljude muutusi analüüsivate ja otsekoheste,
erinevates väljaannetes ilmunud artiklite
autor, oli aktiivne Rapla Maakonna Külade
Liidu asutajaliige, Eesti Kodu-uurimise
Seltsi taasasutaja liige ning Eesti Maarahva
Kongressi Volikogu liige.

Ta elas suure kirega kaasa kõigile muu-
tustele, mis taasiseseisvumisega kaasnesid.

Oli toetav, aga samas ka julgelt kriitiline, kui
talle tundus, et asjad ei pruugi päris õiges
suunas kulgeda. Tema kompromissitu pühen-
dumus oli nii suur, et vahel võisid selle läbi
kannatada tema lähedased. Tema viimaseks
suureks missiooniks jäi võitlus maakondliku
muuseumi-mälukeskuse asutamise eest. Mõni
nädal enne lahkumist oli ta veel optimistlik:
ükskord peab see niikuinii tulema... Sellised
jäärapäised, vahel ka väsitavalt järjekindlad
oma joone ajajad on ühiskonnale äärmiselt
vajalikud. Väga sageli mõistame seda kahjuks
alles siis, kui igaviku väravad on nende selja
taga sulgunud.

Ester Kulaginat on õnneks osatud ja tahetud
ka elu ajal märgata ning tänada. Talle on
annetatud Rapla kihelkonna auhind Maarja-
Magdaleena kuju, kodanikupäeva aumärk
ja Valgetähe V klassi medal, tema tegevust
kohaliku elu edendajana jäävad tähistama
paljud eri aegadel ja eri tasanditel jagatud
tänu- ja aukirjad. On oluline, et me teda ja
tema tööd ei unustaks ega pooleli jäta. Selles
usus langetame pea Ester Kulagina
mälestuseks ja avaldame siirast kaastunnet
tema lähedastele.

**MTÜ Koduloolane
Raplamaa Sõnumid**

Mälestame

ESTER KULAGINAT

ja avaldame kaastunnet
lähedastele.
Raplamaa Sõnumid

Teatame kurbusega,
et on lahkunud

ESTER KULAGINA
9. X 1930 – 2. XII 2017

Leinavad omaksed

Ärasaatmine 9. detsembril
kell 14 Rapla kirikus

Mälestame kauaaegset
kaasteelist ja õpetajat

ESTER KULAGINAT

Südamlik kaastunne
lähedastele.

Karl Estriku pere
ja perekond Eek

ANTS PÄRNAMÄGI

kaotuse puhul.

Asta, Ainu ja Koidu

Südamlik kaastunne
Mariannele lastega abikaasa
ja isa
ANTS PÄRNAMÄGI
kaotuse puhul.

Elvi ja Eha

Mälestame
ANTS PÄRNAMÄGE.
Sügav kaastunne
lähedastele.

Endised töökaaslased
Tiit, Rein, Raivo

KINO

MÄRJAMAA HELK
“Mõrv Idaekspressis” (USA)
6. detsember kl 21
7. detsember kl 19
“Igitee” (Eesti-Soome, alla 16aastastele keelatud)
6. detsember kl 17, 19
7. detsember kl 17, 21.10
“Paddingtoni seiklused 2” (USA, eesti keeles)
8. detsember kl 15, 17
10. detsember kl 14.30, 16.30
11. detsember kl 17
12. detsember kl 15, 17
“Mehetapja/ Süütu/ Vari” (Eesti)
8. detsember kl 19, 21.30
13. detsember kl 21
“Vaid vapratele” (USA)
10. detsember kl 18.30, 21
“Legend Kolovratist” (Venemaa, alla 12aastastele keelatud)
11. detsember kl 19, 21.15
“Suburbicon” (USA, alla 14aastastele keelatud)
12. detsember kl 19, 21
13. detsember kl 17, 19

JUURU RAHVAMAJA
“Keti lõpp” (Eesti)
8. detsember kl 19

KONTSERT

Rapla muusikakooli kontsert
Rapla kultuurikeskus, 8. detsember kl 18

Vigala Meeskviintett
Sulu külakeskus, 9. detsember kl 17

Pühapäeva pärastlõuna: advendikontsert, esineb noor pianist Karl Johan Nutt ja flöödil tema vanaisa Peeter Rööp
Raikküla kultuurikeskus, 10. detsember kl 15

Advendikontsert
Märjamaa valla rahvamaja, 13. detsember kl 19

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM
Näitus “Tarbeklaasi kunstniku Pilvi Ojamaa klaastooteid aastaist 1965-1992”
Püsiläljapanek “136 aastat Järvakandi klaasitööstust”
“Tindipotid ja -pudelid Järvakandi klaasimuuseumi kogudest”
Muuseum avatud etteteatamisel (kuni 1. mai), tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM
Näitus “Mahtra tegijad”
Püsinäitus “Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda”
Muuseum avatud T-L kl 11-16

SILLAOTSA TALUMUUSEUM
Näitus “Sammudes Eesti Vabariiki”
“Velise vallavalitsuse tegemised aastatel 1918-1944 Rahvusaarihiivi materjalide põhjal”
Püsinäitus “Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu”
Avatud E-R kl 10-17, L-P tellimisel

HAGERI MUUSEUM
Püsinäitused “Maa-apteek”, “Kihelkonnakeskus Hageri” (fotonäitus)
Avatud T, K, N kl 11-16, tel 5648 3828 või e-post virve.õunapuu@kohila.ee

TEATER

“Väike nõid”. Viljandi laste- ja noorteteater Reký
Rapla kultuurikeskus, 7. detsember kl 11

Jõuluetendus “Pööripäev”. Rändteater Vaba Vanker
Kultuuriklubi Baas (Rapla, Tallinna mnt 5), 10. detsember kl 12

NÄITUS

Näitus “Mahtra tegijad”
Mahtra talurahvamuuseum

Liina Langi Haapsalu sallide näitus
Kehtna raamatukogu

Kohila Koolituskeskuse näitus “Sinimustvalge RAKU”
Kohila raamatukogu

Rapla kunstiklubi näitus
Kohila Tornigalerii (Kohila, Viljandi mnt 1). Näitus on avatud kiriku lahtioleku aegadel, muul ajal helistada 5623 0741.

Ehalill Halliste gobeläänide näitus “Pae peal”
Kohila vallamaja

Jaanus Ermanni siidimaalide näitus Maria Eliisa näitus (lastekogus)
Kellassepp Mihhail Karpenko laua- ja seinakellade näitus (kodulootoas)
Märjamaa valla raamatukogu

Marina Datskovskaya näitus “Ornament kultuuris – kultuur ornamentis”
Märjamaa rahvamaja Ly galerii

Rein Berlokko maalinäitus “Ajahammas 2”
Jõulukaarte Heldi Tageli kogust
Rapla keskraamatukogu

Lii Pähkli maalinäitus “Visuaalne hetk”
Rapla kultuurikeskuse Rütmani galerii

Monika Hale “Teine näitus”
Rapla, Pargi resto

KOOLITUS/LOENG

Käsitööseebi valmistamise töötuba
Loomeruum (Rapla, Tallinna mnt 5), 7. detsember kl 18

SPORT

Koolinoorte Kooliliiga võrkpallivõistlus
Kohila spordikompleks, 6. detsember kl 9.30

Koolinoorte sisekergejõustiku jõuluvõistlus
Kohila spordikompleks, 6. detsember kl 15

Maadlusvõistlus Märjamaa Kapp
Märjamaa, 9. detsember

PU16-klassi Eesti MV korvpallis: Raplamaa vs KK Viimsi/ Kesklinna KK
Rapla, Sadolini spordihoone, 9. detsember kl 12

Eesti KV võrkpallis U18 noormeestele, tsooniturniir
Kohila spordikompleks, 9.-10. detsember kl 12

Alexela korvpalli meistriliiga: Avis Utilitas Rapla vs TTÜ KK
Rapla, Sadolini spordihoone, 9. detsember kl 17.10

Maakonna KV lauatenнисes
Valtu spordimaja, 10. detsember kl 10

PU14-klassi Eesti MV korvpallis
Rapla, Sadolini spordihoone, 10. detsember algusega kl 12

TU14-klassi Eesti MV korvpallis: Rapla Korvpallikool vs BC Kalev Star
Rapla korvpallikool, 10. detsember kl 12

MITMESUGUST

Netikirjariini 2. voor
Rapla keskraamatukogu, 6. detsember kl 13

Romantiline luulekava: Kärt Kross-Merilo, Georg Merilo, kitarril Ain Agan
Märjamaa raamatukogu, 7. detsember kl 11.15

Laste jõulupidu
Märjamaa valla noortekeskus, 8. detsember kl 18

Jõululaat
Märjamaa, Haimre pst võimla, 9. detsember kl 9

Hageri kihelkonna jõululaat
Hageri rahvamaja, 9. detsember

Kogu pere jõulupidu
Kehtna KHK peamaja saal, 9. detsember kl 15

Vigala Külade Ümarlaua pidu “10 aastat...”
Vana-Vigala rahvamaja, 9. detsember kl 21

Loe ja meisterda!
Rapla keskraamatukogu, 9. detsember kl 12

Kodila küla jõululaat.
Kodila koolimaja, 9. detsember kl 11

Kabala jõululaat
Kabala koolimaja, 10. detsember kl 11

Jõululaat Kaereperes
Valtu seltsimaja, 10. detsember kl 12

EV 100 sari “Tunne huvi”
Haimre rahvamaja, 10. detsember kl 12

Märjamaa alevi ja lähiümbruse külade eakate ja puuetega inimeste jõulupidu
Märjamaa valla rahvamaja, 10. detsember kl 14

Rapla Jõulumaa
Loomeruum (Rapla, Tallinna mnt 5), 10.-21. detsember, avamine 10. detsember kl 12

Koduste laste ja Põnniklubi jõulupidu
Valtu seltsimaja, 11. detsember kl 18

Ettevõtjate esmaspäev: Olav Õunmaa räägib Venemaa ja Gruusia motomatkast
Rapla, Pargi resto, 11. detsember kl 18

Teetund raamatuga
Rapla keskraamatukogu, 12. detsember kl 16

Keava eakate jõulupidu
Keava raamatukogu, 13. detsember kl 17

Ralf Neemlaidi raamatu “Rännakud harmooniasse” esitlus ja loeng
Esoteerika keskus (Rapla, Telliskivi 1), 13. detsember kl 18

KIRIKUTEATED

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KIRIK
Piiblitund teemal Jumala arm
Pastoraadi inglisaal, 7. detsember kl 17

Piparkookide küpsetamise talgud
Pastoraadi inglisaal, 8. detsember algusega kl 12

II advendi armulauaga jumalateenistus, laulab naisansambel “Meelespea”
Rapla kirik, 10. detsember kl 12
Jõulu käsitöö näitusmüük koos vaimuliku kirjanduse müügilei ja loosilauaga, kus iga loos võidab
Pastoraat, 10. detsember kl 10-14, inglisaalis kohv ja küpsetised
Advendi- ja jõulujumalateenistus
Samaaria koda, Purku, 10. detsember kl 15

Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil kuulutused@sonumid.ee. Tel 489 2130. Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 13. detsembri lehes.

Puukraana – suurte puude raie kabiinist!

Haarab, lõikab, tõstab maha!

ArborEst

ArborEst OÜ
info@arbores.ee
www.arbores.ee
Tel 372 517 6969

Ära unusta jõulude ajal oma kliente ja koostööpartnereid!

Saada 18. detsembriks meile oma JÕULUTERVITUS ja meie avaldame selle 20. detsembri ajalehes.

Reklaami hind 20 €+km
Suurus 4 mdl (90x64 mm)

Lisainfo: reklaam@sonumid.ee, tel 489 2130 või 5551 1084

RAPLAMAASõnumid

**Suure valiku toredaid kingitusi leiad
Väärt Raplamaa Toote kauplusest
(Rapla, Tallinna mnt. 23)**

Selle kupongiga -5%

Toetame kohalikke inimesi!

pm PRIIMO METS

OÜ Priimo Mets ostab:

- metsakinnistuid,
- kasvavat metsa,
- kasepaku, okaspuu palki,
- paberipuitu, küttepuid,
- võsa hakkeks.

Pakub:

- saematerjali,
- metsaveeteenust.
- kase küttepindu ja kase kütteklotse bigbag kottides

Tel. 506 9966; 489 0696
E-post priimo.mets@priimo.ee

Kuga mööblikauplustes müügil **SUUR VALIK**
köögi-, elutoa-, lastetoa- ja magamistoamööblit.
VALIK TÄIENE PIDEVALT!

MEIE KAUPLUSED:
RAPLAS Piiri 5A,
E-R 9-18, L 9-15
Telefon 489 4453

VILJANDIS Riia mnt 52
telefon 433 6029

PÕLVAS Jaama 69 D
telefon 799 1489

TÜRIL Tehnika 8
E-R 9.30-18, L 9-15
telefon 384 8576

PÕLTSAMAAL Tartu mnt 1a
telefon 775 1310

VALGAS Vabaduse 2
telefon 767 0173

Tule ja tutvu!
Hinnad soodsad!

Tutvu laia valikuga www.kuga.ee

KESKKONNAAMET

OÜ Kohila Vineer õhusaasteloa muutmise teade

Keskkonnaamet teatab keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 47 lõike 2 alusel, et on valminud OÜ Kohila Vineer (registrikood 12102800; aadress Jõe 21, Kohila alev, Kohila vald, Rapla maakond, 79808) muudetud õhusaasteluba.

Käitise põhitegevuseks on puidutöötlemissaaduste tootmine, sh hakkepuit, puitvill jms (EMTAKi kood 16109), muuks tegevusalaks on auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine (EMTAKi kood 35301). Planeeritud tootmismah on kuni 45 000 m³ kasevineeri aastas ja kuni 200 m³ vineeri ööpäevas. Käitise heiteallikateks on hakkepuidu katlamaja korsten, maagaasi katlamaja korsten, kaks spoonikuivatit, lamineerimine (VT2), spooni jätkamine ehk scarf (VT19), vineeri koostamine ehk layup 1 (VT4), vineeri koostamine ehk layup 2 (VT5), vineeri kuumpress (VT3), üldventilatsioon (pahteldamine+spooni õmblus), puiduhakke ladustamine ja laadimine ning tankla. Tootmises kasutatakse kuni 27,7 tonni orgaanilisi lenduvaid ühendeid aastas. Põletusseadmete summaarne nimisoojusvõimsus on 23,94 MW. Kütteks kasutatakse aastas kuni 43 256 tonni puitu ja kuni 735 000 m³ maagaasi. Õhuheitmete koguse vähendamiseks kasutatakse multitsüklonit püüdeefektiivsusega 80%. Käitis taotleb tähtajatu kehtivusega õhusaasteloa nr L.ÖV.RA-57395 muutmist kompleksloast loobumise ja tootmismahu muutumise tõttu.

Õhusaasteloaaga saab tutvuda Keskkonnaameti Lääne regiooni Rapla kontoris (Tallinna mnt 14 79513 Raplas, tel 484 1171) ja Keskkonnaameti avalikus dokumendiregistris <http://dhs-adr-kea.envir.ee/>.

LUMBAR
ENERGY WOOD

www.lumbar.ee
Reigo Madi, reigo@lumbar.ee
Tel 53 420 379

Ostame:

- kasvavat võsa
- vähemväärtusliku lehtpuu raieõigusi
- leht- ja okaspuu küttepuid
- lepa enamusega metsakinnistuid

**TEIE
LEPIKULE
PARIM
HIND!**

GRUNDA PUIT OÜ

Metsakinnistute ja raide ost
(sobivad ka osaliselt raiutud ja hüpoteegiga koormatud metsakinnistud).
Aitame metsakavade koostamisel ja paberite vormistamisel.

Tel 525 9788, harry@grundar.ee
faks 443 0376, Tehnika 15, Paikuse

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteegiga ja läbiraiutud kinnistuid

Tel 511 0415, 517 9866, 489 4055. www.landeker.ee

**Sinu tehtud
FOTOTABAMUS
ootab lehes
avaldamist!**

Saada foto@sonumid.ee

**Rahvusooper
Estonia**
www.opera.ee

2017/2018

**Paide
Kultuurikeskuses
15. detsembril kell 19**

Dirigent
Jüri Alpert
Lavastaja
Neeme Kuningas
Kunstnik
Anna Kontek (Soome)
Valguskunstnik
Esko Suhonen (Soome)

Giuseppe Verdi
La traviata

Pileteid müügil Piletimaailmas, Piletilevis ja Paide kultuurikeskuse kassas.

Tšellokvartett C-Jam & Tartu laulupoiss Mikk Kaasik

Täevatrepp

Jumalikud jõulukontserdid

**25. detsembril kell 19
Rapla Maarja-Magdaleena kirikus**

PILETID EELMÜÜGIS PILETILEVIS JA PILETIMAAILMAS.
INFO 505 9625 WWW.KONTSERTKORRALDUS.EE

**PVC aknad
PARIMA
hinnaga!**

Rapla, Viljandi mnt 19

Amves

Tel 489 7306
www.amves.ee, info@amves.ee

**Puidu järeltöötusega tegelev
ettevõtte Allied Timber OÜ
Raplamaal Purilas**

võtab tööle

**PUIDUPINGI OPERAATOREID;
TOOTMISTÖÖLISI.**

Tööaeg: vahetustega.
Väljaõpe kohapeal, töö sobilik ka naistele.
Info tel 489 2190, alliedtimber@alliedtimber.ee

Hea METSAOMANIK!

OSTAME: kasvavat metsa, metsamaad, palki ja paberipuitu, küttepuitu ja võsa-raiejäätmekid.

Metsä

Tel: 5148238, 5038777
e-mail: eesi@mitsagroup.com

Metsä Forest Eesti AS

Tudengivormelid ja muud põnevad

Rapla kardirajal

Mõni nädal tagasi oli ETV saates "Ringvaade" lõik sellest, kuidas tudengivormeli tiim FS Team Tallinn käis Rapla kardirajal testsõite tegemas. See ei olnud kaugeltki esimene kord, kui nad oma masinad siia Rapla külje alla tõid. Tegelikult on testimised just siin toimunud viimased kümmekond aastat ehk seni, kuni tudengivormeleid Eestis üldse ehitatud on.

Siim Jõgis

Tudengivormeli veebilehel formula-student.ee on kirjas, et Formula Student on peamiselt tehnikateaduste tudengitele suunatud tootearendusvõistlus. Võistluse idee on pärit Ameerika Ühendriikidest, kus ülikoolide meeskonnad Formula SAE egiidi all üksteisega juba ligi kolm aastakümnet mõõtu on võtnud. Euroopas võisteldakse alates 1998. aastast, lisaks on Formula Student jõudnud ka Jaapanisse, Austraaliasse ning Brasiiliasse. Eestis hakkas tudengivormeli idee levima 2005. aasta alguses. Tallinna Tehnikaülikooli ja Tallinna Tehnikakõrgkooli ühismeeskonna loomiseni jõuti 2006. aasta sügisel.

Rapla sobib vormelitele

MTÜ Tudengi Vormel juhendaja Indrek Petjärv rääkis, et Rapla kardirajal on FS Team Tallinn käinud oma vormeleid testimas seni, kuni tema mäletab. "Rapla rajal oleme testimas käinud aegade algusest saati ehk viimased kümme aastat vähemalt," rääkis Petjärv, vihjates Eesti tiimi algusaegadele kümmekond aastat tagasi.

Miks just Rapla kardirada? Petjärv tõi välja kaks peamist põhjust: esiteks Tallinna lähedus ja teiseks edukas läbisaamine raja hooldaja Tiit Soaga. "Oleme igati rahul. Proovisime ka Tabasalu rada, aga praegu eelistame Raplat," sõnas Petjärv. Samuti tõi ta põhjuseks välja, et sinne rada sobib hästi nende vormelile. Testimiste hooaeg saab tavaliselt alguse kevade lõpus või suve alguses. Juulis siirdutakse tavaliselt välismaale võistlustele, et sügisel uuesti kodumaal testimistega jätkata.

Talvel on rahulikum

Tiit Soa on Rapla kardiraja eest hoolitsenud 2003. aastast saati. Ta ütles, et teab FS Team Tallinn liikmeid hästi ja saab nendega kenasti läbi. Aga Rapla kardirajal

toimub muidki põnevaid sündmusi peale tudengivormeli sõitude. Suvehooajal on rada sisuliselt kõikidel nädalavahetustel ühe või teise võistlusega hõivatud. Samuti käivad kardisõitjad ning mootorratturid seal treenimas.

Praeguse seisuga on hooaeg läbi. Detsembris naljalt seal keegi võistlusi korraldamas ei käi, kuid erandeid võib ette tulla. Tiit Soa rääkis, et viimasel paaril aastal on talvel käinud seal võistlusi pidamas harrastajate kardisari. Näiteks 2016. aastal toimus nende sarja avalöök Rapla kardirajal vahetult enne jõulupühi.

Jäärada

Kardirada asub Ridakülas, Rapla kesklinnast linnulennult kolm kilomeetrit kirde suunas. Selle pikkus on 1035 meetrit ja laius 9-11 meetrit. Kurve on seal üheksa, millest kuus pööravad vasakule ja kolm paremale. Sõidusuund on vastupäeva. Tavapäraselt on raja ees olev värav kinni. Lihtsalt selleks, et keegi suvaliselt omal tahtel sinna sõitma ei läheks.

Soa rääkis, et ta on näinud selliseid ebameeldivaid olukordi küll, kus on omapäi käidud seal sõitmas ja pärast on rada mulda täis, mis tuleb loomulikult ära koristada. Küll aga ei takista värav niisama uudistajaid sinna vaatama minna. Rapla kardiraja Facebooki lehel on isegi üleskutse, et vabal ajal võib sinna minna sõitma rulluisude või jalgrattaga. Tiit Soa ütles, et selline võimalus on täiesti olemas. Kui on aga soovi seda rada masinaga proovida, tuleb küll temaga ühendust võtta ja sobiv aeg kokku leppida.

Üks viimaseid suuremaid võistlusi peeti seal septembri alguses, see oli Supermoto Eesti meistri-võistluste etapp ning Supermoto Estonian, Latvian and Baltic Championship.

Kui talv vähegi lubab, siis on Soa külmal ajal muutnud Rapla kardiraja jäärajaks. Kahjuks pole see viimastel aastatel võrdlemisi sooja ilma tõttu õnnestunud. Küll aga on see tal plaanis niipea, kui ilmad piisavalt külmaks lähevad.

FS Team Tallinn käib oma vormeleid testimas Rapla rajal.

Driftivõistlused on kardirajal ühed populaarsemad.

Supermoto Eesti meistrivõistluste etapp.

Rapla kardirada linnulennult.

Fotod: SIIM SOLMAN

ISSN 2228-1886

Sõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260
Tellimine, reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084,
e-post: info@sonumid.ee, kodulehekülj: www.sonumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson
Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)
Ajakirjanikud: Siim Jõgis (489 2132), Stina Andok (489 2137), Katri Reinsalu (489 2246),
Helerin Väronen (489 2132), Haldi Ellam
Tehnilise toimetuse juhataja: Siim Solman (489 2138)
Kujundaja: Ulvi Blande (489 2138)
Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138)
Reklaamitoimetuse juht: Ulvi Salumäe (489 2130).
Reklaamijuht: Kadri Paju (489 2130)
Raamatupidaja: Juulija Kuum (489 2133)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastöid. Raplamaa Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskondadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite koduleheküljel.

Toimetust võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla. Tel 489 2130, faks 489 2135.

Väljaandja: OÜ Nädaline. Trükk AS Printall. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse: pn@eall.ee või tel 646 3363